

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (จิตวิทยาอุตสาหกรรม)

ปริญญา

จิตวิทยาอุตสาหกรรม

จิตวิทยา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง บุคลิกภาพ ความสามารถในการเผชิญ
และฟันฝ่าอุปสรรค และความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม
โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

The Relationship Between Self Esteem, Personality, Adversity Quotient and Career
Success of Industrial Entrepreneurs in Entrepreneurship Development Programme

نامผู้วิจัย นางสาวกนกวรรณ อบเชย

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ทรงชนะ ใจชุ่มชื่น, วท.ม.)

กรรมการ

(อาจารย์ศรินภา จามรมาน, กศ.ม.)

กรรมการ

(อาจารย์หฤทัย นำประเสริฐชัย, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(อาจารย์ศรินภา จามรมาน, กศ.ม.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์วินัย อัจฉกหาญ, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง บุคลิกภาพ ความสามารถในการเผชิญและ
ฟันฝ่าอุปสรรค และความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม
โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

The Relationship Between Self Esteem, Personality, Adversity Quotient
and Career Success of Industrial Entrepreneurs in
Entrepreneurship Development Programme

โดย

นางสาวกนกวรรณ อบเชย

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาอุตสาหกรรม)

พ.ศ. 2550

กนกวรรณ อบเชย 2550: ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง บุคลิกภาพ
ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค และความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจ
อุตสาหกรรม โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
(จิตวิทยาอุตสาหกรรม) สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรม ภาควิชาจิตวิทยา ภาควิชาการที่ปรึกษา:
อาจารย์พรรณระ ใจชุ่มชื่น, วท.ม. 164 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง บุคลิกภาพ
ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค และความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจ
อุตสาหกรรมและเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง บุคลิกภาพ
ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค และความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมการฝึกอบรมในโครงการพัฒนา
ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม จำนวน 228 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพและแบบสอบถาม
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test และค่าสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับ
ปานกลาง มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคและความสำเร็จในอาชีพอยู่ในระดับสูง
2) ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมมีลักษณะบุคลิกภาพค่อนข้างไปทางชอบสังคม (A+) ฉลาดน้อย (B-)
อารมณ์อ่อนไหว (C-) ถ่อมตัว (E-) กล้าหาญ (H) ทำในสิ่งที่เป็นไปได้ (M-) ตัดสินใจด้วยตนเอง (Q2)
และควบคุมตนเองได้ดี (Q3+) 3) ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีระดับการศึกษา สถานภาพสมรส
และลักษณะการเป็นเจ้าของกิจการต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อายุและระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับ
ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ผู้ประกอบการธุรกิจ
อุตสาหกรรมที่มีลักษณะการเป็นเจ้าของกิจการต่างกันมีความสำเร็จในอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 5) บุคลิกภาพองค์ประกอบ C องค์ประกอบ H องค์ประกอบ Q2 และองค์ประกอบ Q3
มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
6) บุคลิกภาพองค์ประกอบ A องค์ประกอบ C องค์ประกอบ H องค์ประกอบ Q2 และองค์ประกอบ Q3
มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 7) ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง
มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
8) ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองและความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคมีความสัมพันธ์กับ
ความสำเร็จในอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Kanokwan Obcheiy 2007: The Relationship Between Self Esteem, Personality, Adversity Quotient and Career Success of Industrial Entrepreneurs in Entrepreneurship Development Programme. Master of Science (Industrial Psychology), Major Field: Industrial Psychology, Department of Psychology. Thesis Advisor: Mr. Tassana Jaichumchuen, M.S. 164 pages.

The objectives of this research were 1) to study the levels of self esteem, personality, adversity quotient and career success of industrial entrepreneurs; 2) to study the relationship between personal factors, self esteem, personality, adversity quotient and career success of industrial entrepreneurs. The samples were 228 industrial entrepreneurs in Entrepreneurship Development Programme. Data were collected by personality test and questionnaires. The statistical test used for analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test and Pearson's product moment correlation coefficient.

The results showed that: 1) The industrial entrepreneurs had moderate level of self esteem, high levels of adversity quotient and career success. 2) The industrial entrepreneurs had personality tend to be outgoing (A+) less intelligent (B-) emotional (C-) humble (E-) venturesome (H) practical (M-) self-sufficiency (Q2) and controlled (Q3+). 3) The industrial entrepreneurs in different education levels, marital status and types of business ownership showed significant difference in adversity quotient at a statistical level of .05, while age and periods of present time as an entrepreneur were significantly related to adversity quotient at a statistical level of .05. 4) The industrial entrepreneurs in different types of business ownership showed significant difference in career success at a statistical level of .05. 5) Personality factors C, H, Q2 and Q3 were significantly related to adversity quotient at a statistical level of .05. 6) Personality factors A, C, H, Q2 and Q3 were significantly related to career success at a statistical level of .05. 7) Self esteem was significantly related to adversity quotient at a statistical level of .05. 8) Self esteem and adversity quotient were significantly related to career success at a statistical level of .05.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ไปด้วยดีโดยความกรุณาจากอาจารย์ทรงชนะ ใจชุ่มชื่น ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ศิริินภา จามรมาน กรรมการสาขาวิชาเอก และอาจารย์หฤทัย นำประเสริฐชัย กรรมการสาขาวิชารอง ที่กรุณาให้คำแนะนำ ปรึกษา ช่วยเหลือและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ คุณยุพรัตน์ ศตวิริยะ ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ และคุณมานพ ชิวชนาสุนทร เจ้าหน้าที่นโยบายและแผน 9 ชช. สำนักพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรม และผู้ประกอบการ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ที่ให้ความกรุณาในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลและอำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงาน และขอขอบคุณผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมในโครงการพัฒนาผู้ประกอบการ ธุรกิจอุตสาหกรรมทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณศุภรา สิริภักธนันทร คุณสุพิชฌาย์ ญาณวรสิทธิ์เดช และเพื่อนๆ ปริญญาโทสาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม ที่มีน้ำใจที่ดีและคอยช่วยเหลือผู้วิจัยในทุกเรื่อง ขอขอบคุณ คุณวิจิตรา ภูมิชาติพงศ์ ที่คอยให้คำปรึกษาและเป็นกำลังใจที่สำคัญแก่ผู้วิจัยเสมอมา

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อนริศ-คุณแม่ฉันทนา อบเชย และครอบครัว ที่ให้การส่งเสริมและสนับสนุนทางการศึกษาของผู้วิจัย คอยช่วยเหลือ ห่วงใย ด้วยความรัก ความเข้าใจและเป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งของผู้วิจัยตลอดมา

กนกวรรณ อบเชย

เมษายน 2550

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ขอบเขตในการวิจัย	6
นิยามศัพท์	7
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	12
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง	12
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพ	24
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค	37
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสำเร็จในอาชีพ	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	59
กรอบแนวคิดในการวิจัย	69
สมมติฐานของการวิจัย	70
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	72
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	72
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	73
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ	75
การเก็บรวบรวมข้อมูล	76
การวิเคราะห์ข้อมูล	77
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	82

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	83
ผลการวิจัย	83
ข้อวิจารณ์	106
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	123
สรุปผลการวิจัย	123
ข้อเสนอแนะ	127
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	130
ภาคผนวก	139
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ	140
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	144
ภาคผนวก ค การทดสอบเครื่องมือ	153
ภาคผนวก ง ความน่าเชื่อถือในการมองตนเอง	157
ภาคผนวก จ โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม	159
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	164

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	83
2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และระดับความรู้สึก เห็นคุณค่าในตนเอง ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค และความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม	86
3	คะแนนมาตรฐานของค่าเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพ 8 ด้าน ของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม	87
4	เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค ของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม จำแนกตามเพศ	90
5	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความสามารถในการเผชิญ และฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม	91
6	เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค ของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม จำแนกระดับการศึกษา	91
7	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างรายคู่ของความสามารถในการเผชิญและ ฟื้นฟ้อุปสรรคระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน	92
8	เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค ของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม จำแนกตามสถานภาพสมรส	93

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
9	เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม จำแนกตามลักษณะการเป็นเจ้าของกิจการ	94
10	เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำธุรกิจ	94
11	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบันกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม	95
12	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม	96
13	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม	97
14	เปรียบเทียบความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม จำแนกตามเพศ	98
15	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม	99
16	เปรียบเทียบความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม จำแนกตามระดับการศึกษา	99

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
17	เปรียบเทียบความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม จำแนกตามสถานภาพสมรส	100
18	เปรียบเทียบความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม จำแนก ตามลักษณะการเป็นเจ้าของกิจการ	100
19	เปรียบเทียบความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำธุรกิจ	101
20	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบัน กับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม	102
21	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองกับ ความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม	102
22	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับความสำเร็จในอาชีพ ของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม	103
23	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่า อุปสรรคกับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม	104

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่		หน้า
1	ค่า Item test correlation ของแบบสอบถามความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง	154
2	ค่า Item test correlation ของแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญ และฟื้นฟ้อุปสรรค	155
3	ค่า Item test correlation ของแบบสอบถามความสำเร็จในอาชีพ	156
4	จำนวนและร้อยละของค่าคะแนนความน่าเชื่อถือในการมองตนเอง ของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม	158

สารบัญภาพ

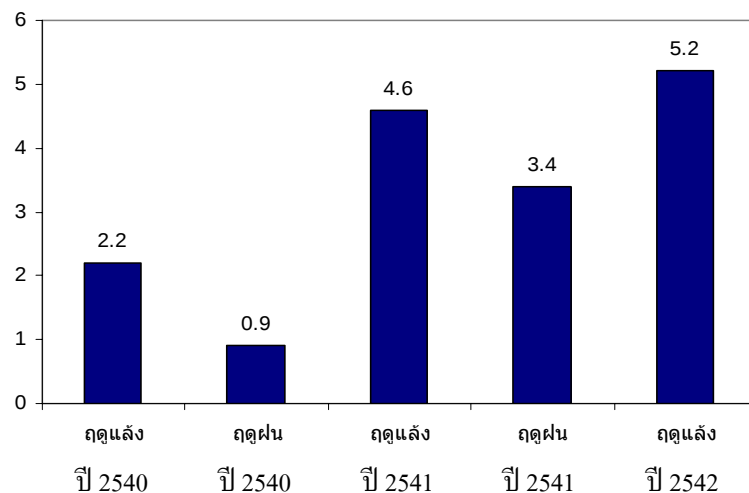
ภาพที่		หน้า
1	ข้อมูลการสำรวจอัตราการทำงานของแรงงานในช่วงปี พ.ศ. 2540 – 2542	1
2	วัฏจักรของบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ	17
3	แสดงความเชื่อมโยงของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคกับคุณสมบัติทั้ง 3 ประการ	40
4	โมเดลความสำเร็จในอาชีพของ Iles, Mabey and Robertson	49
5	โมเดลความสำเร็จในอาชีพทางการบริหารของ Judge <i>et al.</i>	50
6	โมเดลความสำเร็จในอาชีพของ Lau and Shaffer	51

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ภายหลังจากการที่ประเทศไทยประสบกับปัญหาวิกฤติอย่างรุนแรงทางเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ. 2540 นั้น ส่งผลให้นับวันในปัจจุบันจะทวีความรุนแรงและส่งผลกระทบในวงกว้างมากขึ้นทั้งในแง่ของเศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ของประชาชนภายในประเทศโดยรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของสภาพเศรษฐกิจนั้นได้ทำให้บริษัทมากมายต้องล้มละลายและปิดตัวเองลง (ธีรยุทธ วัฒนาสุโข, 2542: 1-2) ซึ่งจากสภาพการณ์ดังกล่าวนี้ได้ส่งผลกระทบต่ออัตราการว่างงานของแรงงานไทยให้เพิ่มสูงขึ้น ดังจะเห็นได้จากอัตราการว่างงานในฤดูแล้งของทั้งประเทศที่เพิ่มสูงขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2540-2542 โดยในช่วงปีพ.ศ. 2540 นั้นมีอัตราว่างงานคิดเป็นร้อยละ 2.2 ในขณะที่ปีพ.ศ. 2541 และพ.ศ. 2542 นั้นเพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 4.6 และร้อยละ 5.2 ตามลำดับ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ม.ป.ป. อ้างใน ชัยยุทธ ปัญญาสวัสดิ์สุทธิ์, 2543: 113-115)

ภาพที่ 1 ข้อมูลการสำรวจอัตราการว่างงานของแรงงานในช่วงปี พ.ศ. 2540 - 2542
ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (ม.ป.ป. อ้างใน ชัยยุทธ ปัญญาสวัสดิ์สุทธิ์, 2543: 114)

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจึงทำให้ในช่วงปี พ.ศ. 2544 นั้น รัฐบาลได้พยายามเข้ามาดำเนินการฟื้นฟูและกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ พร้อมทั้งการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศใหม่ โดยให้ความสำคัญทั้งการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อให้เศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและเติบโตอย่างมีเสถียรภาพควบคู่ไปกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจในระดับรากหญ้า เพื่อกระจายโอกาสในการพัฒนาและแก้ปัญหาความยากจนของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547: 1) จากจุดนี้เองที่ทำให้ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้เริ่มหันมาให้ความสนใจและส่งเสริมในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งธุรกิจลักษณะเช่นนี้ยังมีการดำเนินการที่เป็นอิสระ มีการบริหารที่คล่องตัวและมีต้นทุนการดำเนินงานที่ต่ำกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ อันเป็นมูลเหตุจูงใจสำคัญที่ทำให้บุคคลทั่วไปเริ่มสนใจและต้องการเข้าไปประกอบการมากขึ้น (สุสดี รุมาคม, 2544: 25) จึงทำให้ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเหล่านี้มีบทบาทสำคัญอย่างมากในระบบเศรษฐกิจ เพราะสามารถรองรับแรงงานที่เข้ามาใหม่ซึ่งเป็นการป้องกันการอพยพของแรงงานเข้ามาหางานทำในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ไปยังส่วนภูมิภาคได้ (ถาวร ศรีสุขะโต, 2543: 12-13) ทั้งนี้ผู้ที่เป็นบุคคลสำคัญในการบริหารและพัฒนาธุรกิจต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จอันส่งผลต่อการพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศได้นั้นก็คือ ผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการทุกคนล้วนมีความต้องการการประสบความสำเร็จในอาชีพ เนื่องจาก การประสบความสำเร็จในอาชีพของบุคคลนั้นย่อมเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงการพัฒนาศักยภาพหรือคุณภาพชีวิตของบุคคล จนนำไปสู่การก่อให้เกิดความก้าวหน้าในงานและการรู้สึกประสบความสำเร็จในชีวิตได้ (Lau and Shaffer, 1999: 225) ซึ่งสอดคล้องกับ Judge *et al.* (1995: 485) ที่กล่าวเกี่ยวกับความสำเร็จในอาชีพไว้ว่า ความสำเร็จในอาชีพเป็นผลลัพธ์ทางบวกในจิตใจ หรือการได้บรรลุผลสำเร็จจากประสบการณ์ต่างๆ ที่ผ่านมาในช่วงชีวิตการทำงานของบุคคล ซึ่งการที่บุคคลรับรู้ถึงความสำเร็จจากการประกอบอาชีพนั้นย่อมทำให้บุคคลมีความสุข เกิดความทุ่มเท และมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น ทั้งนี้การที่ผู้ประกอบการจะประสบความสำเร็จในอาชีพนั้นย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายๆ ปัจจัย ซึ่งคุณลักษณะหนึ่งที่เป็นปัจจัยพื้นฐานของผู้ประกอบการที่จะใช้ในการเรียนรู้ในด้านอื่นๆ ต่อไปเพื่อให้เกิดความสำเร็จนั้นก็คือการเรียนรู้จักตนเอง ดังที่ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541: 79-80) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้จักตนเอง คือ การเรียนรู้และแสวงหาความหมายของชีวิต รู้จักคุณค่าในตน มีความนับถือในตนเอง รู้จุดอ่อน จุดแข็งของตน และมีความปรารถนาที่จะพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ

ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง (Self esteem) นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความต้องการทางด้านจิตใจของบุคคล เนื่องจากความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองเป็นการตระหนักถึงคุณค่าที่น่ายกย่องของตนเองในด้านต่างๆ อันเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลเกิดความสุขและสามารถรับมือกับสิ่งที่ท้าทายในชีวิตได้ (Branden, 1998: 23) ซึ่งความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองที่ต่างกันในแต่ละบุคคลย่อมส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตประจำวันที่แตกต่างกันไป ดังที่ Coopersmith (1981: 70-71) ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะเป็นบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีการพิจารณาสิ่งต่างๆ อย่างละเอียดรอบคอบ มีความเชื่อมั่นในความสามารถเมื่อพบเจอกับปัญหาและสามารถกระทำสิ่งต่างๆ ได้ประสบความสำเร็จ ซึ่งตรงกันข้ามกับบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่เปิดเผยตนเอง ชอบที่จะอยู่คนเดียวมากกว่าการอยู่ร่วมกับผู้อื่น อันนำไปสู่การมีสัมพันธภาพทางสังคมที่ไม่ดีกับบุคคลอื่น จึงทำให้บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำนั้นมักจะรู้สึกกังวลใจ ท้อแท้ มองโลกในแง่ร้ายและมีแนวโน้มที่จะประสบกับความล้มเหลวในชีวิตในที่สุด (Brehm and Kassir, 1996: 56-57)

บุคลิกภาพนั้นเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพ เนื่องจากลักษณะของบุคลิกภาพที่เหมาะสมนั้น สามารถทำให้บุคคลมีเสน่ห์ มีอำนาจที่ทำให้บุคคลอื่นเชื่อและคล้อยตาม อันเป็นพลังอำนาจแห่งความสำเร็จ (วิจิตร อาวะกุล, 2545: 1) ดังนั้นการที่ผู้ประกอบการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมย่อมนำมาถึงความสำเร็จในอาชีพภายในเวลาต่อมาได้ ซึ่งคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพและความสามารถของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จนั้น ผุสดี รุมาคม (2544: 14) กล่าวไว้ว่า ประกอบไปด้วยการมีลักษณะต่างๆ ดังนี้ การมีแรงผลักดันในตนเอง การมีความสามารถด้านสติปัญญา การมีความสามารถด้านมนุษยสัมพันธ์ การมีความสามารถด้านการสื่อสาร การมีความรู้ด้านเทคนิค การมีความสามารถด้านการตัดสินใจ และการมีความสามารถด้านการคิด

นอกจากนี้ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการประสบความสำเร็จในอาชีพได้และถือเป็นแนวความคิดที่ในปัจจุบันเริ่มได้รับความสนใจอย่างเป็นที่กว้างขวางมากขึ้น เนื่องจากบุคคลอาจมีความสามารถมาก มีพรสวรรค์ที่ยิ่งใหญ่ มีศักยภาพที่ซ่อนเร้นอยู่มากมาย มีทักษะมากพอ แต่ทว่าอาจไม่ประสบความสำเร็จตามที่ควรจะเป็น เนื่องจากเพราะบุคคลนั้นขาดความอดทนเพียรพยายามที่จะฟันฝ่าหรือต่อสู้กับอุปสรรคเมื่อเผชิญกับอุปสรรคหรือความยากลำบากก็ถอยหนี เลิกทำ หรือล้มเลิกความตั้งใจ และยุติการกระทำไปในที่สุด ไม่ทันที่จะได้พัฒนาหรือปลดปล่อยศักยภาพที่มีอยู่เพื่อก้าวไปสู่ความสำเร็จ

โดย จันทรา ธรรมบุษย์ (2545: 25-26) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคสูงจะมีจิตใจเข้มแข็ง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ แม้จะพ่ายแพ้หรือล้มเหลวไปแล้วก็สามารถลุกขึ้นมาสู้ใหม่ได้ ส่วนผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคต่ำนั้นเวลาเผชิญกับความผิดหวังหรือทุกข์ยากก็จะยอมแพ้ บางคนอาจจะทิ้งงานไปกลางคันหรือบางคนอาจท้อแท้กับชีวิตถึงขั้นลาออกจากงานก่อนเกษียณก็มี ดังนั้นการมีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อผู้ประกอบการธุรกิจ ซึ่งมักจะต้องเผชิญปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ มากมายในการทำงานเพื่อนำพาธุรกิจไปสู่ความสำเร็จยังเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้

จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง บุคลิกภาพ ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคและความสำเร็จในอาชีพ โดยทำการศึกษากับผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม เนื่องจากเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการทำให้เกิดความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจทั้งในด้านแรงงาน ทุน ทรัพยากรและปัจจัยการผลิตต่างๆ รวมถึงเป็นผู้ที่มีความพยายามในการริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ สำหรับเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของสังคม ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่ศึกษาในครั้งนี้เป็นผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมการฝึกอบรมในโครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม อันเป็นโครงการที่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้เกิดผู้ประกอบการรายใหม่และพัฒนาผู้ประกอบการที่มีอยู่เดิมให้เป็นผู้ประกอบการที่มีประสิทธิภาพ รู้หลักการคิดก่อนการลงทุนหรือขยายกิจการ และสามารถบริหารงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้โครงการนี้ยังส่งเสริมให้เกิดการรวมตัวกันของสมาชิกผู้ผ่านการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันและเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงธุรกิจต่อไปในอนาคต ดังนั้นการศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง บุคลิกภาพ ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคและความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมจึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมในโครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมนั้นมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง บุคลิกภาพความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคและความสำเร็จในอาชีพสูงมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลดีต่อผู้ประกอบการและการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมภายในประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงระดับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง บุคลิกภาพ ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคและความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม
2. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง และบุคลิกภาพกับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม
3. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง และบุคลิกภาพกับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม
4. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคกับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงระดับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง บุคลิกภาพ ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคและความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม
2. ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง บุคลิกภาพ ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคกับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม
3. เพื่อใช้ข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางในการให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมและผู้ที่เกี่ยวข้องในวงการธุรกิจอุตสาหกรรมเพื่อการปรับปรุง พัฒนา และส่งเสริมความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง บุคลิกภาพ ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค และความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมให้เพิ่มสูงขึ้น

ขอบเขตในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคคลผู้เป็นเจ้าของกิจการหรือผู้บริหารกิจการ รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเจ้าของกิจการที่เข้าร่วมการฝึกอบรมในโครงการพัฒนาผู้ประกอบการ ธุรกิจอุตสาหกรรม (คพอ.) ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. 2545 – 2549 ในเขตภาคกลาง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สระบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม กาญจนบุรี ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และจันทบุรี

ตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษา ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

กลุ่มที่ 1

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ลักษณะการเป็นเจ้าของกิจการ ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ และระยะเวลาในการประกอบกิจการ ปัจจุบัน

1.2 ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง

1.3 บุคลิกภาพ ได้ใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16PF โดยเลือกวัดองค์ประกอบบุคลิกภาพ 8 ด้าน ได้แก่ องค์ประกอบ A เก็บตัว - ชอบสังคม องค์ประกอบ B ฉลาดน้อย - เฉลียวฉลาด องค์ประกอบ C อารมณ์อ่อนไหว - อารมณ์มั่นคง องค์ประกอบ E ถ่อมตัว - ชอบแสดงออก องค์ประกอบ H จี้อาย - กล้าหาญ องค์ประกอบ M ทำในสิ่งที่เป็นไปได้ - ช่างฝัน องค์ประกอบ Q2 ตัดสินใจร่วมกับผู้อื่น - ตัดสินใจด้วยตนเอง และองค์ประกอบ Q3 ควบคุมตนเองไม่ดี - ควบคุมตนเองได้ดี

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค และความสำเร็จในอาชีพ

กลุ่มที่ 2

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสำเร็จในอาชีพ

นิยามศัพท์

ผู้ประกอบการ หมายถึง บุคคลผู้เป็นเจ้าของกิจการหรือผู้บริหารกิจการที่เข้าร่วมการฝึกอบรมในโครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ปี พ.ศ.2545 – 2549 ในเขตภาคกลาง

อายุ หมายถึง ระยะเวลา นับตั้งแต่ปีที่ผู้ประกอบการเกิดจนถึงปีที่ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒិการศึกษาขั้นสูงสุดของผู้ประกอบการ โดยจำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

สถานภาพสมรส หมายถึง ลักษณะการครองคู่ของผู้ประกอบการ โดยจำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ โสดและสมรส

ลักษณะการเป็นเจ้าของกิจการ หมายถึง ลักษณะความเกี่ยวข้องกันระหว่างผู้ประกอบการและกิจการ โดยจำแนกเป็น 2 กลุ่มคือ ผู้ประกอบการซึ่งเป็นเจ้าของกิจการเอง และผู้ประกอบการซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับเจ้าของกิจการ โดยเกี่ยวข้องเป็นสามี ภรรยา บุตร ญาติ หรือหุ้นส่วน เป็นต้น

ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ หมายถึง ระยะเวลาในการทำธุรกิจของผู้ประกอบการ นับตั้งแต่อดีตจนถึงก่อนเริ่มกิจการหลักในปัจจุบัน โดยจำแนกเป็น 2 กลุ่มคือ มีประสบการณ์และไม่มีประสบการณ์

ระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบัน หมายถึง ระยะเวลา นับตั้งแต่ผู้ประกอบการเริ่มประกอบกิจการหรือเข้ามาบริหารงานในกิจการหลักในปัจจุบัน

ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การที่ผู้ประกอบการรู้สึกถึงคุณค่าต่างๆ ที่มีอยู่ในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญต่อบุคคลรอบข้างและมีความสามารถในการกระทำสิ่งต่างๆ ได้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสามารถวัดได้โดยลักษณะต่างๆ ได้แก่ การมีอำนาจ การมีความสำคัญ การมีคุณค่าดี และการมีความสามารถ

การมีอำนาจ หมายถึง ความรู้สึกของผู้ประกอบการที่มีต่อตนเองในการเป็นผู้ที่มีอิทธิพลและสามารถควบคุมบุคคลอื่นได้ มีความสามารถในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ มีความสามารถในการชักจูงโน้มน้าวให้บุคคลอื่นปฏิบัติตามความคิดเห็นได้

การมีความสำคัญ หมายถึง ความรู้สึกของผู้ประกอบการที่มีต่อตนเองในการเป็นผู้ที่ได้รับการใส่ใจ ได้รับการชื่นชม รวมทั้งการมีลักษณะเด่น เป็นที่ยอมรับจากบุคคลรอบข้าง

การมีคุณค่าดี หมายถึง ความรู้สึกของผู้ประกอบการที่มีต่อตนเองในการเป็นผู้ที่มีการยึดมั่นตามมาตรฐานทางจริยธรรมและศีลธรรมของสังคม และมีการประพฤติปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม

การมีความสามารถ หมายถึง ความรู้สึกของผู้ประกอบการที่มีต่อตนเองในการเป็นผู้ที่มีความสามารถในการทำสิ่งต่างๆ ตามที่ตั้งใจไว้ได้อย่างลุล่วง มีความสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้ประสบความสำเร็จ และมีความสามารถในการคิดหาทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่ได้ประสบมา

บุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะต่างๆ ที่หล่อหลอมอยู่ในผู้ประกอบการ โดยแสดงออกเป็นการกระทำที่สามารถสังเกตเห็นได้จากภายนอกและเป็นการรู้คิดที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน ซึ่งเป็นผลรวมให้ผู้ประกอบการนั้นมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยศึกษาจากองค์ประกอบบุคลิกภาพ 8 ด้าน ได้แก่ องค์ประกอบ A เก็บตัว - ชอบสังคม องค์ประกอบ B ฉลาดน้อย - เฉลียวฉลาด องค์ประกอบ C อารมณ์อ่อนไหว - อารมณ์มั่นคง องค์ประกอบ E ถ่อมตัว - ชอบแสดงออก องค์ประกอบ H จี้อาย - กล้าหาญ องค์ประกอบ M ทำในสิ่งที่เป็นไปได้ - ช่างฝัน องค์ประกอบ Q2 ตัดสินใจร่วมกับผู้อื่น - ตัดสินใจด้วยตนเอง และองค์ประกอบ Q3 ควบคุมตนเองไม่ดี - ควบคุมตนเองได้ดี

องค์ประกอบ A เก็บตัว - ชอบสังคม หมายถึง ลักษณะของผู้ประกอบการที่ชอบเข้าสังคม มีความรู้สึกรอบอุ้ม เป็นกันเองกับผู้อื่น น้าใจดี มีความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ ชอบเข้าร่วมกิจกรรม มีความสนใจและเอาใจใส่ผู้อื่น มีความเมตตากรุณา และมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น

องค์ประกอบ B ฉลาดน้อย - เฉลียวฉลาด หมายถึง ลักษณะของผู้ประกอบการที่มีความสามารถในการคิดเชิงนามธรรม เฉลียวฉลาด และมีความพากเพียรในการศึกษาหาความรู้

องค์ประกอบ C อารมณ์อ่อนไหว - อารมณ์มั่นคง หมายถึง ลักษณะของผู้ประกอบการที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ใจเย็น รู้จักความเป็นจริงของชีวิต และมีจิตใจสงบ

องค์ประกอบ E ถ่อมตัว - ชอบแสดงออก หมายถึง ลักษณะของผู้ประกอบการที่มีการรักษาสติของตนเองเป็นใหญ่ นิยาคืออื่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง จิตใจเป็นอิสระ ใจแข็ง มีความก้าวร้าว ไม่ยึดถือขนบธรรมเนียม และต้องการความสนใจจากผู้อื่น

องค์ประกอบ H ขี้อาย - กล้าหาญ หมายถึง ลักษณะของผู้ประกอบการที่มีลักษณะชอบเสี่ยงภัย ชอบพบปะกับบุคคลอื่น มีความคล่องแคล่ว สนใจในเพศตรงข้ามอย่างเปิดเผย แสดงความรู้สึกรักต่อผู้อื่น ร่าเริง มีความเป็นมิตร อารมณ์อ่อนไหว และไม่ระแวงอันตราย

องค์ประกอบ M ทำในสิ่งที่เป็นไปได้ - ข่างฝัน หมายถึง ลักษณะของผู้ประกอบการที่ชอบสร้างมโนภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ ไม่เอาใจใส่ในสิ่งที่สามารถปฏิบัติได้ ไม่ทำตามประเพณีเอาใจตนเอง สนใจศิลปะและความเชื่อพื้นฐาน

องค์ประกอบ Q2 ตัดสินใจร่วมกับผู้อื่น - ตัดสินใจด้วยตนเอง หมายถึง ลักษณะของผู้ประกอบการที่มีความพอใจในตนเอง มีความเคยชินกับวิธีการทำงานของตน ตัดสินใจและปฏิบัติตามแบบแผนของตนเอง และไม่สนใจความคิดเห็นของสังคม

องค์ประกอบ Q3 ควบคุมตนเองไม่ดี - ควบคุมตนเองได้ดี หมายถึง ลักษณะของผู้ประกอบการที่มีการควบคุมตนเองได้ ปฏิบัติตนเหมาะสมในสังคม และมีความตั้งใจจริง

ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค หมายถึง ความสามารถของผู้ประกอบการในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ยามที่ต้องเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรค โดยสามารถควบคุมตนเอง และควบคุมสถานการณ์ที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรคให้ผ่านพ้นไปได้ มีความอดทนเพียรพยายามในการฟันฝ่าอุปสรรค พร้อมทั้งหาแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อเอาชนะปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้น ซึ่งสามารถวัดได้โดยลักษณะต่างๆ ได้แก่ การควบคุม การรับรู้ต้นเหตุและความรับผิดชอบต่อปัญหา การรับรู้ผลกระทบที่จะมาถึง และความอดทน

การควบคุม หมายถึง ความสามารถของผู้ประกอบการในการควบคุมตนเอง หรือสามารถควบคุมสถานการณ์ที่เป็นอุปสรรคหรือปัญหาให้สามารถผ่านพ้นไปได้ โดยมีความเข้าใจถึงปัญหา พยายามหาทางออกให้กับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างกระตือรือร้นและรู้จักพลิกแพลง

การรับรู้ต้นเหตุและความรับผิดชอบต่อปัญหา หมายถึง ความสามารถของผู้ประกอบการในการพยายามที่จะวิเคราะห์ค้นหาสาเหตุของปัญหาโดยพิจารณาทั้งจากปัจจัยปัจจัยภายนอกและจากตนเอง มีความรับผิดชอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้นและหาทางแก้ไขโดยไม่ผลักความรับผิดชอบให้ผู้อื่น

การรับรู้ผลกระทบที่จะมาถึง หมายถึง ความสามารถของผู้ประกอบการในการรับรู้ถึงความรุนแรงของปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตได้ และมีความพร้อมรับกับความยากลำบากทุกสถานการณ์ โดยมองว่าอุปสรรคนั้นเป็นสิ่งที่ท้าทาย เป็นเพียงเหตุการณ์ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตและจะผ่านไป

ความอดทน หมายถึง ความสามารถของผู้ประกอบการในการอดทน ไม่ท้อแท้ต่อปัญหาและอุปสรรค สามารถรับมือกับความยืดหยุ่นของปัญหา รวมทั้งการมีกำลังใจเข้มแข็งในการเอาชนะอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิต

ความสำเร็จในอาชีพ หมายถึง การที่ผู้ประกอบการรู้สึกบรรลุผลสำเร็จในการทำงาน โดยเกิดเป็นความรู้สึกพึงพอใจในผลงาน ความก้าวหน้าและค่าตอบแทนที่ได้รับ ซึ่งสามารถวัดได้โดยองค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ การทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ผลตอบแทนและความก้าวหน้า

การทำงาน หมายถึง การที่ผู้ประกอบการได้ทำงานที่ชื่นชอบ ได้รับข้อคิดเห็นเกี่ยวกับธุรกิจของตนจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีการเสาะหาโอกาสในการพัฒนาตนเองที่สนับสนุนต่อการทำงาน ตลอดจนมีความสามารถในการสร้างความพึงพอใจในการทำงานให้แก่ผู้ร่วมงาน

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง การที่ผู้ประกอบการได้รับความไว้วางใจ การยอมรับ ความเคารพนับถือ และความช่วยเหลือจากผู้ร่วมงาน ตลอดจนการที่ผู้ประกอบการสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

ผลตอบแทน หมายถึง การที่ผู้ประกอบการได้รับผลจากการทำธุรกิจอยู่ในระดับที่พึงพอใจ โดยมีความคุ้มค่ากับสิ่งที่ได้ลงทุน รวมไปถึงการที่ธุรกิจมีสภาพคล่องทางการเงิน

ความก้าวหน้า หมายถึง การที่ผู้ประกอบการมีความพึงพอใจในการเติบโตก้าวหน้าของธุรกิจ โดยมีโอกาสในการขยายขนาดธุรกิจและมีโอกาสในการขยายธุรกิจไปสู่การลงทุนในธุรกิจประเภทอื่นๆ รวมทั้งการที่ธุรกิจมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับและมีการเติบโตเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ประกอบการรายอื่นในธุรกิจเดียวกัน

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

จากการตรวจเอกสารมีแนวคิด ทฤษฎี รวมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพ
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสำเร็จในชีวิต
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง

ความหมายของความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง

Coopersmith (1981: 4-5) ได้ให้ความหมายของความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองไว้ว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองเป็นการพิจารณาและประเมินคุณค่าของบุคคลตามความรู้สึก และทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเอง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการยอมรับหรือไม่ยอมรับตนเองและแสดงให้เห็นถึงขอบเขตความเชื่อที่บุคคลมีต่อการมีความสามารถ การมีความสำคัญ การประสบความสำเร็จ และความมีคุณค่าในตนเอง

Mulligan (1988: 28) ได้ให้ความหมายของความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองไว้ว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง คือ ระดับของความเลื่อมใสศรัทธาที่บุคคลมีต่อตนเองและ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงระดับของการยอมรับตนเองที่เกิดขึ้นของบุคคล

DuBrin (1996: 12) ได้ให้ความหมายของความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองไว้ว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง คือ ความรู้สึกถึงความมีคุณค่าและความภาคภูมิใจในตนเอง อันเนื่องมาจากการตระหนักถึงการมีคุณค่าในตนเองของบุคคล

Branden (1998: 23) ได้ให้ความหมายของความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองไว้ว่า
ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองเป็นการตระหนักถึงควมมีคุณค่าน่ายกย่องของตนเองในด้านต่างๆ
อันเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลเกิดความสุขและสามารถรับมือกับสิ่งที่ท้าทายในชีวิตได้

เกียรติวรรณ อมาตกุล (2533: 87) ได้ให้ความหมายของความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง
ไว้ว่าเป็นความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีค่า มีความสามารถ มีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์
ของตนเอง มั่นใจในการกระทำของชีวิตได้โดยไม่ต้องรอฟังผู้อื่นหรือสิ่งอื่น

จากความหมายของความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า
ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกถึงควมมีคุณค่าต่างๆ ที่มีอยู่ในตนเอง
รู้สึกว่ตนเองมีความสำคัญต่อบุคคลอื่นและมีความสามารถในการกระทำสิ่งต่างๆ ได้ประสบ
ความสำเร็จ

แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน

James (1950: 310-311 cited in Coopersmith, 1981: 29-30) ได้เสนอแนวคิดในเรื่องของ
ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองโดยสรุปว่า ความปรารถนาและการประเมินคุณค่าของบุคคลนั้น
เป็นบทบาทที่สำคัญต่อการกำหนดถึงการที่บุคคลจะพิจารณาตนเองอย่างชื่นชมมากหรือน้อย
เพียงใด ซึ่งหากบุคคลประสบความสำเร็จหรือสามารถตอบสนองต่อความปรารถนาของบุคคล
ได้ย่อมทำให้เกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูง ตรงกันข้ามกับบุคคลที่ไม่ประสบความสำเร็จ
และไม่สามารถตอบสนองต่อความปรารถนาของบุคคลได้ย่อมทำให้บุคคลนั้นรู้สึกกับตนเอง
ในทางไม่ดี นอกจากนี้ James ยังได้สรุปถึงความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลว่าจะมีมากหรือน้อย
เพียงใดนั้นจะขึ้นอยู่กับสัดส่วนระหว่างความสำเร็จที่แท้จริงตามเป้าหมายของบุคคลกับสิ่งที่
บุคคลคาดหวังจะเป็นไปได้ ดังนี้

$$\text{ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง} = \frac{\text{ความสำเร็จ (success)}}{\text{ความคาดหวัง (pretensions)}}$$

ในขณะที่ Maslow (1970 อ้างใน ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2539: 104-105) ได้กล่าวเกี่ยวกับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองไว้ว่า การเกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลย่อมนำไปสู่การเกิดความรู้สึกมั่นใจในตนเอง การรู้สึกมีคุณค่า การมีความสามารถ และการมีความเข้มแข็งในตนเองของบุคคลตามมา ซึ่งความรู้สึกต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นความรู้สึกที่เป็นประโยชน์และมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่ง Maslow ได้เสนอทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ตามลำดับขั้นไว้ 5 ขั้น ความต้องการในแต่ละขั้นนั้นเมื่อได้รับการตอบสนองอย่างพึงพอใจแล้วจะทำให้เกิดความต้องการในขั้นสูงต่อไป ซึ่งความต้องการความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองนั้นเป็นขั้นที่ 4 นับจากความต้องการทางสรีรวิทยา โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นดังนี้

1. ความต้องการทางสรีรวิทยา (Physiological needs) Maslow เชื่อว่ามนุษย์ต้องได้รับการตอบสนองทางสรีรวิทยาเป็นปฐมฐานก่อน เช่น มีอาหารรับประทานไม่หิวโหย มีที่อยู่อาศัย มียารักษาโรค มีเครื่องนุ่งห่มกันร้อนกันหนาว ฯลฯ จึงพัฒนาความต้องการประเภทอื่นๆ ตามมาได้ ถ้าความต้องการอันดับแรกยังไม่ได้รับการตอบสนองพอเพียงก็จะทำให้ความต้องการด้านอื่นๆ นั้นยากที่จะบังเกิดขึ้นได้
2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety needs) เป็นความต้องการความปลอดภัยแห่งตนเองและทรัพย์สิน เมื่อความต้องการอันดับแรกได้รับการตอบสนองแล้ว ต่อมาก็เกิดความต้องการที่จะรักษาชีวิตของตน ทรัพย์สินของตน ฯลฯ ให้มั่นคงปลอดภัย ถ้าไม่ได้รับการตอบสนองก็จะทำให้มนุษย์เกิดอาการประสาทผวา
3. ความต้องการความเป็นเจ้าของและความรัก (Belonging and love needs) เป็นความต้องการเป็นเจ้าของ มีสังกัด เช่น รู้สึกว่าตนมีชาติตระกูล มีครอบครัว มีสถาบัน มีโรงเรียน มีที่ทำงาน ฯลฯ กับความต้องการถูกรักและได้รักผู้อื่น เช่น ต้องการให้มีผู้มาอาทรห่วงใยและต้องการห่วงใยดูแลผู้อื่นเช่นกัน
4. ความต้องการมีศักดิ์ศรีจากตนเองและผู้อื่น (Esteem needs) เป็นความต้องการแสวงหาและรักษาศักดิ์ศรีเกียรติยศทั้งโดยตนเองสำนึกและผู้อื่นกล่าวขวัญยกย่องเชิดชู เช่น ความต้องการมีเกียรติ มีหน้ามีตา ความต้องการมีชื่อเสียงเป็นที่ยกย่องนับถือ รู้สึกนับถือตนเองเชิดชูตนเอง ฯลฯ ซึ่งศักดิ์ศรีที่สำคัญต่อความมีสุขภาพจิตดีคือ ความรู้สึกนับถือและเคารพตนเองกับการได้รับการนับถือจากผู้อื่นที่มีใช้ลักษณะฉาบฉวย จอมปลอม

5. ความต้องการความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ (Self actualization needs) เป็นความต้องการเพื่อตระหนักรู้ความสามารถของตนกับประพฤติกปฏิบัติตนตามความสามารถและ
 สดุดความสามารถ โดยพึงเล็งประโยชน์ของบุคคลอื่นและของสังคมส่วนรวมเป็นสำคัญ
 Maslow เชื่อว่า คนทุกคนมีความมุ่งหมายในชีวิตเพื่อจะบรรลุถึงความสมบูรณ์ในระดับนี้
 ทั้งนี้เพื่อจะเป็นคนเต็มโดยสมบูรณ์ (Self actualized person)

นอกจากนี้ Coopersmith (1981: 38-41) ยังได้ทำการศึกษาวิจัยความรู้สึกเห็นคุณค่า
 ในตนเอง โดยมีความสนใจความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองในมุมมองของความสำเร็จที่บุคคลได้รับ
 ซึ่งความสำเร็จดังกล่าวนี้ต่างก็มีการตีความแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล โดยบางคนอาจตีความ
 ความสำเร็จจากรางวัลที่ได้รับหรือการเป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียง ในขณะที่บางคนก็อาจจะไม่ได้
 ตีความความสำเร็จจากสิ่งเหล่านั้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าความสำเร็จของบุคคลหนึ่งจึงไม่ได้หมายถึง
 ความสำเร็จของอีกบุคคลหนึ่ง ซึ่งจากผลการวิจัยและการศึกษาที่ผ่านมาทำให้ Coopersmith
 สรุปถึงความสำเร็จที่บุคคลได้รับและเป็นแหล่งกำเนิดของการเกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง
 ว่ามีทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ความสำเร็จในขอบเขตของการมีอำนาจ (Power) สามารถวัดได้โดยความสามารถ
 ของบุคคลในการมีอิทธิพลต่อบุคคลอื่น โดยสามารถควบคุมพฤติกรรมบุคคลอื่นได้ ซึ่งใน
 บางสถานการณ์ของการมีอำนาจนั้นอาจแสดงให้เห็นโดยการที่บุคคลได้รับความเคารพนับถือ
 จากบุคคลอื่นและการมีอิทธิพลต่อบุคคลอื่นโดยที่บุคคลสามารถแสดงความคิดเห็นของตนได้
2. ความสำเร็จในขอบเขตของการมีความสำคัญ (Significance) สามารถวัดได้โดยการ
 ได้รับความห่วงใย การดูแล และการแสดงความรักจากบุคคลอื่น การแสดงออกทางรู้สึกต่างๆ
 เหล่านี้เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการยอมรับและการเป็นที่ขึ้นชอบของบุคคลอื่นที่มีต่อบุคคล
 ซึ่งหากบุคคลได้รับการปฏิบัติอย่างใส่ใจจากบุคคลอื่นย่อมทำให้เกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง
3. ความสำเร็จในขอบเขตของการมีคุณความดี (Virtue) การมีคุณความดี หมายถึง
 การประพฤติตามเกณฑ์จริยธรรม ศีลธรรม และหลักทางศาสนาของบุคคล โดยบุคคลใดหาก
 สามารถประพฤติตามหลักศีลธรรมและศาสนาได้ บุคคลนั้นย่อมรู้สึกต่อตนเองในทางบวกและ
 เป็นพื้นฐานที่ทำให้เกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองได้ในที่สุด

4. ความสำเร็จในขอบเขตของการมีความสามารถ (Competence) บุคคลจะมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการกระทำสิ่งต่างๆ ได้ประสบความสำเร็จ ในวัยทำงานความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองจะเกี่ยวข้องกับการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน อาทิเช่น มีตำแหน่งหน้าที่การงานอยู่ในระดับสูง มีอำนาจ ประกอบอาชีพมีเกียรติ มีรายได้สูง เป็นต้น ซึ่งบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการทำงานสูงจะมองตนเองว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถ รับรู้ตนเองในด้านดี และมีการประเมินคุณค่าในตนเองสูง

จากแนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองนั้นเป็นความรู้สึกที่เกิดจากการประเมินตนเอง ซึ่งจะมีมากหรือน้อยเพียงใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับ การยอมรับตนเองในด้านคุณค่าและความสามารถของตนเองและการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะใช้แนวความคิดในการพิจารณาความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของ Coopersmith (1981) มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและสร้างเครื่องมือวัด เนื่องจากในแนวความคิดดังกล่าวนี้ประกอบไปด้วยลักษณะที่สามารถใช้วัดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองได้ทั้งการประเมินถึงคุณค่าที่มีอยู่ในตนเองในด้านการมีอำนาจ การมีคุณความดี การประสบความสำเร็จในสิ่งที่ทำ และการประเมินถึงการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นหรือการมีความสำคัญนั่นเอง

ลักษณะของบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง

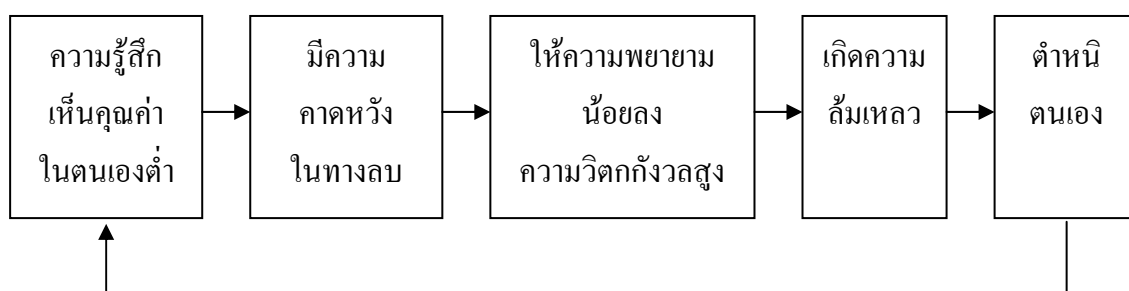
Coopersmith (1981: 70-71) ได้กล่าวเกี่ยวกับความแตกต่างกันระหว่างบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงและต่ำ โดยมีรายละเอียดดังนี้

บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะเป็นบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีการพิจารณาสิ่งต่างๆ อย่างละเอียดรอบคอบ มีความเชื่อมั่นในความสามารถเมื่อพบเจอกับปัญหาและสามารถกระทำสิ่งต่างๆ ได้ประสบความสำเร็จ การมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองต่างๆ เหล่านี้จะนำบุคคลไปสู่การกล้าแสดงความคิดเห็นของบุคคลและการยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่นที่มีความแตกต่างกันได้ อันนำไปสู่การมีสัมพันธภาพที่ดีทางสังคมกับบุคคลอื่นต่อไป ดังจะเห็นได้จากเมื่อบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงเมื่ออยู่ในกลุ่มนั้นมักชอบเข้าไปมีส่วนร่วมและมีความกล้าแสดงความคิดเห็นของตนมากกว่าที่จะเป็นผู้รับฟัง ซึ่งตรงกันข้ามกับบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะเป็นบุคคลที่

ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความหวาดกลัวต่อการแสดงความคิดเห็นของตน เนื่องจากมีความคิดว่าความคิดเห็นของตนนั้นไม่เป็นที่ยอมรับหรือมีความผิดแปลกไปจากผู้อื่น นอกจากนี้บุคคลเหล่านี้จะไม่เปิดเผยตนเอง ไม่แสดงอารมณ์โกรธต่อผู้อื่นหรือไม่ปฏิบัติตนเองเพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้อื่น เมื่อบุคคลเหล่านี้อยู่ในกลุ่มจะดำเนินชีวิตเปรียบเสมือนเป็นเงาภายในกลุ่ม โดยชอบรับฟังมากกว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมและชอบที่จะอยู่คนเดียวมากกว่าการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ปัจจัยที่นำบุคคลไปสู่การที่บุคคลมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำก็คือ การดำเนินตนเองและการหมกมุ่นเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นภายในตนเอง ซึ่งความรู้สึกเช่นนี้ย่อมทำให้บุคคลเบี่ยงตนออกจากกลุ่มหรือบุคคลอื่น อันเป็นผลไปสู่การลดสัมพันธภาพทางสังคมกับบุคคลอื่นลงในที่สุด

Brehm and Kassir (1996: 56-57) ได้กล่าวเกี่ยวกับลักษณะของบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงหรือต่ำไว้ดังนี้

บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะมีความรู้สึกดีต่อตนเองและมีแนวโน้มที่จะมีความสุข มีความอดทนต่อการทำงานที่มีความยากและประสบความสำเร็จในชีวิต นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มที่จะได้รับการยอมรับจากผู้อื่นมากขึ้นและปฏิบัติตามแรงกดดันของกลุ่มน้อยลง ส่วนบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะมีลักษณะเป็นไปในทางตรงกันข้ามคือ มักจะรู้สึกกังวลใจ ท้อแท้ มองโลกในแง่ร้ายและมีแนวโน้มที่จะประสบกับความล้มเหลวในชีวิต โดยส่วนหนึ่งของปัญหาการมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำคือ บุคคลที่ขาดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองจะนำมาซึ่งความรู้สึกที่ว่าตนเองนั้นไม่สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จได้ จึงทำให้บุคคลต้องตกอยู่ภายในวัฏจักร ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 วัฏจักรของบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ

ที่มา: Brehm and Kassir (1996: 57)

ในขณะที่ Lindenfield (1995: 4-8) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ปรากฏและพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ของบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงไว้ดังนี้

1. มีความสงบและความผ่อนคลาย เมื่อบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงต้องเผชิญกับความกดดันและความตึงเครียดนั้น บุคคลจะนำความสงบและความสุขุมที่มีอยู่ในตัวเองมาใช้ในการแก้ปัญหา
2. ดูแลตนเองเป็นอย่างดี บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะให้การดูแลสุขภาพร่างกายของตนอย่างดีมากเป็นพิเศษ และให้ความสนใจกับความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นกับร่างกายตนเองเมื่อต้องประสบกับความเครียดทั้งทางร่างกายและจิตใจ
3. มีพลังและมีใจมุ่งมั่น บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะเต็มไปด้วยพลังทั้งทางจิตใจและสภาพร่างกาย โดยบุคคลจะทำงานด้วยความรู้สึกที่สนุกสนานและกระตือรือร้นต่องานที่ปฏิบัติ
4. มีความเปิดเผยและกล้าแสดงออก บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะเป็นผู้ที่สามารถสื่อสารได้อย่างชัดเจน มีการใช้คำพูดหรือท่าทางเพื่อสื่อถึงอารมณ์ของตนเองที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้อื่นได้เข้าใจ
5. มองโลกในแง่ดี บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะมองความผิดพลาดที่เกิดขึ้นเป็นประสบการณ์ที่ทำให้ได้เรียนรู้เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดนั้นอีก และบ่อยครั้งที่บุคคลเหล่านี้มักจะชอบกล่าวถึงอนาคตของตนเองด้วยความรู้สึกที่ตื่นเต้น และพยายามมองหาโอกาสในการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น
6. ความเชื่อมั่นในตนเอง บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะทำการใดๆ โดยไม่ต้องการการตัดสินใจหรือขอความคิดเห็นจากผู้อื่น และเนื่องด้วยความเชื่อมั่นที่มีอยู่ในตนเองจึงทำให้ตัดสินใจทำสิ่งใดลงไปแล้วก็สามารถมั่นใจได้เลยว่าบุคคลได้มีการเตรียมการรับถึงผลกระทบอันเกิดจากผลการกระทำนั้นแล้ว

7. ชอบสังคมและให้ความร่วมมือ บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะรู้สึกสนุกกับการเป็นส่วนหนึ่งของหุ้นส่วน ทีมงาน หรือสังคมที่บุคคลอาศัยอยู่และมีความเต็มใจที่จะใช้การประนีประนอม ในการแก้ปัญหาเพื่อรักษาความสัมพันธ์ให้มีความสนิทสนมกันมากขึ้น

8. มีความเด็ดขาด บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะมีความเด็ดขาดหนักแน่นกับความต้องการของตนเองและความถูกต้อง

9. มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะรู้สึกทางบวกต่อการรับรู้ถึงข้อผิดพลาดหรือความสำเร็จที่ตนเองได้รับ เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้ไปสู่จุดสูงสุดแห่งความสำเร็จตามที่บุคคลต้องการ

นอกจากนี้ DuBrin (1996: 12) ยังได้กล่าวว่าบุคคลจะสามารถรับรู้ว่าคุณค่าในตนเองสูงเมื่อมีสิ่งต่างๆ ดังนี้

1. รู้สึกตื่นเต้นเมื่อได้เริ่มต้นวันใหม่ในแต่ละวัน
2. ทำงานลักษณะท้าทายที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าด้วยความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเอง
3. กล้าปฏิเสธโดยไม่วิตกกังวล
4. ไม่หาข้อแก้ตัวในความผิดที่ตนได้กระทำจริง
5. อารมณ์เสียของผู้อื่นไม่มีผลกระทบกับอารมณ์ของตนเอง
6. ไม่สนใจในทรัพย์สินของผู้อื่น
7. มีความคิดเป็นของตนเอง
8. มีความคิดว่าการทำงานหนักทำให้เกิดความรู้สึกมีชีวิตชีวา

จากแนวความคิดดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงหรือดำนั้นสามารถบ่งบอกได้ถึงลักษณะบุคลิกภาพของบุคคล วิธีการดำเนินชีวิต ซึ่งบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะช่วยให้เป็นบุคคลที่สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยวิธีการสร้างเสริมให้บุคคลมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองนั้นจะเป็นสิ่งที่ช่วยปรับปรุงพฤติกรรมและโครงสร้างบุคลิกภาพของบุคคลได้

วิธีการเสริมสร้างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง

Coopersmith (1981: 37) ได้ทำการทบทวนทฤษฎีและผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองและสรุปว่ามีปัจจัย 4 ปัจจัยหลักที่ทำให้บุคคลเกิดการพัฒนารู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ได้แก่

1. การได้รับความเคารพนับถือ การยอมรับ และการปฏิบัติอย่างห่วงใยจากบุคคลที่เป็นบุคคลสำคัญในชีวิต
2. การมีประสบการณ์แห่งความสำเร็จและการมีสถานภาพหรือตำแหน่งที่บุคคลครอบครองอยู่
3. ค่านิยมและความปรารถนา เนื่องจากบุคคลไม่ได้รู้สึกถึงการประสบความสำเร็จและการมีอำนาจได้ในทันทีทันใด แต่จะค่อยๆ รู้สึกโดยผ่านทางความสำเร็จตามเป้าหมายและค่านิยมของแต่ละบุคคลนั้น ซึ่งการที่บุคคลได้ใช้ค่านิยมและความปรารถนาของตนเองมาใช้ในการประเมินและพิจารณาถึงความสำเร็จที่ตนเองได้รับนั้น ย่อมนำมาซึ่งการเกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองได้
4. การปกป้องตนจากความล้มเหลว บุคคลจะต้องประสบกับความล้มเหลวในบางเรื่องซึ่งหากบุคคลสามารถนำความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมาใช้ในการลดประสบการณ์แห่งความล้มเหลวเหล่านั้นได้ ย่อมจะช่วยให้บุคคลนั้นเป็นบุคคลที่มีความสมดุลทั้งทางสติปัญญาและอารมณ์ ดังนั้นความล้มเหลวจึงเป็นการกระตุ้นให้บุคคลนำความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมาใช้นั่นเอง

Bradshaw (1981: 6-11) กล่าวว่า การที่จะพัฒนาบุคคลให้มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้นได้ จะต้องหาวิธีการที่จะทำให้บุคคลนั้นได้รับประสบการณ์ในด้านใดด้านหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งด้านจากแหล่งสำคัญต่อไปนี้

1. การได้รับผลสำเร็จด้านวิชาการและการประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและความคาดหวังต่างๆ ซึ่งแรกเริ่มความคาดหวังเหล่านี้จะถูกกำหนดโดยบุคคลอื่นและต่อมาเป้าหมายและความคาดหวังจะเป็นของบุคคลเอง

2. ความรู้สึกได้รับการยอมรับ การเห็นคุณค่า และการเอาใจใส่จากบุคคลที่มีความสำคัญ และมีความหมายต่อตนเอง

3. การได้รับโอกาสที่จะแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับค่านิยมส่วนบุคคล

4. ประสบการณ์ที่จะทำให้บุคคลมีอำนาจเพิ่มขึ้นหรือการมีอิทธิพลเหนือเหตุการณ์และบุคคลที่มีความสำคัญต่อตัวเอง เช่น เสี่ยงของทารกที่ร้องเมื่อต้องการอาหารหรือความอบอุ่นนั้น เป็นอำนาจส่วนบุคคลที่สามารถเรียกร้องความเอาใจใส่จากแม่ได้ ในขณะที่ถ้าเป็นในวัยผู้ใหญ่ นั้น สิ่งเหล่านี้ อาจจะเป็นการได้รับตำแหน่งในกลุ่มองค์กรหรือการมีตำแหน่งทางการเมือง เป็นต้น

Bruno (1983: 363-365) ได้กล่าวถึงแนวทางในการสร้างเสริมความรู้สึกเห็นคุณค่า ในตนเองไว้ 4 ประการได้แก่

1. ให้ข้อคิดหรือการเสนอแนะโดยตรง การให้ข้อเสนอแนะโดยผู้อื่นหรือด้วยตนเอง เป็นการให้ข้อคิดที่ดีแก่ตนเอง โดยไม่ต้องคำนึงว่าเป็นการเสริมแรงทางบวกหรือคำนึงถึงผลที่จะตามมา ซึ่งนับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นขั้นแรกของการสร้างเสริมความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง

2. การเพิ่มความสำเร็จให้กับตนเองมากขึ้น ซึ่งเป็นการพยายามที่จะเพิ่มความสำเร็จ ให้แก่ตนเองโดยการไปให้ถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3. การลดความคาดหวังลง ซึ่งการลดความต้องการและความคาดหวังนั้นเป็นแนวทาง ในการลดความทุกข์ที่ตรงกับวิถีทางของพุทธศาสนาและเป็นแนวทางของปรัชญาทางตะวันออก ด้วยคือ การตั้งระดับความคาดหวังให้เหมาะสมกับความสามารถที่แท้จริงของบุคคล

4. การหยุดประเมินค่าตนเอง การหยุดประเมินค่าตนเองนั้นเป็นแนวทางในการอธิบาย ถึงบุคคลที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้นั้นนับว่ามีคุณค่าแล้ว ไม่จำเป็นต้องประมาณค่าตนเองต่อไปอีก ในขั้นนี้จึงเชื่อว่าความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลจะเพิ่มมากขึ้น ถ้าหากว่าบุคคลนั้นเลิก พิจารณาตัดสินค่าตนเอง

ในขณะที่ Lindenfield (1995: 21-27) ได้เสนอทฤษฎีที่จะนำไปสู่การมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง โดยมีหลักการจำตามตัวอักษร Self esteem ดังนี้

S Scrutiny หมายถึง การตระหนักรู้ในตนเอง (Self awareness) ให้มากขึ้นและการทำการทบทวนพินิจพิเคราะห์ถึงวิธีการดำเนินชีวิตของตนเอง

E Explanation หมายถึง การมองสิ่งต่างๆ อย่างมีเหตุผลตามความเป็นจริงนั้นจะช่วยสร้างความชัดเจนในตนเอง การยอมรับและทราบถึงขอบเขตความสามารถของตนเอง ซึ่งหากสิ่งใดที่ตนไม่มีความสามารถในการปฏิบัตินั้นก็เป็นการง่ายที่จะยอมรับมัน

L Love หมายถึง ความรักที่มีต่อตนเองอย่างไม่เห็นแก่ตัวและไม่เป็นไปในทางที่ทำร้ายชีวิตตนเอง

F Focus หมายถึง การเน้นไปที่ปัญหาเพียงปัญหาเดียวในช่วงเวลาขณะนั้น ซึ่งนอกจากจะทำให้แก้ปัญหานั้นได้สำเร็จแล้ว ยังเป็นการเปิดโอกาสให้แกตัวเองได้สร้างความมั่นใจในตนเองจากการทำสิ่งต่างๆ ได้บรรลุผลสำเร็จอีกด้วย

E Envisaging หมายถึง มีการระบุให้ชัดเจนถึงในสิ่งที่ต้องการจะมี

S Strategy หมายถึง กลวิธีที่จะก้าวไปให้ถึงการมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง

T Triggers หมายถึง การหยุดนิสัยที่ทำให้ตนเองนั้นเห็นคุณค่าในตนเองต่ำลง

E Encouragement หมายถึง การรู้จักมองหาสิ่งต่างๆ ที่จะสามารถนำมากระตุ้นหรือสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเองในการทำงาน เพื่อให้สามารถทำงานนั้นได้สำเร็จลุล่วง

E Experimentation หมายถึง การต้องลงมือปฏิบัติตามคำแนะนำต่างๆ ที่ได้ให้ไว้ เพื่อให้ผลของการพัฒนานั้นเกิดขึ้นจริง

M Monitoring หมายถึง การที่จะต้องประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อคุณค่าในตนเองอยู่เป็นประจำ

นอกจากนี้ DuBrin (1996: 13-16) ยังได้กล่าวถึงการพัฒนาความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองว่าเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นชั่วชีวิต เนื่องจากความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองนั้นมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับผู้อื่น ซึ่งแนวทางในการพัฒนาความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองนั้นมี 4 แนวทางดังนี้

1. การเปิดเผยตนเอง การเปิดเผยตนเองเป็นกระบวนการของการที่บุคคลได้แสดงถึงตัวตนข้างในของตนเองให้แก่บุคคลอื่นได้เห็น การเปิดเผยตนเองนั้นจะช่วยให้เกิดการยอมรับตนเองมากขึ้น เนื่องจากเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการที่บุคคลยินยอมให้บุคคลอื่นนั้นได้ยอมรับในตัวตน และเมื่อได้รับการยอมรับเพิ่มขึ้นจากผู้อื่นแล้วย่อมเป็นบ่อเกิดของการเกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลขึ้นได้
2. การตระหนักถึงจุดแข็งที่มีอยู่ในตนเอง การพัฒนาความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองในแนวทางหนึ่งก็คือ การพัฒนาเกี่ยวกับการรู้จักชื่นชมยินดีกับความสามารถที่เป็นจุดแข็งในตนเอง ตลอดจนการชื่นชมกับความสำเร็จที่บุคคลสามารถทำได้ ซึ่งอาจเริ่มต้นจากการเขียนถึงสิ่งที่คิดว่าเป็นข้อดีของบุคคลลงบนกระดาษ และอาจทำการแลกเปลี่ยนกับเพื่อนเพื่อพูดคุยเกี่ยวกับข้อดีข้อบกพร่องในมุมมองของตนเองและของเพื่อน เป็นต้น
3. การลดในสิ่งที่จะทำลายความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ การที่บุคคลสามารถลดในสิ่งที่จะไปทำลายการมีความสามารถในตนเองลงได้แล้ว ย่อมนำมาถึงการมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น เช่น การหลีกเลี่ยงในสถานการณ์ที่ทำให้ตนเองรู้สึกว่าขาดทักษะในการปฏิบัติงานนั้น เป็นต้น
4. มีการพบปะสังสรรค์กับผู้ที่จะช่วยสนับสนุนความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองอยู่เสมอ การได้พบปะสังสรรค์กับบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงนั้นจะสามารถช่วยเพิ่มความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองให้สูงขึ้นได้ เนื่องจากบุคคลเหล่านี้จะเป็นบุคคลที่ให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งข้อมูลย้อนกลับดังกล่าวเหล่านี้จะช่วยสร้างเสริมให้เกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองขึ้นได้

จากแนวความคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้สึกรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า วิธีการสร้างเสริมความรู้สึกรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสามารถทำได้โดยการเปิดโอกาสให้บุคคลได้แสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับค่านิยมส่วนตัวและเปิดโอกาสให้บุคคลได้ใช้พลังความสามารถที่มีอยู่ในตนเองเพื่อให้ประสบความสำเร็จ มีอำนาจ อีกทั้งการลดความคาดหวัง และหยุดการประเมินตนเองจะช่วยให้บุคคลมีความรู้สึกรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มสูงขึ้นได้

จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองที่กล่าวไว้ข้างต้น สรุปได้ว่า ความรู้สึกรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองนั้นมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต โดยการที่บุคคลมีความรู้สึกรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูง ย่อมทำให้มีความคิดและการแสดงออกอย่างเหมาะสม ตลอดจนมีแนวโน้มที่จะทำให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการเอาชนะปัญหาที่ผ่านเข้ามาในชีวิต ได้ดีกว่าบุคคลที่มีความรู้สึกรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาความรู้สึกรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง โดยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการพิจารณาความรู้สึกรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ของ Coopersmith (1981) มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและสร้างเครื่องมือวัด

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพ

ความหมายของบุคลิกภาพ

Burger (2000: 4) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพไว้ว่า บุคลิกภาพ คือ รูปแบบพฤติกรรมที่ไม่เปลี่ยนแปลงและเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในของแต่ละบุคคล

Schultz and Schultz (2001: 5) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพไว้ว่า บุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะอันยาวนานทั้งภายในและภายนอกของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในแต่ละสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

Schermerhorn *et al.* (2003: 65) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพไว้ว่า บุคลิกภาพ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบโดยรวมหรือคุณลักษณะต่างๆ ที่มารวมกันของบุคคล ซึ่งทำให้บุคคลมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

ฉันทนิช อัสวณนที (2545: 5) ได้ให้ความหมายของบุคลิภาพว่า บุคลิภาพ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่หล่อหลอมให้เป็นและอยู่ในคนนั้นไม่ว่าจะเป็นจุดเด่นหรือจุดด้อยก็ตาม ซึ่งทำให้บุคคลมีความแตกต่างจากบุคคลอื่นๆ จนกระทั่งไม่เหมือนกับผู้อื่นในโลก

วิจิตร อวระกุล (2545: 8) ได้ให้ความหมายของบุคลิภาพไว้ว่า บุคลิภาพ คือ การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของมนุษย์ อันเป็นปฏิกริยาร่วมของระบบต่างๆ ในร่างกายของมนุษย์ เช่น อารมณ์ ความคิด เจตคติ สติปัญญา ความสามารถ การเรียนรู้ ประสบการณ์ แรงจูงใจ ฯลฯ ที่สะสมมาตั้งแต่เกิดว่ามีอยู่อย่างไร เพียงไร

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2539: 5) ได้ให้ความหมายของบุคลิภาพไว้ว่าบุคลิภาพ คือ ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลในด้านต่างๆ ทั้งส่วนภายนอกและส่วนภายใน ส่วนภายนอก คือ ส่วนที่มองเห็นชัดเจน เช่น รูปร่าง หน้าตา กิริยามารยาท การแต่งตัว วิธีพูดจา การนั่ง การยืน ส่วนภายใน คือ ส่วนที่มองเห็นได้ยากแต่อาจทราบได้โดยการอนุมาน เช่น สติปัญญา ความถนัด ลักษณะอารมณ์ประจำตัว ความใฝ่ฝันปรารถนา ปรัชญาชีวิต ค่านิยม ความสนใจ

จากความหมายของบุคลิภาพดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า บุคลิภาพ หมายถึง คุณลักษณะต่างๆ ที่หล่อหลอมอยู่ภายในบุคคล โดยแสดงออกเป็นการกระทำที่สามารถสังเกตเห็นได้จากภายนอกและเป็นการรู้คิดที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน ซึ่งเป็นผลรวมให้บุคคลนั้นมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิภาพ

สถิต วงศ์สวรรค์ (2540: 6-19) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิภาพนั้นมี 3 ประการ ดังนี้

1. บุคลิภาพที่ได้รับอิทธิพลจากพันธุกรรม (Heredity) หรือสัณยภาพที่มีมาแต่กำเนิด ซึ่งอาจเป็นผลของพันธุกรรมหรืออิทธิพลต่างๆ ที่มีต่อทารกก่อนคลอด สิ่งเหล่านี้เป็นความแตกต่างเบื้องต้นของมนุษย์และจะเป็นเงื่อนไขกำหนดทิศทาง และขอบเขตของการพัฒนาบุคลิภาพในระดับหนึ่ง เช่น รูปร่าง ลักษณะ หน้าตา ระบบประสาท ความสมบูรณ์หรือความพิการของร่างกาย ลักษณะอารมณ์ เป็นต้น

2. บุคลิกภาพที่ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม (Environment) สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวบุคคล ทุกสิ่งทุกอย่างที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับตัวบุคคล อาจเป็นสถานการณ์หรือ สิ่งที่บุคคลนั้นสัมผัส หรือเกี่ยวข้องด้วยทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี ต่างๆ อาทิ วัฒนธรรม การอบรมเลี้ยงดู ที่อยู่อาศัย อาหาร ญาติพี่น้อง สถาบัน การศึกษา ฯลฯ โดยสิ่งแวดล้อมจะเป็นตัวกำหนดขอบเขตของการพัฒนางานของเด็กที่เกิดในครอบครัวที่ฐานะดี อาหารการกินสมบูรณ์ บิดาให้การอบรมเลี้ยงดูถูกต้องตามหลักจิตวิทยา เด็กคนนี้ก็พัฒนาเติบโต ไปเป็นผู้ใหญ่ที่ดีได้ ซึ่งสภาพแวดล้อมที่ต่างกันย่อมทำให้บุคลิกภาพของคนต่างกัน

3. ความพยายามที่จะปรับปรุงบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล ถึงแม้ว่าพันธุกรรมและ สิ่งแวดล้อมจะเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาบุคลิกภาพก็จริง แต่ความพยายามและความตั้งใจ ปฏิบัติด้วยกลวิธีต่างๆ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยสร้างเสริมบุคลิกภาพให้เป็นไปตาม ปรารถนาได้ เช่น การออกกำลังกายเล่นยิมนาสติก เมื่อสมัยเด็กๆ จะช่วยให้สูงขึ้นกว่าปกติได้อีก 2 ซม. คนสูงสวมเสื้อกางเกงด้วยผ้ามีลายเป็นทางขวางก็จะทำให้ดูเตี้ยลง ถ้าสวมเสื้อผ้ามีลายทาง ตั้งจะทำให้คนอ้วนเตี้ยดูสูงขึ้นและอ้วนน้อยลง เป็นต้น ดังนั้นความคิดที่จะปรับปรุงบุคลิกภาพ ตนเอง จึงถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บุคลิกภาพของบุคคลเปลี่ยนแปลงได้

นอกจากนี้ ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ (2543: 238–239) ยังได้กล่าวถึงที่มาของ บุคลิกภาพ ซึ่งในปัจจุบันเชื่อว่าบุคลิกภาพเกิดจากผลการกระทำของพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และเงื่อนไขของสถานการณ์ ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. พันธุกรรม หมายถึง องค์ประกอบทั้งหลายที่ติดมาแต่กำเนิด สิ่งที่มีผลมากที่สุดคือ ลักษณะทางกายภาพ เช่น ร่างกาย หน้าตา เพศ สีผิว อารมณ์ การทำงานของกล้ามเนื้อ ระดับ พลังงาน โดยมีสิ่งสำคัญในการนำลักษณะ โครงสร้างเหล่านี้สืบต่อกันมา คือ ยีนส์ (Genes)นั่นเอง
2. สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่อยู่ภายนอกตัวบุคคล สิ่งเหล่านี้จะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล ตลอดชีวิต จึงมีผลต่อบุคลิกลักษณะของบุคคลเป็นอย่างมาก สิ่งแวดล้อม เช่น การเรียนรู้ ค่านิยม ต่างๆ เจตคติหรือทัศนคติ การยึดถือปฏิบัติต่างๆ นั้นล้วนทำให้เกิดเป็นบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งมีความแตกต่างจากบุคคลอื่น

3. สถานการณ์ ในที่นี้หมายถึง สภาพการณ์เฉพาะอย่างเมื่อเกิดขึ้นกับบุคคลใดสามารถเปลี่ยนแปลงบุคลิกเดิมได้ สถานการณ์ที่ว่านี้จะต้องแปลกหรือลักษณะเด่น เช่น การเสียของรัก การไฉ่ของรัก การเปลี่ยนแปลงกะทันหัน การตกใจอย่างแรง ความกลัว อาการชัก ฯลฯ เหตุการณ์เหล่านี้จะทำให้แต่ละบุคคลเกิดบุคลิกภาพเปลี่ยนแปลงไปได้ เช่น บางคนเคยขับรถประสาบ อุบัติเหตุเกือบตาย จะกลายเป็นคนกลัวการนั่งรถ บางทีไม่กล้าขับรถเลย บางคนเคยมีความรัก มีแต่ความร่าเริง เมื่อเสียคนรักไปจะเปลี่ยนเป็นคนซึมเศร้า อารมณ์เครียดแค้น ดังนี้ เป็นต้น จึงจะเห็นว่าสถานการณ์จะเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพได้รวดเร็ว ส่วนสิ่งแวดล้อมจะค่อยๆ ซึมซับตลอดชีวิตที่บุคคลสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมนั้นแล้วจึงสร้างบุคลิกภาพตามอิทธิพลของสังคมที่อาศัยอยู่ จึงมีความแตกต่างกันกับสถานการณ์เฉพาะบางอย่างที่กล่าวมา

จากแนวความคิดดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า บุคลิกภาพของบุคคลนั้นเกิดขึ้นเนื่องจากปัจจัยหลายๆ ปัจจัยรวมประกอบกัน โดยมีพันธุกรรมเป็นปัจจัยหนึ่งในการถ่ายทอดบุคลิกลักษณะต่างๆ จากบรรพบุรุษสู่บุคคล และมีสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยหนึ่งในการกำหนดขอบเขตของการพัฒนาบุคลิกภาพ นอกจากนี้การที่บุคคลประสบกับสถานการณ์ต่างๆ หรือความพยายามในการปรุงแต่งบุคลิกภาพของบุคคลก็สามารถเปลี่ยนบุคลิกภาพที่มีอยู่เดิมของบุคคลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ จึงจะเห็นได้ว่าผลรวมของปัจจัยต่างๆ นี้เองที่ทำให้บุคลิกภาพของบุคคลแต่ละบุคคลแตกต่างกันออกไป

ทฤษฎีบุคลิกภาพ

Fehr (1983: 13) ได้กล่าวถึง การจัดแบ่งของทฤษฎีบุคลิกภาพโดยใช้เกณฑ์การอธิบายพัฒนาการของบุคลิกภาพเชิงทฤษฎี โดยแบ่งทฤษฎีบุคลิกภาพเป็น 4 กลุ่มได้แก่ 1) ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic theory) 2) ทฤษฎีการเรียนรู้หรือพฤติกรรมนิยม (Behaviorist theory) 3) ทฤษฎีมนุษยนิยม (Humanistic theory) และ 4) ทฤษฎีลักษณะนิสัย (Trait theories of personality) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic theory) เป็นทฤษฎีที่ได้อธิบายถึงการพัฒนาการของบุคลิกภาพตามแนวคิดของ Sigmund Freud ซึ่งมีแนวคิดที่ว่า บุคลิกภาพเป็นสิ่งที่เกิดจากแรงผลักดันของจิตไร้สำนึก (Unconscious) สัญชาตญาณ (Instinct) และโครงสร้างของบุคลิกภาพประกอบด้วย Id Ego Superego และ Defense mechanism

2. ทฤษฎีการเรียนรู้หรือพฤติกรรมนิยม (Behavioristic theory) จะเป็นการอธิบายว่าแบบแผนพฤติกรรมของคนเกิดจากการเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบหรือเรียนรู้จากประสบการณ์โดยตรง นักจิตวิทยากลุ่มนี้จึงอธิบายพัฒนาการของบุคลิกภาพด้วยการเรียนรู้จากตัวแบบ และการเสริมแรง นักทฤษฎีที่สำคัญ เช่น B.F. Skinner, Neal Miller Eysenk เป็นต้น

3. ทฤษฎีมนุษยนิยม (Humanistic theory) จัดเป็นกลุ่มของนักจิตวิทยาที่มีแนวคิดว่ามี 1) พฤติกรรมของบุคคลเกิดจากการเลือกกระทำของตนเอง 2) มนุษย์มีธรรมชาติใฝ่ดีปรารถนาความเจริญงอกงามในบุคลิกภาพของตน รู้ผิดชอบชั่วดี และ 3) มนุษย์มีความปรารถนาจะเป็นคนดีโดยสมบูรณ์ และมนุษย์จะสามารถพัฒนาไปสู่ความปรารถนานี้ได้ ถ้าได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาตน นักจิตวิทยากลุ่มนี้จึงมุ่งศึกษาอัตมโนทัศน์(Self concept) กับบุคลิกภาพ และอธิบายถึงพัฒนาการของบุคลิกภาพด้วยอัตมโนทัศน์

4. ทฤษฎีลักษณะนิสัย (Trait theories of personality) เป็นทฤษฎีที่อธิบายว่าบุคลิกภาพหรือแบบแผนพฤติกรรมที่คงเส้นคงวานั้นเกิดจากลักษณะนิสัย (Trait) ของแต่ละคน บางคนที่มีลักษณะขยันก็จะมีแบบแผนพฤติกรรมเป็นอย่างหนึ่ง ดังนั้นถ้าศึกษาถึงลักษณะนิสัยของแต่ละคนได้ก็จะทำนายพฤติกรรมของคนๆ นั้นได้ นักจิตวิทยากลุ่มทฤษฎีนี้จึงมุ่งศึกษาลักษณะนิสัยของคน และจะอธิบายพัฒนาการของบุคลิกภาพด้วยลักษณะนิสัย นักทฤษฎีที่สำคัญ เช่น Raymond B. Cattell, Gordon Allport เป็นต้น

นอกจากนี้ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2539: 99-100) ยังได้กล่าวเกี่ยวกับทฤษฎีบุคลิกภาพในศตวรรษที่ 19-20 นั้นมี 3 แนวคิดที่สำคัญ ดังนี้

1. แนวคิดกลุ่มจิตวิเคราะห์ แนวคิดนี้มีทัศนคติในการมองมนุษย์ว่าเป็นสิ่งมีชีวิตประกอบด้วยสัญชาตญาณและข้อขัดแย้ง ผู้นำกลุ่มนี้คือ Sigmund Freud นักคิดในกลุ่มนี้เชื่อว่าจิตใต้สำนึกและพลังงูใจที่ไร้เหตุผลเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลกระทำพฤติกรรม รวมทั้งเป็นตัวกำหนดลักษณะบุคลิกภาพของบุคคล

2. แนวคิดกลุ่มพฤติกรรม แนวคิดนี้มีทัศนะว่าบุคลิกภาพของมนุษย์นั้นยืดหยุ่นอยู่ใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพและทางสังคม มนุษย์จะมีบุคลิกลักษณะอย่างไร จะประสบโชคชะตา โชคร้าย เช่นไรนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะรูปแบบของสิ่งแวดล้อมรอบตัวบุคคลทั้งสิ้น นักคิดกลุ่มนี้เชื่อถือว่า พฤติกรรมสัตว์มีความคล้ายคลึงกับพฤติกรรมมนุษย์หลายอย่าง

ดังนั้น จึงมักอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์โดยอาศัยการทดลองและการสังเกตพฤติกรรมของสัตว์ต่างๆ เป็นพื้นฐาน และเชื่อว่าพฤติกรรมใดๆ อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์แห่งการเรียนรู้ ผู้นำแนวคิดกลุ่มนี้มีหลายท่านที่สำคัญ เช่น Watson และ B.F. Skinner

3. แนวคิดกลุ่มมนุษยนิยม แนวคิดนี้เป็นแนวคิดที่มีทัศนคติในการมองธรรมชาติมนุษย์ด้านดีงาม โดยอธิบายว่า มนุษย์มีธรรมชาติใฝ่ดี สร้างสรรค์ความดี บรรเทาความเจริญวิวัฒนาการแห่งตนและบุคลิภาพของตน รู้คุณค่าในตนเอง รู้จักผิดชอบชั่วดี มีความรับผิดชอบในชีวิต และที่สำคัญคือ มนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาจะประจักษ์รู้จักตนและใช้ความสามารถเฉพาะตัวของตน เพื่อใช้พลังความรู้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่ที่ดีที่สุด ผู้นำแนวคิดกลุ่มนี้ เช่น Maslow เป็นต้น

จากแนวคิดและทฤษฎีบุคลิภาพดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ทฤษฎีบุคลิภาพนั้นมีหลากหลายแนวคิด ซึ่งแต่ละแนวคิดนั้นต่างก็ต้องการที่จะพยายามอธิบายถึงความคิด ความรู้สึก และการกระทำของบุคคลตามหลักการที่ยึดมั่นแตกต่างกันในลักษณะเฉพาะบางประการ ซึ่งในบางทฤษฎีอาจเริ่มต้นจากหลักการกว้างๆ แนวเดียวกัน แต่แตกต่างกันในรายละเอียดที่เน้นหนักถึงซึ่งไปในด้านต่างๆ สำหรับแนวคิดทฤษฎีบุคลิภาพที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีบุคลิภาพของ Cattell ที่จัดอยู่ในกลุ่มทฤษฎีบุคลิภาพตามแนวลักษณะนิสัย (Trait theories of personality) มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า

ทฤษฎีบุคลิภาพของ Cattell

Raymond B. Cattell เป็นนักจิตวิทยาบุคลิภาพที่ศึกษาบุคลิภาพอย่างมีระบบระเบียบ ด้วยวิธีการทางสถิติ ครอบคลุมบุคลิภาพปัจเจกชนและบุคลิภาพประจำสังคมวัฒนธรรมต่างๆ แนวความคิดของ Cattell นั้นจัดอยู่ในกลุ่มลักษณะนิสัย (Trait theory) และกลุ่มการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor theory) ซึ่งเป็นแนวคิดที่สามารถทำนายได้ถึงพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์ต่างๆ เช่น ถ้ารู้ว่่านายสมชายมีบุคลิภาพเอาเปรียบ เห็นแก่ตัว ก็จะแสดงลักษณะเช่นนั้นออกมาในโอกาสและสถานการณ์ต่างๆ กัน เช่น ในการคบหาเพื่อนหรือในการปฏิบัติงาน เป็นต้น จึงเห็นได้ว่าลักษณะนิสัยหรือ Trait ตามแนวคิดของ Cattell นั้นคือ ลักษณะที่ค่อนข้างถาวรและซึมลึกอยู่ในตัวบุคคล มีแนวโน้มที่จะแสดงออกอย่างมั่นคงสม่ำเสมอแม้ในสถานการณ์ที่ต่างกันออกไปและในช่วงเวลาที่ต่างกัน และจากที่ Cattell ใช้วิธีการแยกแยะวิเคราะห์องค์ประกอบ

ในการศึกษาโครงสร้างบุคลิกภาพนั้น Cattell จึงได้สรุปจำแนกประเภทของ Trait ออกเป็นหลายแนวทางด้วยกัน ดังนี้ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2539: 195-202)

1. Surface traits VS Source traits

Surface traits: เทรทพื้นผิวเป็นลักษณะที่ดูเหมือนจะเกาะกลุ่มอยู่ด้วยกัน ตัวอย่างเช่น การไม่มีสมาธิในการทำงาน การตัดสินใจไม่ได้ การไม่สามารถหยุดนิ่งอยู่กับที่ หลุ่หลิก เป็นลักษณะที่เกาะกลุ่มกันที่อาจสังเกตได้ง่ายโดยตรงในตัวบุคคลผู้หนึ่ง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าบุคคลนั้นมีเทรทพื้นผิวที่มีลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลที่มีอาการทางประสาทที่สรุปมาจากลักษณะต่างๆ ที่ปรากฏรวมกันและสังเกตเห็นได้โดยตรง แต่เนื่องจากเทรทพื้นผิวเป็นลักษณะที่สรุปเอาเองโดยไม่มีหลักฐานยืนยันแน่นอน และอาจเปลี่ยนไปได้ไม่คงที่ ดังนั้น Cattell จึงไม่ถือว่าเทรทพื้นผิวมีคุณค่าพอที่จะนำมาใช้อธิบายบุคลิกภาพของบุคคลที่แท้จริง

Source traits: เทรทโครงสร้างเป็นลักษณะโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่ง Cattell ถือว่าเป็นองค์ประกอบหลักของบุคลิกภาพของบุคคล เทรทประเภทนี้จะเป็นลักษณะที่มีความมั่นคงเป็นพื้นฐานของบุคลิกภาพทั้งทางบวกและทางลบ เทรทโครงสร้างเป็นลักษณะที่อยู่ “ลึก” ภายในบุคคล เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่หลากหลายในสภาวะการณ์และเวลาที่ต่างกัน Cattell ได้ข้อสรุปจากผลการวิเคราะห์แยกแยะองค์ประกอบจากตัวแปรมากมายว่า ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลมีองค์ประกอบเทรทโครงสร้างจำนวน 16 ลักษณะ ที่เรียกว่า 16 PF นั่นเอง

2. Constitutional traits VS Environmental mold traits

เทรท 2 ลักษณะนี้เป็นเทรทย่อยของ Source traits ซึ่งขยายความได้ดังนี้

Constitutional traits: คือ พฤติกรรมที่มีต้นตอจากลักษณะทางชีววิทยาของบุคคล เช่น คนที่เล็กโคนใหม่ ๆ มีลักษณะซึ่มเศร้า กระสับกระส่าย หวาดหวั่น ขี้รำคาญ

Environmental mold traits: คือ พฤติกรรมที่มีต้นตอจากสิ่งแวดล้อมทางสังคมและสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ ซึ่งประทับรอยลึกในส่วนบุคลิกภาพของคน เช่น บุคคลที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมแถบชายทะเล บนภูเขา ในเมืองใหญ่ จะมีลักษณะบุคลิกภาพแตกต่างกัน

3. Ability, Temperament VS Dynamic traits คือ ส่วนของ Source traits ที่แยกกลุ่มออกไปอีก 3 ลักษณะ ดังนี้

Ability traits: หมายถึง ความสามารถ ทักษะ ความชำนาญของบุคคลในการดำเนินชีวิตในรูปแบบต่างๆ กัน เช่น ความถนัดทางภาษา ดนตรี คณิตศาสตร์ การกีฬา การใช้เครื่องมือ เป็นต้น

Temperament traits: หมายถึง Tone อารมณ์ของคน เช่น ร้อน เย็น สงบ ตื่นเต้น หรือแบบของการใช้ชีวิต เช่น ทำอะไรด้วยความเฉื่อยชาหรือฉับไว ชอบเงียบๆ หรือชอบคึกคัก ฯลฯ Cattell เชื่อว่า Temperament เป็นสิ่งกระตุ้นลักษณะพฤติกรรม ซึ่งมีลักษณะที่ผู้อื่นสามารถสังเกตเห็นได้ค่อนข้างชัดเจน

Dynamic traits: เป็นส่วนแรงจูงใจของบุคคล เป็นตัวเร้าให้บุคคลทำกิจกรรม เพื่อให้สมตามความมุ่งหมายที่วางไว้ ลักษณะแรงจูงใจกลุ่มนี้ เช่น มักใหญ่ใฝ่สูง บ้าอำนาจ ร้อนวิชา จนในที่สุดกลายเป็นลักษณะบุคลิกภาพด้านใน (Source traits)

4. Common traits VS Unique traits

Common traits คือ ลักษณะของบุคคลที่คนในกลุ่มวัฒนธรรมเดียวกัน มีส่วนคล้ายกันๆ เช่น เด็กลูกจีนผสมไทย มักฉลาดเฉลียว ขยัน ซน ขาดียิวเป็นคนที่รักพวกพ้อง สนใจการศึกษา ทำการค้าขายเก่ง เป็นต้น

Unique traits คือ ลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล แต่อาจมีผู้ที่มีลักษณะคล้ายๆ กันก็ได้ เช่น น.ส. มาลี อาจมีลักษณะบุคลิกภาพคล้ายๆ น.ส. ชดช้อย แต่ไม่เหมือนกันทั้งหมด

องค์ประกอบของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF

แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF ประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 16 ประการ สามารถจำแนกบุคลิกภาพของผู้ตอบได้ตามคะแนนดังนี้ (Cattell, 1965 อ้างใน นวลละออ สุภาพล, 2527: 210-216)

1. องค์ประกอบ A ชอบออกสังคม - ไว้ตัว

บุคคลที่ได้คะแนนสูง ชอบออกสังคม (A+) เป็นผู้ที่ชอบเข้าสังคม มีความรู้สึกอบอุ่น เป็นกันเองกับผู้อื่น น้าใจดี มีความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ ชอบเข้าร่วมกิจกรรม มีความสนใจ และเอาใจใส่ผู้อื่น มีความเมตตา กรุณา มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ ไว้ตัว (A-) มีลักษณะก้าวร้าว เอาแต่ใจตนเอง ชอบวิพากษ์วิจารณ์ ชอบขัดขวาง เฉยเมย ชอบปลีกตัว ใจแข็ง มีความเยียบขาด และไม่ผ่อนหนักผ่อนเบา พฤติกรรมเย็นชาต่อผู้อื่น

2. องค์ประกอบ B สถิติปัญญาสูง – สถิติปัญญาต่ำ

บุคคลที่ได้คะแนนสูง สถิติปัญญาสูง (B+) เป็นผู้มีเชาวน์ปัญญาสูง มีความสามารถในการคิดเชิงนามธรรม เฉลียวฉลาด มีธรรมะ มีความพากเพียรในการศึกษาหาความรู้ กระทำตนเป็นผู้มีวัฒนธรรม

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ สถิติปัญญาต่ำ (B-) จะมีระดับสติปัญญาไม่เฉลียวฉลาดนัก จะใช้ความคิดเชิงรูปธรรมมากกว่านามธรรม ทำความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ช้า ขาดความมั่นคง ในตนเอง ทำอะไรไม่เข้มแข็งขาดการจริงจัง พฤติกรรมไม่คล่องแคล่ว

3. องค์ประกอบ C อารมณ์มั่นคง – อารมณ์อ่อนไหว

บุคคลที่ได้คะแนนสูง อารมณ์มั่นคง (C+) เป็นผู้มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ใจเย็น รู้จักความเป็นจริงของชีวิต ไม่มีอาการโรคประสาทชนิดเหน็ดเหนื่อย (Neurasthenia) จิตใจสงบ

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ อารมณ์อ่อนไหว (C-) จะมีความรู้สึกอ่อนไหวง่าย ไม่มีความอดทนต่อสถานการณ์ที่ยุ่งยาก ทักษะคิดเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย มักหลีกเลี่ยงปัญหาที่แก้ยากหรือปัญหาที่ต้องตัดสินใจด้วยตนเอง มักมีอาการโรคประสาทชนิดเหน็ดเหนื่อย (Neurasthenia) มีความวิตกกังวลอยู่เสมอ

4. องค์ประกอบ E รักษาสิทธิของตน – อ่อนน้อมถ่อมตน

บุคคลที่ได้คะแนนสูง รักษาสิทธิของตน (E+) ถือตนเองเป็นใหญ่ นิยัตินั้นมีความเชื่อมั่นในตนเอง จิตใจเป็นอิสระ ใจแข็ง มีความก้าวร้าว ไม่ยึดถือขนบธรรมเนียม ต้องการความสนใจจากผู้อื่น

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ อ่อนน้อมถ่อมตน (E-) จะมีลักษณะนิสัยอ่อนน้อม เชื่อฟังผู้อื่น มีจิตใจเมตตา กรุณา ใจอ่อน มีนิสัยประนีประนอม ชอบแสดงความรู้สึก มีความเชื่อถือในขนบธรรมเนียม อารมณ์เสถียร มีความพอใจในตนเอง

5. องค์ประกอบ F ทำตามสบาย – สุขุมมีสติ

บุคคลที่ได้คะแนนสูง ทำตามสบาย (F+) เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมตามสบาย กระทำตามอารมณ์ชั่วแค้น ช่างพูด ร่าเริง จิตใจสงบ ไม่คั่นร่น เป็นคนตรงไปตรงมา เปิดเผย ว่องไว และมีความกระตือรือร้น

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ สุขุมมีสติ (F-) เป็นผู้ที่มีลักษณะเยียบขรึม ไตร่ตรอง มักมีความรู้สึกไม่สบายใจ มีความกังวล ครุ่นคิด ไม่ชอบติดต่อกับผู้อื่น ไม่ชอบการคบเพื่อน เงียบชา

6. องค์ประกอบ G มีธรรมะ – เห็นแก่ได้

บุคคลที่ได้คะแนนสูง มีธรรมะ (G+) เป็นผู้มีธรรมะในใจ มีความ پاکเพียร มีความตั้งใจมั่นคง รักในศักดิ์ศรี มีความรับผิดชอบ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ เกร่งกรี้ดในระเบียบ สนใจผู้อื่น

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ เห็นแก่ได้ (G-) เป็นคนไม่มีความตั้งใจจริง ถือความสะดวกเป็นใหญ่ ไม่เอาจริงเอางัดกับงาน มีความรับผิดชอบน้อย ชอบเรียกร้อง ขาดความอดทน ไม่มีระเบียบ ชอบหลีกเลี่ยงกฎเกณฑ์ มีความเกียจคร้าน ไร้ความสนใจไม่ได้ ชอบขัดขวาง

7. องค์ประกอบ H อากาญ – มีความอาย

บุคคลที่ได้คะแนนสูง อากาญ (H+) เป็นผู้ที่มีลักษณะชอบเลี้ยงภัย ชอบพบปะกับบุคคลอื่น มีความคล่องแคล่ว สนใจในเพศตรงข้ามอย่างเปิดเผย แสดงความรู้สึกต่อผู้อื่น ร่าเริง ความเป็นมิตร อารมณ์อ่อนไหว ไม่ระแวงอันตราย

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ มีความอาย (H-) มีลักษณะขี้อาย ชอบหลบถอย ประหม่าเมื่ออยู่ต่อหน้าเพศตรงข้าม ชอบปลีกตัวจากผู้อื่น ไม่ชอบสนทนากับใคร สงบเสงี่ยม มีธรรมชาติใจมีความระมัดระวังในการแสดงพฤติกรรม นึกถึงผู้อื่น มองเห็นอันตรายได้อย่างรวดเร็ว

8. องค์ประกอบ I จิตใจอ่อนไหว – จิตใจมั่นคง

บุคคลที่ได้คะแนนสูง จิตใจอ่อนไหว (I+) เป็นคนที่ชอบเรียกร้อง ไม่มีความอดทน ถือตนเองเป็นใหญ่ ขึ้นกับผู้อื่น เป็นผู้ที่เคยได้รับการปกป้องคุ้มครองมากเกินไป ต้องการความช่วยเหลือ มีความเมตตา กรุณา สุภาพอ่อนโยน ต้องการความสนใจ กังวลถึงสุขภาพโดยไม่มีอาการเจ็บป่วยที่แท้จริง มีความกังวลใจ

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ จิตใจมั่นคง (I-) เป็นผู้ที่มีรู้จักสภาพที่เป็นจริง สร้างความหวังแต่เพียงเล็กน้อย เชื่อมมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบ ใจแข็ง พอใจในตนเอง ไม่กังวลในปมด้อยของร่างกาย

9. องค์ประกอบ L จิตใจหวาดระแวง – มีความไว้วางใจ

บุคคลที่ได้คะแนนสูง จิตใจหวาดระแวง (L+) มีลักษณะอิจฉาผู้อื่น มีความรู้สึกสงสัยในสิ่งต่างๆ ยึดมั่นในความเห็นของตน คล้อยตามผู้อื่นได้ยาก หลีกเลี่ยงความยุ่งยาก ข่มเหงผู้อื่น ใจหุนหิด

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ มีความไว้วางใจ (L-) มีลักษณะยอมรับผู้อื่น ไม่อิจฉา คบง่าย ชอบเข้าสังคม ไว้วางใจคน เปิดรับสภาพต่างๆ มีการเตรียมตัวไว้พร้อมเพื่อรอโอกาส เห็นอกเห็นใจ และให้โอกาสผู้อื่น ใจกล้า อารมณ์เยือกเย็นและรื่นเริง

10. องค์ประกอบ M สร้างความฝัน – ลงมือปฏิบัติ

บุคคลที่ได้คะแนนสูง สร้างความฝัน (M+) เป็นผู้ที่หมกมุ่นในแรงจูงภายใน ไม่เอาใจใส่ในสิ่งที่สามารถปฏิบัติได้ ไม่ทำตามประเพณี เอาใจตนเอง สนใจศิลปะ และความเชื่อพื้นฐาน ชอบสร้างมโนภาพ มีความคิดสร้างสรรค์

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ ลงมือปฏิบัติ (M-) เป็นผู้ที่ชอบการปฏิบัติจริง มีความระมัดระวัง เจ้าระเบียบ มีความกระตือรือร้นในความต้องการที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ถ้าไม่ถูกเร้า

11. องค์ประกอบ N ฉลาดมีเล่ห์เหลี่ยม – มั่นคงเปิดเผย

บุคคลที่ได้คะแนนสูง ฉลาดมีเล่ห์เหลี่ยม (N+) มีความคล่องแคล่วในการติดต่อกับผู้อื่น ระมัดระวังในผลได้ผลเสีย มองการณ์ไกล ชอบปลุกตัว มีการควบคุมอารมณ์ พิจารณาตนเอง และผู้อื่นด้วยความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง มีความทะเยอทะยาน

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ มั่นคงเปิดเผย (N-) มีลักษณะเปิดเผย ไม่เสแสร้ง มีความซื่อและจริงใจ ชอบรวมกลุ่ม มีรสนิยมง่ายๆ

12. องค์ประกอบ O จิตใจหวาดหวั่น – จิตสงบราบเรียบ

บุคคลที่ได้คะแนนสูง จิตใจหวาดหวั่น (O+) เป็นบุคคลที่มีความวิตกกังวล อารมณ์อ่อนไหว ใจอ่อน อารมณ์เสื่อง่าย มีอารมณ์กลัว หงอยเหงา

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ จิตสงบราบเรียบ (O-) มีลักษณะมั่นใจในตนเอง รื่นเริง ปรับจิตใจง่าย ใจหนักแน่น สงบ ไม่มีความวิตกกังวล

13. องค์ประกอบ Q1 นักทดลอง – นักอนุรักษ์

บุคคลที่ได้คะแนนสูง นักทดลอง (Q1+) เป็นผู้ที่ชอบการทดลอง ชอบวิพากษ์วิจารณ์ เสรินิยม ชอบการวิเคราะห์ สนใจเรื่องการใช้สติปัญญา มีลักษณะสงสัย และชอบค้นคว้า เปิดใจกว้างต่อการเปลี่ยนแปลง

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ นักอนุรักษ์ (Q1-) เป็นพวกถือจารีตประเพณีนิยมและเชื่อในสิ่งที่เคยได้รับการอบรมสั่งสอนมา ระวังระมัดระวังในการพิจารณาความคิดใหม่ๆ และมักจะมองสิ่งต่างๆ ในแง่ร้าย มักต่อต้านการเปลี่ยนแปลง

14. องค์ประกอบ Q2 พึ่งตนเอง – พึ่งกลุ่ม

บุคคลที่ได้คะแนนสูง พึ่งตนเอง (Q2+) มีความพอใจในตนเอง มีความเคยชินกับวิธีการทำงานของตน ตัดสินใจและปฏิบัติตามแบบแผนของตนเอง ไม่สนใจ ความคิดเห็นของสังคม

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ พึ่งกลุ่ม (Q2-) มีลักษณะขึ้นอยู่กับกลุ่ม เป็นผู้ร่วมงานและผู้ตามที่ดี ชอบและขึ้นอยู่กับ การยอมรับของสังคม ต้องการความสนับสนุนจากกลุ่ม

15. องค์ประกอบ Q3 การควบคุมตนเอง – ไม่มีกฎเกณฑ์

บุคคลที่ได้คะแนนสูง การควบคุมตนเอง (Q3+) เป็นผู้ที่ควบคุมตนเองได้ ทำตัวเหมาะสมในสังคม มีความตั้งใจจริง

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ ไม่มีกฎเกณฑ์ (Q3-) เป็นบุคคลที่ไม่มีวินัย ควบคุมตนเองไม่ได้ ไม่รักษาวินัย ปฏิบัติตามแรงกระตุ้นภายในตนเอง ไม่เอาใจใส่ต่อกฎเกณฑ์และความต้องการของสังคม

16. องค์ประกอบ Q4 อารมณ์ดีเครียด - อารมณ์ผ่อนคลาย

บุคคลที่ได้คะแนนสูง อารมณ์ดีเครียด (Q4+) เป็นผู้ที่มึลักษณะเครียด มีความคับข้องใจ มีแรงขับภายในมาก มักตื่นเต้น ใจร้อน

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ อารมณ์ผ่อนคลาย (Q4-) เป็นบุคคลที่ทำพฤติกรรมตามความพอใจ ไม่มีความคับข้องใจ พอใจในสถานการณ์ที่เป็นอยู่

สำหรับแบบทดสอบบุคลิกภาพที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF โดยเลือกศึกษาองค์ประกอบบุคลิกภาพ 8 ด้าน ได้แก่ องค์ประกอบ A เก็บตัว-ชอบสังคม องค์ประกอบ B ฉลาดน้อย-เฉลียวฉลาด องค์ประกอบ C อารมณ์อ่อนไหว-อารมณ์มั่นคง องค์ประกอบ E ถ่อมตัว-ชอบแสดงออก องค์ประกอบ H ขี้อาย-กล้าหาญ องค์ประกอบ M ทำในสิ่งที่เป็นไปได้-ช่างฝัน องค์ประกอบ Q2 ตัดสินใจร่วมกับผู้อื่น-ตัดสินใจด้วยตนเอง และองค์ประกอบ Q3 ควบคุมตนเองไม่ดี-ควบคุมตนเองได้ดี (ศิริินภา จามรรณ, 2540)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค

ความหมายของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค

Stoltz (1997: 7) ได้ให้ความหมายของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ยามที่ต้องเผชิญกับความทุกข์ยากหรือความลำบาก

Stoner and Gilligan (2002:18) ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและความยากลำบากนั้นเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการเปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาส ความสามารถในการปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ความสามารถในการหาวิธีการดำเนินการแก้ไขในความผิดพลาดที่เกิดขึ้น ความสามารถในการควบคุมความคิดและอารมณ์ตนเอง ความสามารถในการเรียนรู้จากความผิดพลาด ความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์ ความสามารถในการท้าทายต่อความเสี่ยงที่เกิดขึ้น และมีความสามารถในการอดทนเพียรพยายาม และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

วิทยา นาควัชร (2544: 91-93) ได้ให้ความหมายของความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคไว้ว่า ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค คือ ความอดทนเมื่อมีอุปสรรคและสามารถฟันฝ่าอุปสรรคได้อย่างคนมีกำลังใจและความหวังอยู่เสมอ ส่วนจะเป็นผู้ชนะหรือเป็นผู้แพ้ไม่เป็นไร เพราะถือว่าได้ลงมือทำสิ่งที่ควรทำแล้ว นอกจากนั้นความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคยังเป็นส่วนที่ทำให้มนุษย์สามารถเอาชนะอุปสรรคได้มากขึ้น เป็นความอดทนบึกบึน มีพลังที่จะฟันฝ่าอุปสรรคได้มาก เป็นสิ่งที่ช่วยเสริมให้ผู้ที่มีเชาวน์ปัญญา เชาวน์อารมณ์และความฉลาดในการทำความคิดที่ดีอยู่แล้วให้มีความอยู่รอด มีความพากเพียร ไม่ท้อถอยง่าย สามารถคงความดีและความสุขอยู่ได้นาน โดยไม่ท้อแท้ต่อศัตรูหรืออุปสรรค ซึ่งต้องพบได้เสมอในชีวิต ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคจึงถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้มนุษย์ประสบความสำเร็จในชีวิตและการงาน เพราะผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคสูงจะมีผลงานได้มากกว่าคนอื่น เมื่อมีผลงานมากกว่าก็จะทำให้มีโอกาสที่จะพบกับความสำเร็จมากกว่าคนอื่นตามไปด้วย

คันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2544: 103-104) ได้กล่าวถึงความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคว่า ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค คือ รูปแบบพฤติกรรมการตอบสนองปัญหาและอุปสรรคในชีวิต ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับกลไกของสมองที่เกิดจากใยประสาทที่ถูกสร้างและฝึกฝนขึ้น โดยปัญหาที่กล่าวถึงนี้อาจเป็นปัญหาเล็กน้อย ปานกลาง หรือเป็นปัญหาใหญ่โตมหาศาลก็กันไปได้ และรูปแบบพฤติกรรมดังกล่าวก็เป็นรูปแบบการจัดการกับปัญหาที่เปรียบง่าย ๆ กับความฉลาดทางอารมณ์ที่เป็นรูปแบบพฤติกรรมตอบสนองต่ออารมณ์ต่างๆ ของบุคคลนั่นเอง ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคนั้นสามารถที่จะพัฒนาและปรับปรุงได้ไม่ว่าจะอายุเท่าใด และไม่ว่าจะเริ่มต้นที่จุดใดก็ตาม ถ้าหากบุคคลมีการพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคดีจะช่วยทำให้ตนเองมีประสิทธิภาพและถ้าองค์กรมีบุคคลที่มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคดี องค์กรนั้นก็จะมีความมีประสิทธิภาพ มีการเพิ่มผลผลิตและมีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น

จากความหมายของความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ยามที่ต้องเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรค โดยสามารถควบคุมตนเองและควบคุมสถานการณ์ที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรคให้ผ่านพ้นไปได้ มีความอดทนเพียรพยายามในการฟันฝ่าอุปสรรค พร้อมทั้งหาแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อเอาชนะปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้น

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค

Stoltz (1997: 7) กล่าวว่า ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคหรือ AQ เป็นแนวคิดที่ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ หลักการทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถพิสูจน์ได้และการนำมาประยุกต์ใช้ได้ โดยความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคนี้อาจสามารถบอกได้ถึงความอดทนพากเพียรและความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคความยากลำบากต่างๆ พร้อมทั้งพยากรณ์ได้ว่าบุคคลใดจะสามารถฟื้นฝ่าอุปสรรค บุคคลใดที่จะแพ้อย่าง บุคคลใดจะมีผลงานและมีศักยภาพในการทำงานมากกว่า และบุคคลใดจะพบกับความล้มเหลวในระยะเวลานาน อันสืบ นอกจากนี้ยังพยากรณ์ได้ว่าบุคคลใดที่จะล้มเลิกการทำงานและบุคคลใดที่จะได้รับชัยชนะ Stoltz ยังได้กล่าวถึงความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคว่ามีพื้นฐานมาจากวิทยาศาสตร์ 3 สาขา ดังนี้

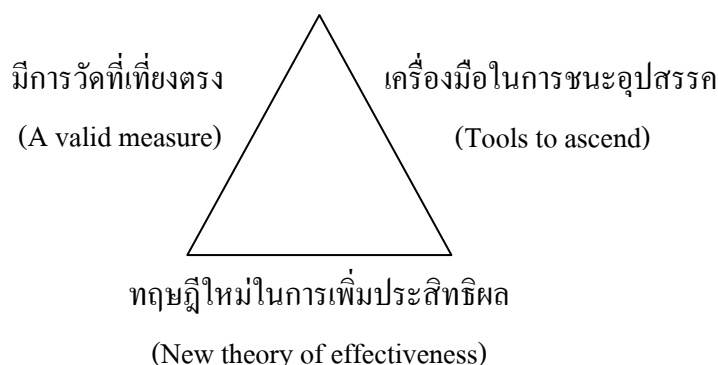
1. จิตวิทยาการรับรู้ (Cognitive psychology) คนส่วนใหญ่มักจะคิดว่าอุปสรรคและความคับข้องใจนั้นมักจะเกิดจากสถานะทางจิตใจที่เกิดขึ้น เพราะความคิดที่อึดอัดสิ้นหวังไม่สามารถจัดการแก้ไขปัญหาได้ และเมื่อสะสมเป็นเวลานานก็จะทำให้เกิดความทุกข์ทรมาน ล้มเหลวจมอยู่กับความทุกข์ ในทางตรงกันข้ามกับบุคคลที่คิดว่าความคับข้องใจเป็นสิ่งที่ชั่วคราว เป็นสิ่งที่ต้องเผชิญเพื่อที่จะทำให้เขานั้นเติบโตก้าวหน้าต่อไป คนกลุ่มนี้ก็ยังมีความหวังมีกำลังใจที่จะฟื้นฝ่าอุปสรรคไปสู่ความสำเร็จได้

2. สรีรวิทยาของระบบประสาท (Neurophysiology) สมองของมนุษย์เรานั้นประกอบด้วยโครงสร้างที่สามารถสร้างความเคยชินได้ หากเรามีวิธีการเปลี่ยนจิตสำนึกใหม่ สร้างทัศนคติทางบวกก็จะสามารถสร้างความเคยชินใหม่และพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคได้

3. อิมมูโนวิทยาของจิตประสาทหรือจิตประสาทภูมิคุ้มกัน (Psychoneuroimmunology) ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของมนุษย์นั้นเกี่ยวข้องกับสุขภาพกายและสุขภาพจิตของคนโดยตรง เพราะความเข้มแข็งทางจิตใจและการรู้จักควบคุมตนเองจะส่งผลต่อภูมิคุ้มกันต้านโรคร้ายไข้เจ็บต่างๆ ของร่างกาย

นอกจากนี้ ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค ยังมีคุณสมบัติที่สำคัญ 3 ประการ (Stoltz, 1997: 7) ดังนี้

1. ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคนั้นเป็นแนวความคิดใหม่ที่ทำให้เข้าใจ และส่งเสริมในเรื่องของการประสบความสำเร็จ
2. เป็นสิ่งที่วัดได้ว่าบุคคลแต่ละคนจะตอบสนองต่ออุปสรรคและปัญหาอย่างไร
3. ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคนั้นมาจากพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ ที่สามารถช่วยในการพัฒนาการตอบสนองบุคคลยามที่ต้องเผชิญกับความยากลำบาก เพื่อนำมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิผลให้กับชีวิตทั้งด้านส่วนตัวและงานอาชีพ

ภาพที่ 3 แสดงความเชื่อมโยงของความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคกับคุณสมบัติทั้ง 3 ประการ
ที่มา: Stoltz (1997: 8)

เนื่องจากบุคคลในสังคมมีความแตกต่างกัน Stoltz (1997: 14-15) จึงได้มีการเปรียบเทียบว่าชีวิตคนก็เหมือนกับการปีนขึ้นเขาสูง ซึ่งแต่ละบุคคลก็จะมี การตอบสนองต่อการปีนขึ้นที่แตกต่างกัน ผลก็คือ บุคคลจะมีความสุขกับความ สำเร็จที่แตกต่างกันในชีวิต โดย การเปรียบเทียบนี้ไม่ได้ใช้เฉพาะกับตัวบุคคลเท่านั้น หากแต่ยังสามารถนำมาใช้กับการเสริมสร้างทีมงานและองค์กรได้เช่นเดียวกัน โดย Stoltz ได้แบ่งลักษณะของบุคคลออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. ผู้ถอนตัวหรือผู้ยอมแพ้ (Quitter) บุคคลประเภทนี้เป็นบุคคลที่พร้อมจะหลบเลี่ยง ถอยหนีและถอนตัว ละทิ้งต่อการปีนขึ้นไปสูงหรือละทิ้งต่อแรงจذبภายในตน ในส่วนของการ ทำงานนั้นบุคคลประเภทนี้มักเลือกที่จะเสี่ยงน้อยที่สุดและไม่ค่อยจะสร้างสรรค์ นอกเสียจากว่าจะ คิดสร้างสรรค์ออกมาเพื่อหลีกเลี่ยงจากความท้าทายใหญ่ๆ บุคคลประเภทนี้จึงเป็นบุคคลไร้ค่า สำหรับองค์การใดๆ

2. ผู้พักแรมหรือผู้รักสบายกลางทาง (Camper) บุคคลประเภทนี้เมื่อเห็นคเหนื่อจากการ ปีนขึ้นไปสูงก็จะหมดความเพียรพยายามที่จะปีนขึ้นไปสูงต่อไปและจะมองหาที่พักแรมให้กับ ตนเองเพราะคิดว่าตนเองได้ทำดีที่สุดแล้ว ผู้พักแรมจะต่างจากผู้ถอนตัวตรงที่อย่างน้อยบุคคล ประเภทนี้มีความพยายามที่จะเผชิญกับความท้าทายแห่งวิกฤติอยู่บ้าง แสดงความริเริ่มสร้างสรรค์ ในบางอย่าง และมีแรงจذبในการทำงานหนักบ้าง แต่ก็สรุปว่าความสำเร็จที่ตนได้รับนั้นเป็น ความสำเร็จในขั้นสุดท้ายแล้ว อย่างไรก็ตามแม้ว่าผู้พักแรมอาจจะประสบความสำเร็จกับการไปถึง จุดที่ตั้งใจไว้ได้ แต่บุคคลประเภทนี้ก็ไม่สามารถดำรงความสำเร็จไว้ได้หากไม่ปีนขึ้นไปสูงต่อไป เนื่องจากชีวิตจริงนั้นจะต้องมีการเจริญเติบโตและพัฒนาก้าวไปสู่สิ่งที่ดีกว่าต่อไปในภายหน้า

3. นักปีนเขาหรือผู้ชอบท้าทาย (Climber) บุคคลประเภทนี้มีแรงจูงใจใจตนเอง มีแรงจذب สูง และมุ่งมั่นทุ่มเทตลอดทั้งชีวิต เพื่อก้าวขึ้นไปสูงกว่าโดยไม่คำนึงถึงพื้นฐานชีวิต ข้อได้เปรียบ ข้อเสียเปรียบ ความโชคร้ายหรือโชคดี นักปีนเขาเป็นบุคคลที่เห็นว่า ทุกสิ่งทุกอย่างสามารถ เป็นไปได้ โดยไม่เคยปล่อยให้อายุ เพศ เชื้อชาติ ความไม่สมบูรณ์ของสภาวะร่างกายและจิตใจ หรืออุปสรรคอื่นใดเข้ามาขัดขวางเส้นทางสู่ความก้าวหน้า

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคนั้น เป็นแนวความคิดใหม่ที่มีส่วนสำคัญต่อการประสบความสำเร็จของบุคคลหรือองค์การ โดยระดับ ความสำเร็จจะเป็นอย่างไรนั้นย่อมขึ้นอยู่กับทางเลือกการตอบสนองกับปัญหาหรืออุปสรรคที่ แตกต่างกันในแต่ละบุคคล บุคคลที่ขาดศรัทธาต่ออนาคต หลีกเลี่ยงต่อการเผชิญกับสิ่งที่ท้าทาย หรืออุปสรรคแล้วยอมทำให้ไม่สามารถไปถึงจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้ ตรงกันข้ามกับบุคคลที่มีแรง บันดาลใจในตนเอง มีความศรัทธาและเชื่อมั่นในชีวิต ย่อมจะนำพาตนเองก้าวข้ามอุปสรรคที่ผ่าน เข้ามาเพื่อไปสู่การประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ได้

ประเภทของอุปสรรคและความทุกข์ในชีวิต

Stoltz (1997: 38-43) ได้นำเสนอแนวคิดที่ว่าอุปสรรคและความทุกข์ในชีวิตนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ คือ อุปสรรคทางสังคม (Societal adversity) อุปสรรคในการทำงาน (Workplace adversity) และอุปสรรคในระดับบุคคล (Individual adversity) โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. อุปสรรคทางสังคม(Societal adversity) คือ ความทุกข์ที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทั้งด้านการผันแปรอย่างรุนแรงของสภาพทางเศรษฐกิจ ความรู้สึกไม่แน่นอนเกี่ยวกับอนาคต การเกิดอาชญากรรมเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ การทำลายสิ่งแวดล้อมอย่างไม่เคยมีมาก่อน ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นวิกฤติที่เกิดขึ้นในสังคม
2. อุปสรรคในที่ทำงาน (Workplace adversity) คือ อุปสรรคในที่ทำงานนั้นกำลังสูงขึ้นเรื่อยๆ จะเห็นได้จากความรุนแรงในที่ทำงานที่เพิ่มขึ้น การสูญเสียรายได้ที่แท้จริง การรู้สึกขาดความมั่นคงปลอดภัยในการทำงานอันเนื่องจากการปรับระบบการจัดการใหม่ การปรับระบบโครงสร้างองค์กรใหม่ ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ได้ทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่บุคคลที่ทำงานเป็นอย่างมาก
3. อุปสรรคของบุคคล (Individual adversity) จากอุปสรรคทางสังคมสู่อุปสรรคในที่ทำงาน และจากอุปสรรคในที่ทำงานก็มาถึงขั้นสุดท้าย คือ อุปสรรคของบุคคล การเผชิญหน้ากับผลกระทบที่สะสมของอุปสรรคที่ค่อยๆ เพิ่มขึ้นตั้งแต่อุปสรรคทางสังคมและอุปสรรคในที่ทำงานนั้น อาจทำให้เกิดการสะสมผลกระทบจากอุปสรรคดังกล่าวขยายขอบเขตกว้างขวาง และเป็นภาระหนักอึ้งให้แก่จิตวิญญาณของบุคคลที่ต้องการจะก้าวไปข้างหน้า ภาวะที่เกิดขึ้นนี้ทำให้บุคคลหลายๆ คนสูญเสียความหวัง อันเป็นพลังสำคัญในการนำพาตนเองก้าวข้ามผ่านอุปสรรคไปได้

จากแนวความคิดดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิตของบุคคลนั้นเป็นอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับบุคคลได้ทั้งในส่วนบุคคล สังคม และหน้าที่การงาน และยังอุปสรรคเพิ่มสูงขึ้นเท่าใด บุคคลก็ยังจำเป็นต้องมีความคิดสร้างสรรค์ ความกล้าหาญ กำลังใจ ความเข้มแข็ง และความยืดหยุ่นที่เหนือกว่าเท่านั้น ซึ่งหากบุคคลใดที่สามารถเอาชนะอุปสรรคทั้งสามส่วนนี้ไปได้ย่อมทำให้เป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข

องค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค

Stoltz (1997: 106-125) ได้แบ่งองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคออกเป็น 4 มิติที่เรียกรวมกันว่า CO₂RE ซึ่งใช้ในการประเมินระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การควบคุม (C: Control) หมายถึง ความสามารถในการควบคุมตนเองของบุคคล เพื่อผ่านพ้นอุปสรรคความยากลำบาก หรือเป็นความสามารถของบุคคลในการควบคุมสถานการณ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งบอกว่าบุคคลนั้นสามารถรับมือต่อสถานการณ์ที่เป็นอุปสรรคได้ดีเพียงไร

บุคคลที่มีมิติด้านการควบคุมสูง คือ บุคคลที่สามารถควบคุมตนเองให้ผ่านพ้นเหตุการณ์และความยากลำบากสูง เป็นผู้ที่มีความคิดเชิงรุกต่อปัญหา ไม่ย่อท้อ มีความหนักแน่น ไม่ลดละความตั้งใจ มีความกระตือรือร้นในการเผชิญปัญหาและพยายามหาทางออกให้กับปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ บุคคลเหล่านี้จะมีพลังอำนาจ สามารถควบคุมปัญหาได้

บุคคลที่มีมิติด้านการควบคุมต่ำ คือ บุคคลที่รับรู้ว่ามีปัญหา อุปสรรค ความยากลำบาก แม้เพียงเล็กน้อยก็ทำลายความรู้สึกที่มีพลังอำนาจให้หมดไป หหมดพลังต่อสู้ จะเพิกเฉยและเย็นชา ต่อปัญหา และยังคงเชื่อถือโชคชะตาหรือเคราะห์กรรม มักเป็นบุคคลที่ไม่ดีนรณ ไม่กระตือรือร้น อดโรย และเป็นผู้ที่อ่อนแอกับความยากลำบาก มีชีวิตไปวันๆ อย่างลุ่มๆ ดอนๆ ในบางรายที่ต่ำมากๆ ก็อาจล้มเลิกความตั้งใจที่จะแก้ปัญหาไปในที่สุด

2. การรับรู้ต้นเหตุและความรับผิดชอบต่อปัญหา (O₂: O_r = Origin; O_w = Ownership) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการวิเคราะห์ค้นหาถึงสาเหตุของปัญหา และตระหนักว่าปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นปัญหาที่เป็นความรับผิดชอบของตนเองในการที่จะต้องหาทางแก้ไขให้ได้ ไม่ผลักความรับผิดชอบให้ผู้อื่น มีการพิจารณาปัญหาจากตัวเองและปัจจัยภายนอก เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากสิ่งที่เคยผิดพลาดในอดีตและนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งการดำเนินโทษตนเองนั้นจะนำไปสู่การเสียใจหรือการสำนึกที่นำไปสู่การกระตุ้นให้เกิดพลัง (Powerful motivator) และหากนำมาใช้อย่างเหมาะสมก็จะทำให้เกิดประโยชน์

บุคคลที่มีมิติด้านการรับรู้สาเหตุและความรับผิดชอบสูง คือ บุคคลที่มีลักษณะค้นหาว่าสาเหตุของอุปสรรคที่เกิดขึ้นนั้นเกิดขึ้นจากสาเหตุใด โดยมีการพิจารณาทั้งจากตนเองและจากสิ่งแวดล้อมภายนอก การพิจารณาตนเองนั้นจะเป็นการกำหนดตนเองเพื่อที่จะกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ที่จะแก้ไขปรับปรุงตนเองจากความผิดพลาดที่เกิดขึ้น แต่จะไม่เป็นการพัวโทษตนเองเพราะจะทำให้หมดกำลังใจ ส่วนในการพิจารณาจากสิ่งแวดล้อมภายนอกนี้จะเป็นการมองโลกในแง่ดีเพื่อหาสาเหตุของความผิดพลาดที่เกิดขึ้น

บุคคลที่มีมิติด้านการรับรู้สาเหตุและความรับผิดชอบต่ำ คือ บุคคลที่มักจะมโนเสียชอบตำหนิหรือกล่าวโทษตนเองเกินควร ซึ่งการกำหนดตนเองมากเกินควรนั้นจะทำให้เสียขวัญและเข้าไปในทางทำลาย และหากความรู้สึกนี้สะสมเป็นเวลานานเข้าก็จะยิ่งทำให้มีความเสียใจอ่อนเปลี้ย หมดกำลังใจ รู้สึกเลวร้าย ท้อใจ ซึมเศร้า และยอมแพ้ไปในที่สุด เพราะการตำหนิหรือกล่าวโทษตนเองทำให้เกิดผลได้ 2 ประการ คือ การนำมาซึ่งการเรียนรู้และการปรับปรุงพฤติกรรมให้ดีขึ้น และนำมาซึ่งการเสียใจ รู้สึกโดดเดี่ยวและมีโอกาสที่จะทำร้ายผู้อื่นได้

3. การรับรู้ผลกระทบที่จะมาถึง (R: Reach) หมายถึง ความสามารถในการวัดผลกระทบของปัญหาและความยุ่งยากที่มีต่อการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลว่ามีมากน้อยเพียงใด พร้อมระวังและมีสติอยู่เสมอว่าอีกนานเท่าใดปัญหาหรืออุปสรรคจะเข้ามาในชีวิต

บุคคลที่มีมิติด้านการรับรู้ผลกระทบที่จะมาถึงสูงคือ บุคคลที่สามารถควบคุมอารมณ์ด้านลบ ควบคุมผลกระทบและความเสียหายต่อการดำเนินชีวิตเมื่อมีปัญหาความยุ่งยากเกิดขึ้น บุคคลที่มีลักษณะของการรับรู้ผลกระทบที่จะมาถึงสูงจะพร้อมรับกับความยากลำบากทุกสถานการณ์ ไม่หวั่นไหว ไม่เก็บมาคิดมากจนทำให้ตนเองนั้นอยู่กับความทุกข์ แต่คิดได้ว่าอุปสรรคเป็นเพียงเหตุการณ์หนึ่งที่ผ่านเข้ามาในชีวิตและจะผ่านไป บุคคลกลุ่มนี้จะตอบสนองต่อปัญหาด้วยความฉลาด เป็นผู้ที่สามารถต่อสู้กับอุปสรรคได้อย่างเหนียวแน่น ทำให้มองเห็นหนทางในการจัดการกับปัญหาหรืออุปสรรค เป็นผู้ที่พละเล้งเลื้อย มองปัญหาหรืออุปสรรคเป็นสิ่งที่ท้าทาย มองว่าไม่มีอะไรที่ยากไปกว่าความสามารถของตน

บุคคลที่มีมิติด้านการรับรู้ผลกระทบที่จะมาถึงต่ำคือ บุคคลที่มองว่าปัญหาหรืออุปสรรคเป็นสิ่งที่ทำลายชีวิต เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดวิกฤตกับอาชีพของตนเอง ทำลายผลการดำเนินงานให้ล้มเหลว ทำให้สูญเสียเงินทอง เสียขวัญ นอนไม่หลับ หลีกหนีผู้คน การตัดสินใจต่างๆ ไม่มี

4. ความอดทน (E: Endurance) หมายถึง การรับรู้ความคงทนของอุปสรรคและการรับมือกับความยืดหยุ่นของปัญหาและความพยายามในการจัดให้หมดไปอย่างถูกวิธี

บุคคลที่มีมิติด้านความอดทนสูงคือ บุคคลที่สามารถมองเห็นปัญหาหรืออุปสรรคว่าเป็นสิ่งชั่วคราว สามารถแก้ไขได้ มีกำลังใจเข้มแข็งในการเอาชนะอุปสรรค อดทนต่อปัญหาต่างๆ มองโลกในแง่ดี และมีความเชื่อมั่นว่าหลังจากผ่านพ้นอุปสรรคไปแล้วจะพบกับความราบรื่น

บุคคลที่มีมิติด้านความอดทนต่ำคือ บุคคลที่รับรู้ปัญหาหรืออุปสรรคจะคงทนอยู่ยาวนานทำให้เป็นคนที่สิ้นหวังในชีวิต เมื่อพบกับอุปสรรคจะหยุดหนีปัญหาทันทีและยอมแพ้ต่อสิ่งต่างๆ ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนแล้วแต่มีผลต่อการทำงาน ทำให้เกิดความล้มเหลว การผลัดวันประกันพรุ่ง ไม่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงอะไรให้ดีขึ้นได้

จากแนวความคิดดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า องค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของ Stoltz (1997) ได้เสนอไว้ว่าประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 4 ลักษณะ ได้แก่ การควบคุม การรับรู้ต้นเหตุและความรับผิดชอบต่อปัญหา การรับรู้ผลกระทบที่จะมาถึง และความอดทน ซึ่งผู้ที่มีองค์ประกอบเหล่านี้สูงหรือต่ำย่อมส่งผลให้มีลักษณะของบุคคลแตกต่างกัน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวความคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของ Stoltz (1997) มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและสร้างเครื่องมือวัดเนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่สามารถแสดงให้เห็นถึงลักษณะของผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคได้

เทคนิคในการพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค

Stoltz (1997: 154) ได้เสนอแนะหนทางในการช่วยพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค ที่เรียกว่า LEAD ดังนี้

L = Listen to your adversity response เป็นการที่บุคคลพูดหรือบอกกับตนเองให้รู้ว่ขณะนี้เกิดปัญหาหรืออุปสรรคใดขึ้นกับตนเอง และจะต้องตอบสนองต่ออุปสรรคนั้นด้วยความเข้มข้นระดับใดจึงจะสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้

E = Explore all origins and your ownership of the result เป็นการค้นหาว่าสิ่งใด คือ สาเหตุของอุปสรรคที่เกิดขึ้น โดยการระบุให้ชัดเจนว่าตนเองต้องทำสิ่งใดที่เฉพาะเจาะจงลงไปเพื่อให้สถานการณ์นั้นดีขึ้น มีการตัดสินใจว่าสิ่งใดที่อยู่ในความรับผิดชอบของบุคคล และสิ่งใดอยู่นอกเหนือจากความรับผิดชอบของบุคคล

A = Analyze the evidence คือ การวิเคราะห์เหตุการณ์ว่ามีเหตุการณ์อะไรบ้างที่อยู่เหนือการควบคุม มีเหตุการณ์อะไรบ้างที่ต้องกระจายเข้าไปในส่วนอื่นในชีวิตของบุคคล และมีเหตุการณ์ใดบ้างที่เป็นวิกฤติยึดเยื้อเกินความจำเป็นบ้าง

D = Do something เป็นการเลือกวิธีการและลงมือดำเนินการเพื่อให้อุปสรรคนั้นหมดไปด้วยวิธีการหาข้อมูลที่เป็นเพิ่มเติมและวิธีที่จะสามารถควบคุมไม่ให้อุปสรรคนั้นเข้ามามีบทบาทต่อชีวิต

จันทรา ธรรมบุศย์ (2544: 27) ได้กล่าวเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคไว้ว่า ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคนั้นเป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ ฝึกฝนได้ และสามารถพัฒนาได้ เพราะผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคนั้นจะสามารถเรียนรู้ได้ในสิ่งต่อไปนี้

1. รู้จักวางสร้างกรอบความคิดใหม่ ด้วยการเปลี่ยนแปลงตนเองจากผู้ที่เคยยอมแพ้หรือเคยต่อสู้กับชีวิตในทางที่ไม่ถูกต้องให้กลายเป็นผู้ที่ทำวิกฤติให้เป็นโอกาส
2. สามารถบริหารจัดการกับชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น เช่น ไม่ตำหนิตนเองและผู้อื่น และลดการทำร้ายอารมณ์ของตนเองโดยการไม่โกรธง่ายหรือหงุดหงิดง่าย
3. เมื่อประสบกับความทุกข์ยากหรือความผิดหวังก็สามารถรักษาสภาพจิตใจของตนเองให้เข้มแข็งขึ้นได้ภายในเวลาอันรวดเร็ว
4. เมื่อเผชิญปัญหาที่ร้ายแรง ก็จะมีสติสัมปชัญญะที่มั่นคง เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาที่เข้ามาขัดขวางความสำเร็จของตนได้
5. ทำให้มีสุขภาพที่แข็งแรงขึ้น มีความสุขมากขึ้นและมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

6. สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความเข้าใจอันดีต่อกัน และสามารถติดต่อสื่อสารกับสมาชิกทีมงานหรือเพื่อนร่วมงานในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

7. ทำให้มีความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ไม่เฉื่อยชา มีความคิดสร้างสรรค์ และมีความสามารถในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้มากขึ้น

นอกจากนี้ วิทยา นาควัชระ (2544: 97-104) ยังได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคไว้ว่า วิธีการที่จะสามารถพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคได้ดังต่อไปนี้

1. ต้องคิดว่า “ความอดทน คือ ความกล้าหาญ” เพราะเมื่อบุคคลรู้สึกว่าเป็นผู้กล้าหาญ เป็นผู้ชนะ มีเกียรติที่สามารถทนต่ออุปสรรคและความคับแค้นใจได้ หากทุกครั้งที่มีการอุปสรรคเข้ามาในชีวิตก็สามารถทนได้มากขึ้นโดยไม่ยากนัก

2. สร้าง “ความภาคภูมิใจในตนเอง ตามความเป็นจริงให้ได้” โดยการค้นหาความดีพื้นฐานของตนเอง ความดีพื้นฐานดังกล่าวคือ สิ่งที่เราเคยทำดีมาแล้วและจบไปแล้ว โดยไม่เกี่ยวข้องกับคนอื่นที่ต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน แม้จะเป็นสิ่งเล็กๆ น้อยๆ ก็นับว่าเป็นความดีพื้นฐานได้ เช่น เคยช่วยเหลือหมาตกลน้ำ เคยให้เงินขอทาน ฯลฯ การเชื่อว่าตนเองเป็นคนดีเพราะเคยทำความดีพื้นฐานมาแล้วนั้นจะทำให้เกิดความมั่นใจ ความภาคภูมิใจในตัวเอง รักตัวเองเป็นและมีภูมิคุ้มกันชีวิตตนเอง เกิดพลังที่อยากจะมีชีวิตอยู่ต่อไป และสามารถต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ ได้

3. รู้จักสร้างจินตนาการและความเชื่อที่ดีๆ เสมอ เช่น เชื่อว่าอุปสรรคที่มีอยู่จะลดลง และเชื่อว่าตนเองจะสามารถแก้ไขอุปสรรคได้แน่ๆ หรือเชื่อว่าพรุ่งนี้จะดีกว่าวันนี้ และเพื่อให้เกิดความเชื่อนี้เราจึงต้องมีการคิดซ้ำๆ จึงจะเกิดได้ เพราะความเชื่อเกิดจากการได้ยินได้ฟังบ่อยๆ เมื่อเกิดความเชื่อนี้แล้วจะทำให้ตนอยากมีชีวิตอยู่ เกิดพลังที่สร้างสรรค์ เกิดกำลังใจในการอดทนรอคอย

4. รู้จักพัฒนาความเชื่อให้เกิดความเป็นไปได้ โดยคิดว่าการมีชีวิตที่ดีนั้นบุคคลต้องมีการเปลี่ยนแปลงตัวเองบางอย่างให้เหมาะสมขึ้น ดีขึ้น โดยการลดสิ่งที่ไม่ดีในตัวออกไป เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้ดี และสามารถแก้ไขปัญหาลดอุปสรรคต่างๆ ได้ดีขึ้น

จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการปฏิบัติงาน โดยเป็นสิ่งที่แสดงออกให้เห็นถึงความสามารถของบุคคลในการเผชิญกับความทุกข์หรือความยากลำบาก ซึ่งความยากลำบากนั้นก็สามารถเกิดขึ้นได้ในหลายรูปแบบตั้งแต่ค่อยไปจนถึงมาก ผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคสูงจะทำให้เป็นบุคคลที่มีการเตรียมพร้อมกับการเปลี่ยนแปลง มีการมองโลกในแง่ดี มีความอดทน มีความรับผิดชอบต่อปัญหาหรืออุปสรรคโดยไม่กล่าวโทษผู้อื่น และสามารถจัดการกับปัญหาหรืออุปสรรคได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค โดยนำแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของ Stoltz (1997) มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและการสร้างเครื่องมือวัด

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสำเร็จในอาชีพ

ความหมายของความสำเร็จในอาชีพ

Gattiker and Larwood (1986) ได้ให้ความหมายของความสำเร็จในอาชีพว่า หมายถึง การที่บุคคลพิจารณาถึงความสำเร็จในการทำงานที่เกิดขึ้นจากภายนอก เช่น ค่าตอบแทน การเลื่อนตำแหน่งและเกิดขึ้นจากความรู้สึกภายใน เช่น ความพึงพอใจในความก้าวหน้าขององค์กร และการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน

DuBrin (1994: 392) ได้ให้ความหมายของความสำเร็จในอาชีพว่า หมายถึง การประสบความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการเริ่มต้นโดยมีวัตถุประสงค์และค่านิยมส่วนบุคคล อันเป็นความเชื่อที่ทำให้เกิดการทำงาน รวมไปถึงการได้รับการฝึกฝนตามลำดับ

Judge *et al.* (1995: 485) ได้กล่าวถึงความสำเร็จในอาชีพว่า ความสำเร็จในอาชีพเป็นผลลัพธ์ทางบวกที่มีต่อจิตใจหรือการได้บรรลุผลสำเร็จจากประสบการณ์ต่างๆ ที่ผ่านมาในช่วงชีวิตการทำงานของบุคคล

สมชาย หิรัญภิตติ (2539: 209) ได้กล่าวถึงความสำเร็จในอาชีพว่า ความสำเร็จในอาชีพเป็นลำดับขั้นของกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์กับงานและเป็นพฤติกรรมการตรวจสอบการประเมินผลที่อยู่เหนือเส้นทางชีวิตของบุคคลให้ดำเนินไปตามประสบการณ์ในการทำงานลักษณะต่างๆ

จากความหมายของความสำเร็จในอาชีพดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ความสำเร็จในอาชีพ หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกบรรลุผลสำเร็จในการทำงาน โดยเกิดเป็นความรู้สึกพึงพอใจในผลงาน ความก้าวหน้าและค่าตอบแทนที่ได้รับ

แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน

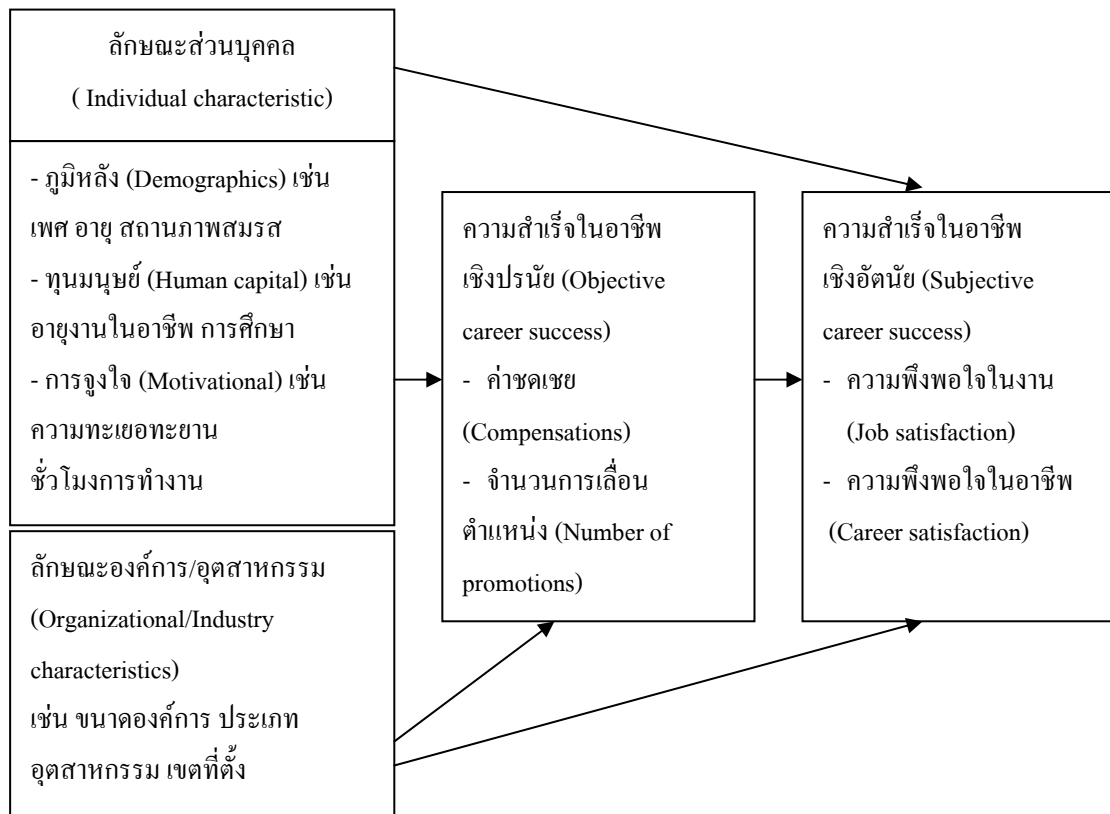
Iles, Mabey and Robertson (1990: 149 cited in Thomson and Mabey, 1994) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความสำเร็จในอาชีพว่าได้รับอิทธิพลมาจากตัวแปรด้านบุคคล ลักษณะหัวหน้าและอายุงาน ซึ่งตัวแปรเหล่านี้จะส่งผลต่อความผูกพันในอาชีพ และความผูกพันในอาชีพจึงส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพของบุคคล ดังแสดงในภาพที่ 4

ภาพที่ 4 โมเดลความสำเร็จในอาชีพของ Iles, Mabey and Robertson

ที่มา: Iles, Mabey and Robertson (1990: 149 cited in Thomson and Mabey, 1994: 160)

Judge *et al.* (1995: 485-519) ได้พัฒนาโมเดลความสำเร็จในอาชีพทางการบริหาร (Model of executive career success) ซึ่งพัฒนามาจากทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก ดังแสดงในภาพที่ 5

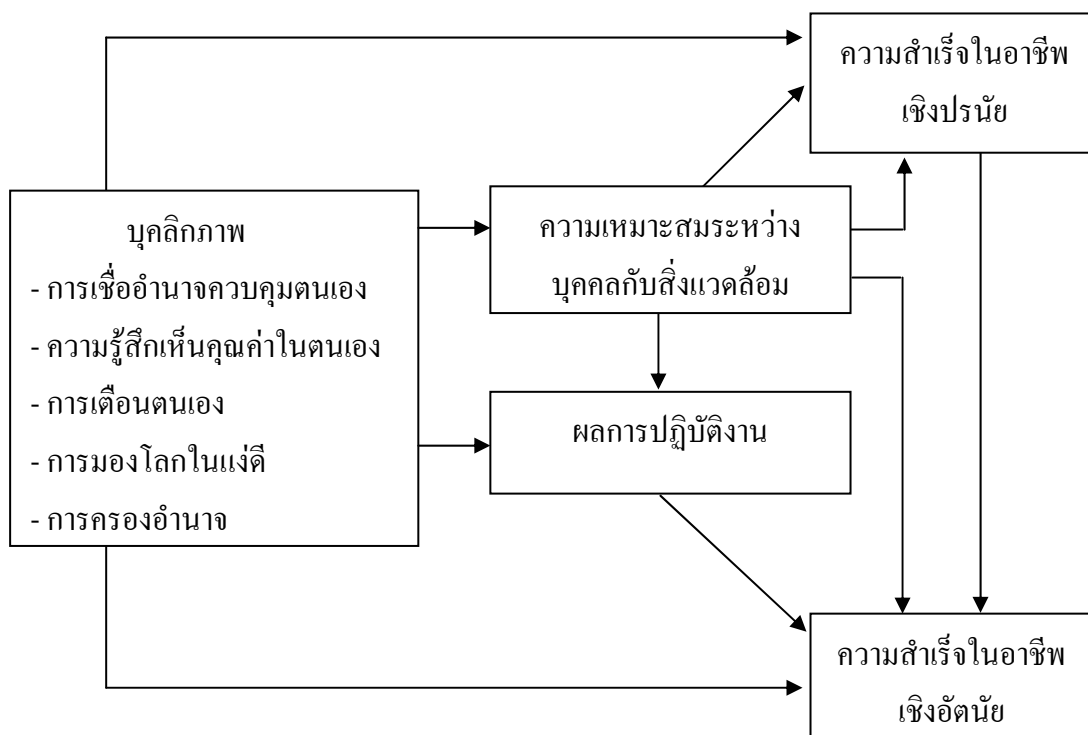

ภาพที่ 5 โมเดลความสำเร็จในอาชีพทางการบริหารของ Judge *et al.*

ที่มา: Judge *et al.* (1995: 488)

จากภาพที่ 5 จะเห็นได้ว่า Judge *et al.* (1995: 485-519) ศึกษาความสำเร็จในอาชีพในเชิงปรนัยและอัตนัย โดยความสำเร็จในอาชีพเชิงปรนัยนั้นประเมินจากค่าชดเชยและจำนวนการเลื่อนตำแหน่ง ส่วนความสำเร็จในอาชีพเชิงอัตนัยนั้นประเมินจากความพึงพอใจในงานและความพึงพอใจในอาชีพ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ความสำเร็จในอาชีพเชิงปรนัยนั้นได้รับอิทธิพลจากลักษณะส่วนบุคคลและลักษณะองค์การ ส่วนความสำเร็จในอาชีพเชิงอัตนัยจะได้รับอิทธิพลจากลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะองค์การและความสำเร็จในอาชีพเชิงปรนัย

Lau and Shaffer (1999: 227) ได้ทำการศึกษาความสำเร็จในอาชีพโดยนำทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมมาใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับความสำเร็จในอาชีพ โดยสร้างเป็นโมเดลความสำเร็จในอาชีพขึ้น ดังแสดงในภาพที่ 6

ภาพที่ 6 โมเดลความสำเร็จในอาชีพของ Lau and Shaffer

ที่มา: Lau and Shaffer (1999: 227)

จากภาพที่ 6 จะเห็นได้ว่า Lau and Shaffer (1999: 225-230) ได้ศึกษาความสำเร็จในอาชีพเชิงปรนัยและอัตนัย โดยศึกษาตัวทำนายความสำเร็จในอาชีพ 3 ตัวแปร ได้แก่ 1) บุคลิกภาพ ซึ่งประกอบไปด้วย การเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง การเตือนตนเอง การมองโลกในแง่ดี และการครองอำนาจ 2) ความเหมาะสมระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม และ 3) ผลการปฏิบัติงาน ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรด้านบุคลิกภาพ ความเหมาะสมระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม และผลการปฏิบัติงานสามารถทำนายความสำเร็จในอาชีพเชิงอัตนัยได้ และตัวแปรด้านบุคลิกภาพและความเหมาะสมระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมนั้นสามารถเป็นตัวทำนายความสำเร็จในอาชีพเชิงปรนัยได้ นอกจากนี้ยังพบว่าความสำเร็จในอาชีพเชิงปรนัยสามารถทำนายความสำเร็จในอาชีพเชิงอัตนัยได้

นอกจากนี้ Eby *et al.* (2005: 367-399) ได้ศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิจัย (Meta-analysis) เกี่ยวกับตัวทำนายความสำเร็จในอาชีพเชิงปรนัยและความสำเร็จในอาชีพเชิงอัตนัย จำนวนทั้งสิ้น 1,401 เรื่อง จากการทบทวนงานเอกสารและงานวิจัยพบว่า งานวิจัยได้แบ่งประเภทของตัวทำนายความสำเร็จในอาชีพเชิงปรนัยและเชิงอัตนัยออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ทุนมนุษย์ (Human capital) การสนับสนุนจากองค์กร (Organizational sponsorship) ข้อมูลส่วนบุคคล (Socio demographic) และตัวแปรทางจิตวิทยาความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual differences) และจะประเมินความสำเร็จในอาชีพทั้งเชิงปรนัยและอัตนัย โดยความสำเร็จในอาชีพเชิงปรนัยนั้น ประเมินจากระดับเงินเดือนและการเลื่อนตำแหน่ง ส่วนความสำเร็จในอาชีพเชิงอัตนัยนั้น ประเมินจากความรู้สึกพึงพอใจในอาชีพ ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวทำนายทั้ง 4 ประเภทและความสำเร็จในอาชีพพบว่า ทุนมนุษย์ (ได้แก่ จำนวนชั่วโมงการทำงาน การมีส่วนร่วมในการทำงาน ระดับการศึกษา การวางแผนอาชีพ สัมพันธภาพทางสังคม) และข้อมูลส่วนบุคคล (ได้แก่ สถานภาพสมรส) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในอาชีพเชิงปรนัย ส่วนการสนับสนุนจากองค์กร (ได้แก่ การสนับสนุนในอาชีพ โอกาสในการได้รับการฝึกทักษะหรือการฝึกอบรม) และตัวแปรทางจิตวิทยาความแตกต่างระหว่างบุคคล (ได้แก่ บุคลิกภาพด้านการมีสติรับผิชอบ บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว บุคลิกภาพแบบควบคุมเหตุการณ์ และการเชื่ออำนาจควบคุมภายในตนเอง) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในอาชีพเชิงอัตนัย

การวัดความสำเร็จในอาชีพ

Gattiker and Larwood (1986) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวัดความสำเร็จในอาชีพพบว่า ความสำเร็จในอาชีพสามารถวัดได้จากความรู้สึกภายในหรือเป็นความสำเร็จในอาชีพเชิงอัตนัย ใน 4 ด้านดังนี้คือ

1. ความสำเร็จด้านการทำงาน (Job success) หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ว่าคุณเอง มีความรับผิดชอบอุทิศตนในการปฏิบัติงาน ได้รับข้อมูลป้อนกลับทางบวก ได้รับโอกาสในการศึกษา เรียนรู้ทักษะใหม่ๆ ได้รับการสนับสนุนเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ได้ทำงานที่ชอบ รวมทั้งมีความสุขในการปฏิบัติงาน
2. ความสำเร็จด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal success) หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ว่าคุณเองได้รับความเคารพนับถือ เชื่อมั่นและการยอมรับจากผู้ร่วมงาน รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีเป็นที่ยอมรับของผู้ที่ร่วมงานด้วย

3. ความสำเร็จด้านการเงิน (Financial success) หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ว่าคุณค่าที่ได้รับผลประโยชน์หรือค่าตอบแทนอย่างเป็นธรรม เหมาะสมกับผลงานเมื่อเปรียบเทียบกับความสามารถ ความรู้ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและมีค่าตอบแทนอยู่ในระดับที่พึงพอใจตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้

4. ความสำเร็จด้านความก้าวหน้า (Hierarchical success) หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ว่าคุณค่าของตนเองมีความพึงพอใจกับตำแหน่งที่ได้รับรวมทั้งคุณค่ากับการทำงาน การเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นตามที่ตนตั้งเป้าหมายในอาชีพไว้

ขณะที่ DuBrin (1994: 392) ได้แบ่งเกณฑ์การวัดความสำเร็จในอาชีพว่าประกอบด้วยเกณฑ์ 2 ด้าน คือ

1. เกณฑ์ภายใน (Internal measures) เช่น ความพึงพอใจ
2. เกณฑ์ภายนอก (External measures) เช่น รายได้ เงินเดือน

Judge *et al.* (1995: 488) ได้เสนอเกณฑ์การวัดความสำเร็จในอาชีพไว้ 2 ประการคือ

1. ความสำเร็จในอาชีพเชิงปรนัย (Objective career success) เป็นความสำเร็จที่สามารถวัดได้อย่างเป็นปรนัย เป็นเกณฑ์ภายนอกที่สามารถมองเห็นได้ เช่น เงินเดือน การเลื่อนตำแหน่ง
2. ความสำเร็จในอาชีพเชิงอัตนัย (Subjective career success) เป็นการรับรู้ของบุคคลว่าประสบความสำเร็จในอาชีพ เช่น ความพึงพอใจในงาน ความพึงพอใจในอาชีพของตน

Sturges (1999: 244) ได้ทำการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับความสำเร็จในอาชีพ โดยได้วิเคราะห์ถึงเกณฑ์ที่ผู้จัดการให้คำอธิบายถึงคำจำกัดความของความสำเร็จในอาชีพ ไว้ดังนี้

1. ความสำเร็จภายใน (Internal criteria for success)
 - การบรรลุผลสำเร็จ เป็นความรู้สึกดีต่อการทำงานได้บรรลุผลสำเร็จ

- ความสำเร็จ เป็นการประสบความสำเร็จในงานที่ทำท่าย มีความสร้างสรรค์ในการทำงาน และพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน

- ความสนุกสนานในการทำงาน เป็นการค้นพบความน่าสนใจในงาน

- ความมั่นคงและการพัฒนาสมดุล เป็นความรู้สึกร่วมกันระหว่างการทำงานและความสามารถให้แก่องค์การกับสิ่งที่ยังคงการมอบให้กลับมา และความสามารถในการรักษาสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตครอบครัวให้ประสบความสำเร็จได้ทั้งสองสิ่ง

2. เกณฑ์ความสำเร็จที่จับต้องไม่ได้ (Intangible criteria for success)

- การยอมรับ เป็นการได้รับข้อมูลย้อนกลับจากบุคคลอื่น เช่น ได้รับความนิยชมชอบ การได้รับคัดเลือกให้เข้าประชุมในเรื่องที่สำคัญ

- การมีอิทธิพล เป็นความสามารถในการมีอิทธิพลต่อผู้อื่น

3. เกณฑ์ความสำเร็จภายนอก (External criteria for success)

- เกณฑ์การเลื่อนขั้น เป็นความก้าวหน้าในการเลื่อนลำดับขั้นในงานที่ทำ

- เกณฑ์รางวัล เป็นเงินเดือน หรือค่าตอบแทนต่างๆ ที่บุคคลได้รับ

นอกจากนี้ Lau and Shaffer (2002) ได้เสนอเกณฑ์การวัดความสำเร็จในอาชีพไว้ว่า ความสำเร็จในอาชีพสามารถวัดได้โดย 3 มิติคือ ความสำเร็จในอาชีพด้านวัตถุ ความสำเร็จในอาชีพด้านจิตใจ และความสำเร็จในอาชีพด้านสังคม ดังนี้

1. ความสำเร็จในอาชีพด้านวัตถุ ได้แก่ รายได้หรือเงินที่เทียบกับรางวัล และการบรรลุผลสำเร็จในงาน

2. ความสำเร็จในอาชีพด้านจิตใจ ได้แก่ การรับรู้ว่ามีเพียงพอ และมีความพึงพอใจในอาชีพ

3. ความสำเร็จในอาชีพด้านสังคม ได้แก่ การมีสถานภาพทางสังคม การเป็นที่รู้จักในสังคม และการได้รับการยอมรับชื่นชมจากบุคคลอื่น

จากการแนวความคิดดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า แม้นักวิจัยจะมีการวัดความสำเร็จในอาชีพโดยใช้เกณฑ์การวัดที่แตกต่างกันออกไป อย่างไรก็ตามเกณฑ์การวัดความสำเร็จในอาชีพยังคงแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ การวัดเชิงอัตนัยและเชิงปรนัย โดยมีการใช้เกณฑ์การวัดเชิงอัตนัยเพิ่มมากขึ้นในการวิจัย เพราะความสำเร็จในอาชีพเชิงอัตนัยมีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตและจิตใจที่ดีของบุคคล ซึ่งการวัดเชิงอัตนัยนี้ยังสอดคล้องกับข้อตกลงเบื้องต้นของ Steers (1991: 593) ที่ว่าการตัดสินความสำเร็จในอาชีพนั้น วิธีที่ดีที่สุดคือ การให้บุคคลที่ทำอาชีพนั้นเป็นผู้ตัดสินเอง ไม่ใช่ตัดสินโดยใช้บรรทัดฐานของผู้อื่น

สำหรับการศึกษาความสำเร็จในอาชีพในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมจากหลายๆ ภาคธุรกิจ ซึ่งในแต่ละกิจการนั้นจะมีความแตกต่างกันในเรื่องของขนาดกิจการและรายรับที่แต่ละกิจการได้รับ ดังนั้นจึงไม่สามารถนำเกณฑ์การวัดในเชิงปรนัยมาใช้วัดความสำเร็จในอาชีพในการศึกษาครั้งนี้ได้ ผู้วิจัยจึงวัดความสำเร็จในอาชีพโดยใช้เกณฑ์ความรู้สึภายใน หรือเกณฑ์การวัดในเชิงอัตนัยของ Gittiker and Larwood (1986) ซึ่งประกอบไปด้วยการรับรู้ตนเองเกี่ยวกับความสำเร็จในอาชีพ (Self – perceived career success) ใน 4 ด้านได้แก่ ความสำเร็จด้านการทำงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านการเงิน และด้านความก้าวหน้า ซึ่งมีความครอบคลุมและมีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้

ลักษณะของบุคคลที่ประสบความสำเร็จ

Catlin and Matthews (2001: 7-8) ได้เสนอว่าลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จนั้นควรจะมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. เริ่มต้นด้วยตัวเอง
2. มีการจัดการที่ดี
3. มีวินัย
4. มีความสามารถในการตัดสินใจ
5. มีความสามารถในการแก้ปัญหา
6. มีความสามารถในการเอาชนะอุปสรรค
7. มีความยืดหยุ่น
8. รู้จักปรับตัว
9. มีความรับผิดชอบ
10. มีการสื่อสารที่ดี
11. ตัดสินใจแน่วแน่
12. มั่นใจทั้งในตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม
13. ยืนกราน ไม่ย่อท้อ

วิทยา นาควัชร (2544: 111-112) ได้กำหนดไว้ว่าบุคคลที่จะประสบความสำเร็จและความสุขและความสำเร็จในชีวิตได้มากกว่าคนอื่นนั้นต้องมีคุณสมบัติต่างๆ ดังนี้

1. ต้องขยัน
2. มีความอดทน
3. หมั่นหาความรู้ใส่ตัวให้มากขึ้นอยู่เสมอ
4. กล้าเสี่ยง ลงมือทำในสิ่งที่ควรทำได้
5. มีความกตัญญูทักท้วงต่อผู้มีพระคุณต่อเขาและสังคม
6. มีความซื่อสัตย์
7. เสียสละ
8. มีความรับผิดชอบ
9. มีความรักให้กับเพื่อนมนุษย์

โดยคุณสมบัติข้อที่ 1 ถึง 4 จะทำให้บุคคลสร้างกิจกรรมและผลลัพธ์ใหม่ๆ ในชีวิตมากขึ้นกว่าบุคคลอื่น ส่วนคุณสมบัติข้อที่ 5 ถึง 9 จะทำให้บุคคลเป็นคนดี มีคนรักนับถือเป็นกำลังใจให้จะมีคนสนับสนุนให้ความช่วยเหลือตลอดไป ก่อให้เกิดความศรัทธา ชื่นชม และเชื่อมั่นในตนเอง ทำให้ผลสำเร็จในชีวิตเด่นชัดขึ้น

นอกจากนี้ บุรณะศักดิ์ มาดหมาย (2547: 115-119) ได้กล่าวเกี่ยวกับลักษณะของบุคคลที่จะประสบความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ โดยจะต้องมีคุณสมบัติที่ดี ดังต่อไปนี้

1. ภาระยู่ความสำเร็จ

การภาระยู่ความสำเร็จนั้นเป็นคุณสมบัติที่ต้องมีอยู่ในผู้ประกอบการอย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งลักษณะของการประกอบการจะมีปัจจัยที่สามารถทำให้เกิดความเสี่ยงทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวอยู่โดยไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงได้อย่างแน่แท้ ดังนั้นความต้องการมุ่งฝึกลัทธิจึงเป็นสิ่งที่สนับสนุนขึ้นพื้นฐานของการประกอบธุรกิจ

2. มีลักษณะชอบนิสัยเสี่ยง

ความเสี่ยงเป็นปัจจัยที่มากับการทำธุรกิจอยู่อย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ผู้ประกอบการจะต้องยอมรับและกล้าที่จะเผชิญกับความเสี่ยงที่สามารถเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ โดยต้องยอมรับถึงความเป็นจริงในความสำเร็จและความล้มเหลวได้

3. มีความเชื่อมั่นและมีความคิดสร้างสรรค์

ความเชื่อมั่นของการประกอบการธุรกิจนั้นจะเป็นสิ่งที่บอกว่าบุคคลต้องการที่จะประสบความสำเร็จโดยมีหลักการและวิธีปฏิบัติที่เป็นหนทางนำไปสู่ความสำเร็จ เชื่อมั่นในทุกสิ่งที่ได้ปฏิบัติลงไปว่าสามารถจะสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตามการที่จะสร้างความเชื่อมั่นในการประกอบธุรกิจก็ต้องมีพื้นฐานของความรู้ ความตั้งใจ และความพร้อมในเรื่องการบริหารและเงินทุนที่เป็นอยู่ปัจจุบันหรือผู้ที่คิดจะเริ่มต้นประกอบธุรกิจจะต้องมีพื้นฐานความรู้ของธุรกิจที่จะเริ่มต้น มีพันธมิตร มีการศึกษาตลาดอย่างชัดเจน มีเงินทุนที่เพียงพอสำหรับการประกอบธุรกิจจึงจะสามารถเพิ่มความเชื่อมั่นให้ตัวเองอย่างเต็มเปี่ยม

4. มีความสามารถในการตัดสินใจและมีวิสัยทัศน์ที่ดี

วิสัยทัศน์และความสามารถในการตัดสินใจเป็นสิ่งจำเป็นไม่น้อยไปกว่า ปัจจัยอื่นๆ ที่จะต้องมีการแสดงบุคลิกที่มีความโดดเด่นกว่าคนธรรมดา เพราะการตัดสินใจในการทำเรื่องใดๆ ในแต่ละครั้งล้วนแต่หมายถึง ความสำเร็จ ความล้มเหลวของการประกอบธุรกิจแทบทั้งสิ้น ฉะนั้น

ผู้ประกอบการจึงต้องมีการฝึกหัดในการตัดสินใจจากความรู้และประสบการณ์ที่ผ่านมา จนเกิดการสะสมเป็นความสามารถพิเศษขึ้นมาได้

5. มองการเปลี่ยนแปลงคือโอกาส

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงด้านกฎหมาย การเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจที่มีทั้งถดถอยและมีความรุ่งเรืองต่างก็เป็นสิ่งที่นำมาซึ่งการที่ต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เหล่านี้ให้ได้ ซึ่งความพิเศษทางด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักธุรกิจคงไม่ได้คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นความเดือดร้อนเหมือนเช่นคนทั่วไปคิด แต่จะมองว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทำให้ตนมีโอกาที่จะสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้นได้มาก

6. มีความอดทนต่อความไม่แน่นอน

เมื่อพิจารณาถึงปัญหาที่ส่งผลต่อการประกอบธุรกิจ ณ ปัจจุบันของภาครัฐ ที่ผ่านมานั้นได้พบว่ามีปัญหาต่างๆ มากมาย เช่น ปัญหาการขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัย ปัญหาการขาดความรู้ในการบริหารจัดการสมัยใหม่ ปัญหาการพัฒนาคุณภาพให้ได้มาตรฐานสากล ปัญหาทรัพยากรบุคคล ปัญหาเรื่องเงินทุน เป็นต้น ซึ่งจากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นนี้จึงคงไม่สามารถที่จะปฏิเสธได้ว่าเป็นสิ่งที่พร้อมที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งบวกและลบอย่างแน่นอน ฉะนั้นผู้ที่มีความอดทนเท่านั้นที่จะสามารถอยู่ต่อไปบนเส้นทางของการประกอบธุรกิจได้

7. เริ่มต้นทำและต้องทำให้สำเร็จถึงที่สุด

คุณสมบัติในการรู้จักเริ่มต้น คงเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ประกอบการไปถึงเป้าหมายที่ได้ตั้งใจไว้ ทั้งนี้เมื่อได้เริ่มต้นทำไปแล้ว ในแง่ของการประกอบธุรกิจคงจะต้องให้ความสำคัญทุกๆ ประเด็นของการประกอบธุรกิจเพื่อที่จะสร้างธุรกิจนั้นให้เกิดความสำเร็จอย่างที่สุดไม่มีข้อบกพร่องใด ๆ เกิดขึ้น

8. ทัศนคติในคุณค่าของเวลา

สำหรับในความคิดของนักธุรกิจแล้ว เวลาเปรียบเหมือนเงินทุนที่สามารถนำไปใช้ก่อให้เกิดประโยชน์ได้ทุกเสี้ยววินาที การติดต่อ การประสานงาน การผลิตสินค้า การเข้าพบติดต่อลูกค้าของบริษัท สามารถนำเวลาที่ได้มาเหล่านี้ไปลงทุนและจัดสรรเป็นส่วนๆ ได้ ฉะนั้นผู้ประกอบการที่ดีจึงต้องควรตระหนักเห็นถึงความสำคัญและคุณค่าของเวลาเหมือนกับเงินทุนในการประกอบธุรกิจ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

Judge *et al.* (1995: 485-519) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านลักษณะทางประชากร ด้านทุนมนุษย์ ด้านการจูงใจ และด้านองค์การกับความสำเร็จในอาชีพของผู้บริหาร ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรด้านลักษณะประชากร ด้านทุนมนุษย์ ด้านการจูงใจ และด้านองค์การมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพเชิงปรนัยและความสำเร็จในอาชีพเชิงอัตนัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบอีกว่าความสำเร็จในอาชีพเชิงอัตนัยนั้นมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพเชิงปรนัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Stoltz (1997) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคกับการปฏิบัติงานของพนักงานในบริษัท Deloitte & Touche (D&T) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานใหม่จำนวน 124 คน ผลการวิจัยพบว่าคะแนนความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของพนักงานใหม่ของ D&T มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานในทางบวกและเป็นตัวทำนายผลการปฏิบัติงาน และการเลื่อนตำแหน่งที่ D&T ซึ่งคนที่มีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคสูงกว่าเลื่อนตำแหน่งเร็วกว่าคนที่มีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Stoltz (1997) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคกับผลการปฏิบัติงานของบริษัท Diversified Collection Service, Inc (DCS) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ พนักงานในบริษัท Diversified Collection Service จำนวน 450 คน ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคมีความสัมพันธ์กับ

ผลการปฏิบัติงานภายใน DCS ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Stoltz (1997) ได้ทำการศึกษาระดับของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคกับความเป็นผู้บริหารของสถาบันเทคนิค Rainzenare กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารในสถาบันเทคนิค Rainzenare จำนวน 199 คน โดยใช้แบบวัดความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคจำนวน 56 ข้อของ Stoltz ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการควบคุมอุปสรรคหรือปัญหาที่เกิดขึ้นและความสามารถในการนำตนเองเข้าไปแก้ไขในสถานการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังพบว่า การศึกษานั้นมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการควบคุมอุปสรรคหรือปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายได้มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการนำตนเองเข้าไปแก้ไขในสถานการณ์และด้านความสามารถในการอดทนต่อปัญหาหรืออุปสรรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และอายุมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการนำตนเองเข้าไปแก้ไขในสถานการณ์และความสามารถในการควบคุมอุปสรรคหรือปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Nabi (1999: 212-224) ได้ทำการศึกษาถึงรูปแบบความแตกต่างของตัวทำนาระหว่างความสำเร็จในอาชีพเชิงปรนัยและเชิงอัตนัย โดยทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานทำงานเต็มเวลาทางตอนเหนือของประเทศอังกฤษ จำนวน 723 คน ผลการวิจัยพบว่า พนักงานที่มีความสำเร็จในอาชีพเชิงปรนัยในระดับสูงจะมีลักษณะที่มีการศึกษาอยู่ในระดับสูง ทำงานในองค์กรที่มีความก้าวหน้าในอาชีพและคำนึงถึงบทบาทการทำงานของตนเอง ส่วนพนักงานที่มีความสำเร็จในอาชีพเชิงอัตนัยในระดับสูงจะมีลักษณะที่เป็นผู้ที่อยู่ศูนย์กลางของการทำงานในองค์กรที่มีความก้าวหน้าและมีความปลอดภัย มั่นคง

Seibert *et al.* (1999: 416-427) ได้ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพควบคุมเหตุการณ์ (Proactive Personality) กับความสำเร็จในอาชีพ โดยทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานจากหลายๆ อาชีพ และหลายๆ องค์กร จำนวน 496 คน ผลการศึกษพบว่า บุคลิกภาพควบคุมเหตุการณ์นั้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในอาชีพเชิงปรนัย (เงินเดือน การเลื่อนตำแหน่ง) และความสำเร็จในอาชีพเชิงอัตนัย (ความพึงพอใจในอาชีพ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Wayne *et al.* (1999: 577-595) ได้ทำการศึกษาถึงบทบาทของภูมิความรู้ความชำนาญ (Human Capital) แรงจูงใจ และการสนับสนุนจากหัวหน้างานในการทำนายถึงความสำเร็จในอาชีพ ในด้านการขึ้นเงินเดือน การเลื่อนตำแหน่ง และความพึงพอใจในอาชีพ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ หัวหน้างานและผู้ใต้บังคับบัญชาจำนวนทั้งสิ้น 245 คน ผลการวิจัยพบว่า ทุนมนุษย์ แรงจูงใจ และการสนับสนุนจากหัวหน้างานมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพ ดังนั้น ทุนมนุษย์ในด้านการฝึกอบรมนั้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในอาชีพด้าน ความพึงพอใจในอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และแรงจูงใจในด้านความปรารถนา ที่จะต้องการเลื่อนขั้นไปสู่ตำแหน่งที่สูงกว่านั้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในอาชีพ ด้านการขึ้นเงินเดือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการสนับสนุนจากหัวหน้างาน ในด้านการเป็นผู้นำการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำและผู้ตาม (Leader-member exchange) นั้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในอาชีพทั้ง 3 ด้าน(การขึ้นเงินเดือน การเลื่อนตำแหน่ง และความพึงพอใจในอาชีพ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Boudreau *et al.* (2001: 53-81) ได้ทำการศึกษาถึงอิทธิพลของบุคลิกภาพที่มีต่อความสำเร็จ ในอาชีพของผู้บริหารในสหรัฐอเมริกาและยุโรป ผลการวิจัยพบว่า บุคลิกภาพด้านการแสดงออก ต่อสังคมของผู้บริหารในสหรัฐอเมริกาและยุโรปนั้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จใน อาชีพภายใน (Intrinsic career success) ซึ่งได้แก่ ตัวงาน ความพึงพอใจในอาชีพ และบุคลิกภาพ ด้านความห่วงใยทางอารมณ์และบุคลิกภาพด้านความน่าเชื่อถือนี้มีความสัมพันธ์ทางลบกับ ความสำเร็จในอาชีพภายใน ส่วนบุคลิกภาพด้านการเข้ากับผู้อื่นได้นั้นมีความสัมพันธ์ทางลบกับ ความสำเร็จในอาชีพภายนอก (Extrinsic career success) ซึ่งได้แก่ ค่าตอบแทน การมีอำนาจ ตำแหน่งงาน

Lau and Shaffer (2002) ได้ทำการศึกษาถึงขีดความสามารถ ประสบการณ์ และบุคลิกภาพ หัวข้อประกอบกับความสำเร็จในอาชีพด้านจิตใจ (ได้แก่ การรับรู้รายได้มีความเพียงพอและ มีความพึงพอใจในอาชีพ) ของผู้ประกอบการ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาเป็นผู้ประกอบการ ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในประเทศฮ่องกง ผลการศึกษาพบว่า 1) ขีดความสามารถ ของผู้ประกอบการในด้านผลการปฏิบัติงานและโอกาสในการก้าวหน้าของกิจการมีความสัมพันธ์ ทางบวกกับความสำเร็จในอาชีพ 2) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอายุ ระดับการศึกษาและ ประสบการณ์ในการทำธุรกิจกับความสำเร็จในอาชีพ และ 3) บุคลิกภาพด้านการมีความซื่อสัตย์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Markman (2003) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิชาชีพเฉพาะทางที่สร้างธุรกิจเป็นของตนเอง จำนวน 199 คน ผลการศึกษาพบว่า รายได้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคโดยรวม อายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคด้านการควบคุมตนเองและสถานการณ์ และด้านความรับผิดชอบต่องาน นอกจากนี้ยังพบว่า ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคด้านการควบคุมตนเองและสถานการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Bozionelos (2004: 403-420) ได้ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางบุคลิกภาพ 5 ประการและความสามารถทางสติปัญญาเกี่ยวกับความสำเร็จในอาชีพเชิงปรนัยและเชิงอัตนัย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาเป็นพนักงานบริษัทจำนวน 3 บริษัทในสหราชอาณาจักร จำนวนทั้งสิ้น 308 คน ผลการศึกษาพบว่า ความสำเร็จในอาชีพเชิงปรนัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถทางสติปัญญาและมีความสัมพันธ์ทางลบกับบุคลิกภาพด้านการหวั่นไหวทางอารมณ์ (Neuroticism) และบุคลิกภาพด้านการเห็นด้วย (Agreeableness) ส่วนความสำเร็จในอาชีพเชิงอัตนัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพด้านการเห็นด้วยและมีความสัมพันธ์ทางลบกับบุคลิกภาพด้านการหวั่นไหวทางอารมณ์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

อนันต์ รุ่งผ่องศรีกุล (2540) ได้ทำการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความสำเร็จในงาน ความพึงพอใจในงานและแนวโน้มที่จะลาออกจากองค์กรของผู้แทนขายยา โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้แทนขายยาในโรงพยาบาลขององค์กรเอกชนที่ทำงานเต็มเวลา จำนวน 259 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความสำเร็จในงาน ได้แก่ อายุ สาขาวิชาที่จบการศึกษา และประสบการณ์ในงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสถานภาพสมรสและความต้องการสัมฤทธิ์ผลไม่มีผลต่อความสำเร็จในงาน นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ความต้องการสัมฤทธิ์ผลมีผลต่อความพึงพอใจในงาน แต่อายุ สถานภาพสมรส สาขาที่จบการศึกษา และประสบการณ์ในงาน ไม่มีผลต่อความพึงพอใจในงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สิริรัตน์ โกไศยกานนท์ (2541) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางบุคลิกภาพกับผลการปฏิบัติงาน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นพนักงานบริษัทหลักทรัพย์ ภัทร จำกัด จำนวน 151 คน ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบบุคลิกภาพด้านการเข้าสังคม ด้านสติปัญญา ด้านความกระตือรือร้น ด้านความฉลาดสุขุม และด้านความเครียดมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กวิน อำไพพงษ์ (2543) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ความผูกพันในอาชีพ ความพึงพอใจในงาน และความสำเร็จในอาชีพของครูโรงเรียนเอกชน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ครู โรงเรียนเอกชน 3 แห่งในมูลนิธิของสภาคริสตจักร เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดเชียงราย จำนวน 421 คน ผลการศึกษาพบว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองและองค์ประกอบของความผูกพันในอาชีพด้านความผูกพันอันเนื่องมาจากหน้าที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสำเร็จในอาชีพได้ร้อยละ 13.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชวนจิตร ชูระทอง (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่องเชาวน์ปัญญา เชาวน์อารมณ์ และความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของหัวหน้าแผนกขายในธุรกิจสรรพสินค้า ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ หัวหน้าแผนกขายของบริษัทสรรพสินค้าเซ็นทรัล จำกัด จาก 11 สาขาที่เปิดให้บริการในกรุงเทพมหานคร รวมจำนวนทั้งสิ้น 141 คน โดยใช้แบบประเมิน ARP Quick Take™ ของ Stoltz ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าแผนกขายมีระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลางในทุกองค์ประกอบตามแนวคิดของ Stoltz ซึ่งเป็นไปตามค่าเฉลี่ยของบุคคลทั่วไป

วรรณภา ฉายาวัฒนะ (2544) ได้ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะผู้ประกอบการ ภูมิความรู้ความชำนาญ (Human Capital) และความสำเร็จของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดย่อมในอุตสาหกรรมแม่พิมพ์โลหะและพลาสติก ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดย่อมในอุตสาหกรรมแม่พิมพ์โลหะและพลาสติกในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่ผ่านเกณฑ์การประเมินว่าประสบความสำเร็จในธุรกิจ โดยก่อตั้งกิจการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 หรือก่อนหน้านี้นี้ และสามารถผ่านวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศมาได้แล้วยังดำเนินธุรกิจอยู่ในปัจจุบัน และมีลูกจ้างตั้งแต่ 1-50 คน วงเงินลงทุนไม่เกิน 50 ล้านบาท จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า

ลักษณะผู้ประกอบการด้านความมั่นคงและใส่ใจในการเรียนรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และภูมิความรู้ความชำนาญในด้านประสบการณ์ในการบริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนภูมิความรู้ความชำนาญในด้านจำนวนปีที่ใช้ในการศึกษาและความชำนาญในวิชาชีพ(ประสบการณ์ในงานอาชีพ) ไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ

สุนทร อัจฉริ (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสำเร็จในการประกอบธุรกิจขนาดย่อมในการจัดจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวโพด เพื่อศึกษาถึงลักษณะภูมิความรู้ความชำนาญและกลยุทธ์ในการดำเนินงานของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมในการจัดจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดที่มีต่อระดับความสำเร็จของการประกอบการ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ประกอบการร้านค้าตัวแทนจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวโพด จำนวน 37 ราย ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการที่มีภูมิความรู้ความชำนาญจากงานเดิม ซึ่งได้แก่ จำนวนปีที่ใช้ในการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหารและความชำนาญในวิชาชีพ และผู้ประกอบการที่ใช้กลยุทธ์การดำเนินงานแบบการวางแผนเฉพาะส่วนสำคัญจะมีระดับความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจสูงที่สุด

ภาสกร แซ่มประเสริฐ (2545) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบภูมิหลังและลักษณะความเป็นผู้ประกอบการระหว่างผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จสูงและต่ำในการดำเนินกิจการอุตสาหกรรมขนาดย่อมและขนาดกลางในจังหวัดเชียงใหม่ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาคือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดย่อมและขนาดกลางในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 205 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการสูงนั้นมีภูมิหลังแตกต่างจากผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จต่ำในด้านเพศ ระดับช่วงอายุ และการเป็นสมาชิกสมาคมหรือชมรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนภูมิหลังในด้านเชื้อชาติ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส อาชีพบิดาและมารดา ตำแหน่งในกิจการ การบริหารงาน ช่วงระยะเวลาในการประกอบกิจการ ประสบการณ์การทำงานธุรกิจก่อนเปิดกิจการ ตำแหน่งงานก่อนเปิดกิจการและช่วงระยะเวลาในการทำงานอื่นมาก่อนของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการสูงและประสบความสำเร็จต่ำนั้นไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นันทษุ ตั้งเสถียร (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่องบุคลิกภาพแบบ MBTI ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค และความเครียดในการทำงาน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นวิศวกรในบริษัทการสื่อสารและโทรคมนาคมแห่งหนึ่ง จำนวน 105 คน ผลการศึกษาพบว่า วิศวกรมีบุคลิกภาพที่โดดเด่นตามแนว MBTI ในแบบ ISTJ และ ESTJ การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลกับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคพบว่า วิศวกรที่มีสถานภาพสมรสและหน่วยงานที่ตั้งกีดต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคแตกต่างกัน ส่วนวิศวกรที่มีลักษณะส่วนบุคคลอื่นๆ ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงานในบริษัท และระดับพนักงานที่ต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคไม่แตกต่างกัน และระดับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

รัชนีพร พรชัยวิเศษกุล และคณะ (2546) ได้ทำการศึกษาวิจัยคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ โดยทำการศึกษากับผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม จำนวน 504 คน ทั่วประเทศในทุกภาคธุรกิจ ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จมีคุณลักษณะที่สำคัญโดยเรียงตามลำดับดังนี้คือ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความซื่อสัตย์ มีความรู้ประสบการณ์ในธุรกิจที่ทำ มีความขยันทุ่มเทให้กับธุรกิจ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีวิสัยทัศน์ ประหยัด พัฒนาและฝึกอบรมพนักงานอย่างต่อเนื่อง และมีความเชื่อในเรื่องโชค นอกจากนี้ยังพบว่า จำนวนปีที่ผู้ประกอบการมีประสบการณ์ในการทำธุรกิจมาก่อน มีผลต่อความเฉลียวฉลาด การพัฒนาฝึกอบรมพนักงานอย่างต่อเนื่องแตกต่างกัน เช่นเดียวกับระดับการศึกษาของผู้ประกอบการมีผลต่อปัจจัยการมีมนุษยสัมพันธ์ มีความขยันทุ่มเทให้กับธุรกิจ ประหยัด และการพัฒนาฝึกอบรมพนักงานอย่างต่อเนื่อง

ลลนา เลิศพฤกษ์ (2546) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพทัศนคติต่ออาชีพและความสำเร็จในอาชีพ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ผู้แทนขายสินค้าอุตสาหกรรมของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งที่ปฏิบัติงานมาแล้วอย่างน้อย 3 ปี จำนวน 318 คน ผลการศึกษาพบว่า บุคลิกภาพด้านความไม่มั่นคงทางอารมณ์และด้านการเปิดรับประสบการณ์มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความสำเร็จในอาชีพ ส่วนบุคลิกภาพด้านการเปิดเผยตนเอง บุคลิกภาพด้านความรับผิดชอบ รวมถึงทัศนคติต่ออาชีพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสำเร็จในอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังพบว่าบุคลิกภาพด้านการเปิดเผยตนเอง และบุคลิกภาพด้านความรับผิดชอบสามารถร่วมกันพยากรณ์ความสำเร็จในอาชีพของผู้แทนขายสินค้าอุตสาหกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

วินัส ภักดีนรา (2546) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางบุคลิกภาพกับเชาวน์อารมณ์ และความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดยโสธร ที่เรียนอยู่ในภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 จำนวนทั้งสิ้น 328 คน ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียนนั้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะทางบุคลิกภาพในองค์ประกอบทางด้านสติปัญญา (B) การกล้าแสดงออก (A) มโนธรรม (G) ความกล้าหาญ (H) ความอิสระเสรี (Q1) การพึ่งตนเอง (Q2) และการควบคุมตนเอง (Q3) ส่วนองค์ประกอบด้านความวิตกกังวล (O) มีความสัมพันธ์ทางลบกับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุนิษฐ์รัตน์ เศรษฐการพิทักษ์ (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่องบุคลิกภาพ ปัจจัยส่วนบุคคลกับความสำเร็จในอาชีพของตัวแทนประกันชีวิต โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นตัวแทนประกันชีวิตของบริษัทประกันชีวิตแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 196 คน และศึกษาบุคลิกภาพโดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF ฟอร์ม A ของ Raymond B Cattell ผลการศึกษานับบุคลิกภาพกับความสำเร็จในอาชีพพบว่า ตัวแทนประกันชีวิตที่ประสบความสำเร็จในอาชีพมีองค์ประกอบบุคลิกภาพแตกต่างจากตัวแทนประกันชีวิตที่ไม่ประสบความสำเร็จในอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตัวแทนประกันชีวิตที่ประสบความสำเร็จในอาชีพจะชอบสังคม (A+) กล้าเสี่ยงและกล้าหาญ (H+) ทำตัวตามสบาย (F+) มีความเชื่อมั่นในตนเอง (E+) พึ่งพาตนเอง (Q2+) มีวินัยในตนเอง (Q3+) ชอบทดลองสิ่งใหม่ๆ (Q1+) มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ (C+) และมีสติปัญญา (B+) มากกว่าตัวแทนประกันชีวิตที่ไม่ได้รับรางวัล ส่วนผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลกับความสำเร็จในอาชีพพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส และอายุงาน แต่เพศและระดับการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ลลิตรา ผิวงาม (2548) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องปัจจัยด้านภาวะผู้นำ เชาวน์อารมณ์ และความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคที่มีผลต่อความสำเร็จในการประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ผู้ประกอบการ SMEs จากภูมิภาคต่างๆ ของทั่วประเทศไทย จำนวน 409 คน ผลการศึกษพบว่า ภาวะผู้นำของผู้ประกอบการ เชาวน์อารมณ์ และความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้ประกอบการ SMEs อยู่ในระดับสูง และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในการประกอบการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .49 .46 และ .52 ตามลำดับ

และตัวแปรภาวะผู้นำ เชาวน์อารมณ์ และความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคสามารถร่วมกันพยากรณ์ความสำเร็จในการประกอบการ SMEs ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ความสำเร็จในการประกอบการ SMEs ได้ร้อยละ 34

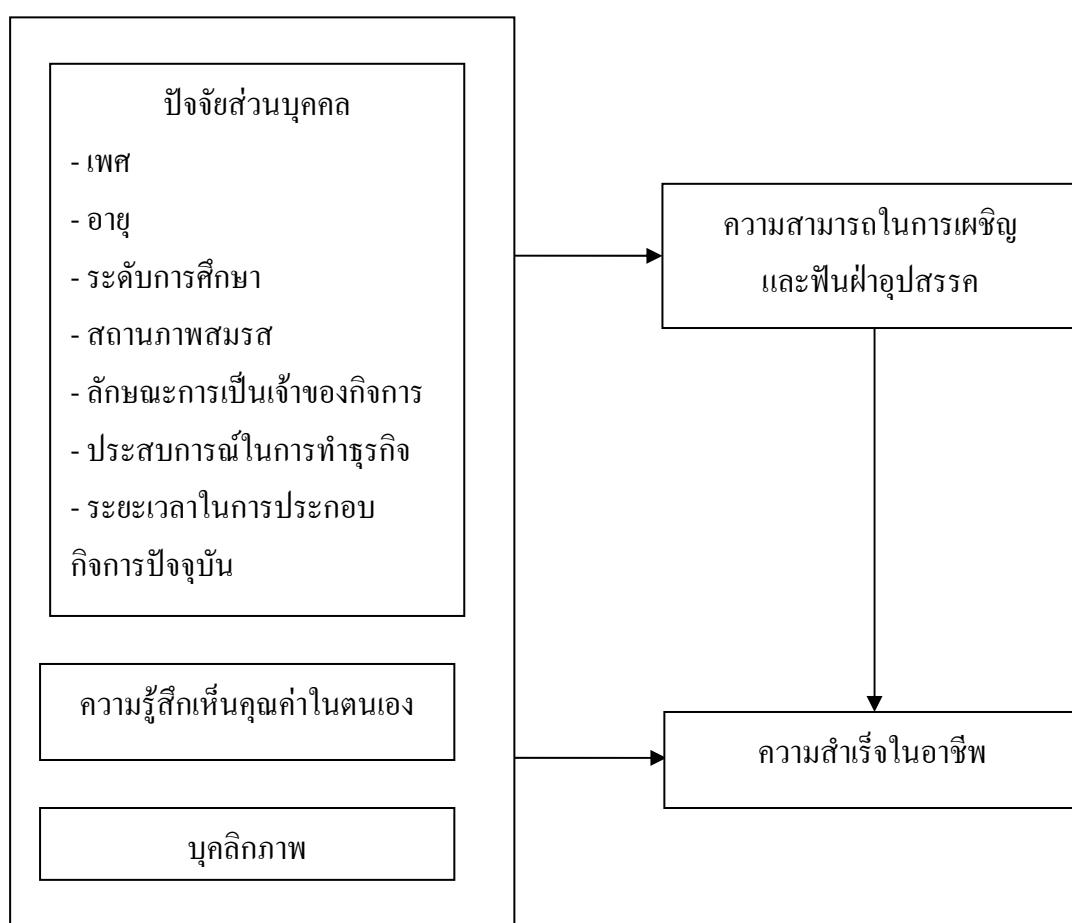
วรรณวิภา คิวะนันทกร (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่องลักษณะบุคลิกภาพและปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักธุรกิจอิสระองค์กรหนึ่งของบริษัทแอมเวย์ (ประเทศไทย) จำกัด ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 148 คน ผลการศึกษาพบว่า นักธุรกิจอิสระมีองค์ประกอบบุคลิกภาพที่เด่นชัดที่สุดคือ บุคลิกภาพแสดงตัว รองลงมาได้แก่ บุคลิกภาพแบบประนีประนอม บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์และบุคลิกภาพแบบหัวน้าว ตามลำดับ การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลกับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค พบว่า นักธุรกิจอิสระที่มีระดับตำแหน่งตั้งแต่ระดับผู้จำหน่ายตรงขึ้นไปมีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค สูงกว่านักธุรกิจอิสระทั่วไป ส่วนนักธุรกิจที่มีปัจจัยส่วนบุคคลในด้านอื่นๆ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และอายุงานในการทำธุรกิจกับบริษัทแอมเวย์ต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคไม่แตกต่างกัน ส่วนการศึกษามูลค่าบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค พบว่า บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก บุคลิกภาพแสดงตัวและบุคลิกภาพแบบประนีประนอมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค ส่วนบุคลิกภาพแบบหัวน้าวมีความสัมพันธ์ทางลบกับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค

วันวิสาข์ ฤทธิธาดา (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคที่ส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพของพนักงานขาย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นพนักงานระดับสาขาของบริษัท ไทยฟูจิซีร็อกซ์ จำกัด 8 สาขา ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 115 คน ผลการศึกษาพบว่า พนักงานมีระดับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง มีระดับการรับรู้ความสำเร็จในอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลกับความสำเร็จในอาชีพ พบว่า เพศ สถานภาพสมรส การหาระการ รับผิดชอบบุตร ระดับการศึกษา และอายุการทำงานไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพของพนักงานขาย นอกจากนี้ยังพบว่า ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในอาชีพ และสามารถพยากรณ์ความสำเร็จในอาชีพได้ร้อยละ 14.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จริยา ตันติพงศ์อนันต์ (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่องบุคลิกภาพผู้ประกอบการ ภูมิความรู้ ความชำนาญและความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ประเภทอาหาร ที่ผ่านกระบวนการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทยปี 2547 จำนวน 32 คน ซึ่งจากการสัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูลทางแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการมีบุคลิกภาพด้านความสม่ำเสมอและความใส่ใจในการเรียนรู้ และความใส่ใจในความสำเร็จอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ส่วนด้านความเป็นตัวของตัวเอง ความมีนวัตกรรม ความกล้าเสี่ยง และความแรงในการแข่งขันอยู่ในระดับปานกลาง การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลกับความสำเร็จของการประกอบการพบว่า ผู้ประกอบการที่มีอายุต่างกันมีความสำเร็จในการประกอบการแตกต่างกัน แต่ไม่พบว่าผู้ประกอบการที่มีเพศต่างกันมีความสำเร็จในการประกอบการแตกต่างกัน การศึกษาบุคลิกภาพผู้ประกอบการกับความสำเร็จในการประกอบการพบว่า บุคลิกภาพด้านความมีนวัตกรรมมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการประกอบการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่บุคลิกภาพผู้ประกอบการในด้านอื่นๆ ได้แก่ ด้านความเป็นตัวของตัวเอง ด้านความกล้าเสี่ยง ด้านความแรงในการแข่งขัน ด้านความสม่ำเสมอ ด้านใส่ใจในการเรียนรู้ และด้านใส่ใจในความสำเร็จไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการประกอบการ ส่วนการศึกษาภูมิความรู้ความชำนาญกับความสำเร็จในการประกอบการพบว่า ภูมิความรู้ความชำนาญ ซึ่งได้แก่ จำนวนปีที่ใช้ในการศึกษา ความชำนาญในวิชาชีพ และประสบการณ์ในการบริหารไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการประกอบการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ทำให้สามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง บุคลิกภาพ ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค และความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมได้ดังนี้

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

1.1 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีเพศต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคแตกต่างกัน

1.2 อายุมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

1.3 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคแตกต่างกัน

1.4 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคแตกต่างกัน

1.5 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีลักษณะการเป็นเจ้าของกิจการต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคแตกต่างกัน

1.6 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคแตกต่างกัน

1.7 ระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

2. ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

3. บุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

4. ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

4.1 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีเพศต่างกันมีความสำเร็จในอาชีพแตกต่างกัน

4.2 อายุมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

4.3 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความสำเร็จในอาชีพแตกต่างกัน

4.4 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีความสำเร็จในอาชีพแตกต่างกัน

4.5 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีลักษณะการเป็นเจ้าของกิจการต่างกันมีความสำเร็จในอาชีพแตกต่างกัน

4.6 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจต่างกันมีความสำเร็จในอาชีพแตกต่างกัน

4.7 ระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

5. ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

6. บุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

7. ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ประเภทการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง และบุคลิกภาพกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค และปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง และบุคลิกภาพกับความสำเร็จในอาชีพ รวมทั้งศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคกับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม ซึ่งในการศึกษาดังกล่าวผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมการฝึกอบรมในโครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ปี พ.ศ.2545 – 2549 ในเขตภาคกลาง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สระบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม กาญจนบุรี ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และจันทบุรี จำนวนทั้งสิ้น 506 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้ใช้วิธีการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของประชากร จากสูตรของ Yamane (1976: 886)

$$\text{ดังสูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกำหนดให้เท่ากับร้อยละ 5 (.05)

จากการคำนวณทำให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างต่ำที่สุดในการวิจัยที่มีความคลาดเคลื่อนที่ระดับ .05 จำนวน 224 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างในการวิจัยด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) และเนื่องจากป้องกันปัญหาความไม่สมบูรณ์ของแบบสอบถามและการรวบรวมข้อมูลไม่ได้ครบตามจำนวน ผู้วิจัยจึงทำการส่งแบบสอบถามเพื่อเป็นการสำรองไว้ โดยทำการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างจำนวน 506 ฉบับ ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 228 ฉบับ จึงทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งสิ้น จำนวน 228 ฉบับ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล เป็นแบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ลักษณะการเป็นเจ้าของกิจการ ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ และระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบัน เป็นแบบสอบถามที่ใช้เดิมข้อความและตรวจรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยศึกษาจากแนวความคิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของ Coopersmith (1981) มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างข้อความ ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มีให้เลือกประเมิน 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีข้อความจำนวนรวมทั้งสิ้น 12 ข้อ แบ่งเป็นข้อความเชิงบวก (Positive) จำนวน 11 ข้อ และข้อความเชิงลบ (Negative) จำนวน 1 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบทดสอบบุคลิกภาพ เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 ด้าน ซึ่งสร้างและพัฒนาโดย Cattell (1965) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกวัดองค์ประกอบบุคลิกภาพ 8 ด้าน โดยมีข้อความจำนวนรวมทั้งสิ้น 109 ข้อ ได้แก่

1. องค์ประกอบ A เก็บตัว - ชอบสังคม
2. องค์ประกอบ B ฉลาดน้อย - เฉลียวฉลาด
3. องค์ประกอบ C อารมณ์อ่อนไหว - อารมณ์มั่นคง
4. องค์ประกอบ E ถ่อมตัว - ชอบแสดงออก
5. องค์ประกอบ H ขี้อาย - กล้าหาญ
6. องค์ประกอบ M ทำในสิ่งที่เป็นไปได้ - ช่างฝัน
7. องค์ประกอบ Q2 ตัดสินใจร่วมกับผู้อื่น - ตัดสินใจด้วยตนเอง
8. องค์ประกอบ Q3 ควบคุมตนเองไม่ดี - ควบคุมตนเองได้ดี

ลักษณะของแบบทดสอบ เป็นแบบทดสอบมาตรฐานที่ให้ผู้ตอบตัดสินใจเลือกตอบที่ตรงกับความรู้สึกและความรู้สึกของผู้ตอบที่มีต่อสิ่งต่างๆ สถานการณ์ต่างๆ โดยมีคำตอบให้ผู้ตอบเลือกตอบ คือ ก. ข. หรือ ค. ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ข้าพเจ้าชอบดูกีฬาที่เล่นเป็นทีม

ก. ใช่

ข. เป็นครั้งคราว

ค. ไม่ใช่

ข้าพเจ้าชอบคนที่

ก. เก็บตัว

ข. อยู่ระหว่างข้อ ก. กับข้อ ค.

ค. เป็นมิตรกับคนง่าย

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยศึกษาจากแนวความคิดความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของ Stoltz (1997) มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มีให้เลือกประเมิน 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยเป็นข้อความเชิงบวก (Positive) ทั้งหมดจำนวนรวมทั้งสิ้น 13 ข้อ

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามความสำเร็จในอาชีพ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยศึกษาจากแนวความคิดความสำเร็จในอาชีพของ Gattiker and Larwood (1986) มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มีให้เลือกประเมิน 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยเป็นข้อความเชิงบวก (Positive) ทั้งหมดจำนวนรวมทั้งสิ้น 17 ข้อ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ได้แก่ แบบสอบถามความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง แบบสอบถามความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค และแบบสอบถามความสำเร็จ ในอาชีพนั้น ผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างและทดสอบเครื่องมือตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาจากทฤษฎี หลักการ แนวความคิดจากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค และความสำเร็จ ในอาชีพ ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม
2. รวบรวมข้อมูลที่ได้มาสร้างเป็นข้อคำถาม โดยสร้างเป็นแบบสอบถามแบบ มาตรการส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ มีทั้งข้อความเชิงบวกและข้อความเชิงลบ
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มประชากร ที่จะทำการศึกษาโดยคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่ผู้วิจัย ทำการศึกษา (ดังรายนามผู้เชี่ยวชาญในภาคผนวก ก) หลังจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข ตามความเหมาะสมก่อนนำไปทดลองใช้
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ประกอบการที่มี ลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่จะทำการศึกษา และไม่ได้จัดอยู่ในกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 30 คน
5. นำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาความสัมพันธ์ของคะแนนข้อคำถามรายข้อกับคะแนน รวมทั้งฉบับ (Item test correlation) และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยสูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach (Cronbach's alpha coefficient) ผลการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ของคะแนนข้อคำถามรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ ปรากฏดังแสดงในตาราง ภาคผนวก ก
6. จากการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ค่า ความเชื่อมั่นมีดังต่อไปนี้

แบบสอบถามความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .8851

แบบสอบถามความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .8754

แบบสอบถามความสำเร็จในอาชีพ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .9258

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลที่เป็นต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัย ได้แก่ จำนวน รายชื่อ และที่อยู่ของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมในโครงการพัฒนาผู้ประกอบการ ธุรกิจอุตสาหกรรมจากสำนักพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม รวมทั้งขอความอนุเคราะห์ในการทำหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากสำนักพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ไปยังผู้ประกอบการที่ผ่านการฝึกอบรมในโครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม
2. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยจัดส่งแบบสอบถามที่ใช้ในงานวิจัยไปทางไปรษณีย์ถึงผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่ทำการศึกษานี้
3. เข้าร่วมสังเกตพฤติกรรมและสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมในระหว่างการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม (คพอ.) เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมการฝึกอบรมในโครงการนี้
4. เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทางไปรษณีย์จำนวน 228 ฉบับ และทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ซึ่งได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวนทั้งสิ้น 228 ฉบับ ใช้เป็นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้
5. นำแบบสอบถามที่ได้ไปบันทึกคะแนนเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง และนำมาดำเนินการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ ตามลำดับดังต่อไปนี้

การตรวจวัดและการให้คะแนน

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความถี่ และหาค่าร้อยละ โดยแยกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ลักษณะการเป็นเจ้าของกิจการ ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ และระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาตรวจให้คะแนนเป็นรายชื่อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

<u>ระดับคำตอบ</u>	<u>ข้อความทางบวก</u>	<u>ข้อความทางลบ</u>
มากที่สุด	5	1
มาก	4	2
ปานกลาง	3	3
น้อย	2	4
น้อยที่สุด	1	5

สำหรับการแบ่งระดับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองนั้น ผู้วิจัยได้แบ่งเกณฑ์ออกเป็น 3 ระดับ โดยใช้สูตรดังนี้ (อ้างใน บุญเรียง ขจรศิลป์, 2542: 13)

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{60 - 12}{3} \\
 &= 16.00
 \end{aligned}$$

จากการคำนวณดังกล่าวสามารถแบ่งระดับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ดังนี้

คะแนนความหมายของระดับคะแนน

คะแนน 12.00 – 28.00	ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ หมายถึง ผู้ประกอบการรู้สึกถึงความมีคุณค่าต่างๆ ที่มีอยู่ในตนเองน้อยจนเกือบไม่รู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีความสำคัญต่อบุคคลรอบข้างและไม่รู้สึกถึงการมีความสามารถในการกระทำสิ่งต่างๆ ได้ประสบความสำเร็จ
คะแนน 28.01- 44.00	ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองปานกลาง หมายถึง ผู้ประกอบการค่อนข้างรู้สึกถึงความมีคุณค่าต่างๆ ที่มีอยู่ในตนเอง โดยค่อนข้างรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีความสำคัญต่อบุคคลรอบข้าง และค่อนข้างรู้สึกถึงการมีความสามารถในการกระทำสิ่งต่างๆ ได้ประสบความสำเร็จ
คะแนน 44.01- 60.00	ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูง หมายถึง ผู้ประกอบการรู้สึกถึงความมีคุณค่าต่างๆ ที่มีอยู่ในตนเองมาก โดยรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีความสำคัญต่อบุคคลรอบข้าง และรู้สึกถึงการมีความสามารถในการกระทำสิ่งต่างๆ ได้ประสบความสำเร็จมาก

ส่วนที่ 3 แบบทดสอบบุคลิกภาพ ผู้วิจัยเลือกวัดองค์ประกอบบุคลิกภาพ 8 ด้าน โดยตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การตรวจให้คะแนนของแบบทดสอบมาตรฐาน ภายใต้การให้คำแนะนำและการควบคุมของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลบุคลิกภาพดังกล่าวสามารถนำคะแนนมาแปลงเป็นคะแนนมาตรฐานมีค่าตั้งแต่ 1 ถึง 10 โดยมีเกณฑ์การแบ่งคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

คะแนน 1.00 – 2.00	หมายถึง	มีลักษณะบุคลิกภาพตามองค์ประกอบนั้นๆ น้อย
คะแนน 3.00 – 4.00	หมายถึง	มีลักษณะบุคลิกภาพตามองค์ประกอบนั้นๆ ค่อนข้างน้อย
คะแนน 5.00 – 6.00	หมายถึง	มีลักษณะบุคลิกภาพตามองค์ประกอบนั้นๆ ปานกลาง
คะแนน 7.00 – 8.00	หมายถึง	มีลักษณะบุคลิกภาพตามองค์ประกอบนั้นๆ ค่อนข้างมาก
คะแนน 9.00 – 10.00	หมายถึง	มีลักษณะบุคลิกภาพตามองค์ประกอบนั้นๆ มาก

สำหรับการวัดความเชื่อถือในการมองตนเองในทางที่ดีเกินความเป็นจริง (Fake good) และความน่าเชื่อถือในการมองตนเองแย่เกินความเป็นจริง (Fake bad) นั้นกำหนดให้มีจุดตัดของคะแนนตั้งแต่ 7 ขึ้นไป

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาตรวจให้คะแนนเป็นรายชื่อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

<u>ระดับคำตอบ</u>	<u>คะแนน</u>
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

สำหรับการแบ่งระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคนั้น ผู้วิจัยได้แบ่งเกณฑ์ออกเป็น 3 ระดับ โดยใช้สูตรดังนี้ (อ้างใน บุญเรียง ขจรศิลป์, 2542: 13)

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{65 - 13}{3} \\
 &= 17.33
 \end{aligned}$$

จากการคำนวณดังกล่าวสามารถแบ่งระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค
ดังนี้

<u>คะแนน</u>	<u>ความหมายของระดับคะแนน</u>
คะแนน 13.00 – 30.33	ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคต่ำ หมายถึง ผู้ประกอบการสามารถควบคุมตนเองและควบคุมสถานการณ์ที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรคให้ผ่านพ้นไปได้ น้อยจนเกือบจะไม่มี ความอดทนเพียรพยายามในการฟันฝ่าอุปสรรค รวมทั้งไม่มีการหาแนวทางแก้ไข ปัญหาเพื่อเอาชนะ ปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้น
คะแนน 30.34 – 47.67	ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคปานกลาง หมายถึง ผู้ประกอบการค่อนข้างสามารถควบคุมตนเองและควบคุมสถานการณ์ที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรคให้ผ่านพ้นไปได้ ค่อนข้างมีความอดทนเพียรพยายามในการฟันฝ่าอุปสรรค รวมทั้งมีความพยายามหาแนวทางแก้ไข ปัญหาเพื่อเอาชนะ ปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้น
คะแนน 47.68 – 65.00	ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคสูง หมายถึง ผู้ประกอบการสามารถควบคุมตนเองและควบคุมสถานการณ์ที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรคให้ผ่านพ้นไปได้ด้วยดี มีความอดทนเพียรพยายามในการฟันฝ่าอุปสรรคอย่างมาก พร้อมทั้งสามารถหาแนวทางแก้ไข ปัญหาเพื่อเอาชนะ ปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นได้

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามความสำเร็จในอาชีพ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาตรวจให้คะแนนเป็นรายข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

<u>ระดับคำตอบ</u>	<u>คะแนน</u>
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

สำหรับการแบ่งระดับความสำเร็จในอาชีพนั้น ผู้วิจัยได้แบ่งเกณฑ์ออกเป็น 3 ระดับ โดยใช้สูตรดังนี้ (อ้างใน บุญเรียง ขจรศิลป์, 2542: 13)

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{85 - 17}{3} \\
 &= 22.66
 \end{aligned}$$

จากการคำนวณดังกล่าวสามารถแบ่งระดับความสำเร็จในอาชีพ ดังนี้

<u>คะแนน</u>	<u>ความหมายของระดับคะแนน</u>
คะแนน 17.00 – 39.66	ความสำเร็จในอาชีพต่ำ หมายถึง ผู้ประกอบการรู้สึกบรรลุผลสำเร็จในการทำงานน้อยจนเกือบจะไม่เกิดความรู้สึกพึงพอใจในผลงาน ความก้าวหน้าและค่าตอบแทนที่ได้รับจากการทำงาน
คะแนน 39.67 – 62.33	ความสำเร็จในอาชีพปานกลาง หมายถึง ผู้ประกอบการค่อนข้างรู้สึกบรรลุผลสำเร็จในการทำงาน โดยค่อนข้างความรู้สึกพึงพอใจในผลงาน ความก้าวหน้า และค่าตอบแทนที่ได้รับจากการทำงาน
คะแนน 62.34 – 85.00	ความสำเร็จในอาชีพสูง หมายถึง ผู้ประกอบการรู้สึกบรรลุผลสำเร็จในการทำงานสูง โดยมีความรู้สึกพึงพอใจในผลงาน ความก้าวหน้า และค่าตอบแทนที่ได้รับจากการทำงานเป็นอย่างมาก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของข้อมูล
3. t-test ใช้ในการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสองกลุ่ม
4. F-test ใช้ในการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสองกลุ่มขึ้นไป โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe
5. Pearson's product moment correlation ใช้หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัวที่มีอิสระต่อกัน

การวิจัยครั้งนี้กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ .05

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การศึกษานี้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง บุคลิกภาพ ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค และความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่างๆ และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง บุคลิกภาพ ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค และความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 4 การสังเกตพฤติกรรมและสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

(n = 228)		
ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	129	56.58
หญิง	99	43.42

ตารางที่ 1 (ต่อ)

			(n = 228)
ปัจจัยส่วนบุคคล		จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ			
ต่ำกว่า 37 ปี		80	35.10
37 – 44 ปี		74	32.45
45 ปีขึ้นไป		74	32.45
$\bar{x} = 39.88$ ปี S.D. = 8.94		min = 21 ปี max = 65 ปี	
ระดับการศึกษา			
ต่ำกว่าปริญญาตรี		65	28.51
ปริญญาตรี		116	50.88
สูงกว่าปริญญาตรี		47	20.61
สถานภาพสมรส			
โสด		92	40.35
สมรส		136	59.65
ลักษณะการเป็นเจ้าของกิจการ			
เป็นเจ้าของกิจการเอง		122	53.51
มีส่วนเกี่ยวข้องกับเจ้าของกิจการ		106	46.49
ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ			
มีประสบการณ์		109	47.81
ไม่มีประสบการณ์		119	52.19
ระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบัน			
ต่ำกว่า 6 ปี		77	33.77
6 – 11 ปี		76	33.33
12 ปีขึ้นไป		75	32.90
$\bar{x} = 9.81$ ปี S.D. = 6.68		min = 1 ปี max = 34 ปี	

จากตารางที่ 1 สามารถอธิบายปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมได้ดังนี้

เพศ พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นชายมีจำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 56.58 และเป็นหญิงจำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 43.42

อายุ พบว่า ผู้ประกอบการที่มีอายุต่ำกว่า 37 ปี มีจำนวนมากที่สุดคือ 80 คน คิดเป็นร้อยละ 35.10 รองลงมาได้แก่ อายุ 37 – 44 ปี และ 45 ปีขึ้นไป มีจำนวนเท่ากันคือ 74 คน คิดเป็นร้อยละ 32.45 โดยผู้ประกอบการมีอายุเฉลี่ย 39.88 ปี (S.D. = 8.94) มีอายุน้อยที่สุดคือ 21 ปี และมีอายุมากที่สุดคือ 65 ปี

ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 50.88 รองลงมาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 28.51 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 20.61

สถานภาพสมรส พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสที่สมรสแล้ว จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 59.65 และมีสถานภาพโสด จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 40.35

ลักษณะการเป็นเจ้าของกิจการ พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นเจ้าของกิจการเอง จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 53.51 ส่วนผู้ประกอบการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเจ้าของกิจการ โดยเกี่ยวข้องเป็นสามี ภรรยา บุตร ธิดา หรือหุ้นส่วนนั้นมีจำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 46.49

ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจ จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 52.19 ส่วนผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจ มีจำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 47.81

ระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบัน พบว่า ผู้ประกอบการที่ประกอบกิจการปัจจุบันมาเป็นระยะเวลาต่ำกว่า 6 ปี มีจำนวนมากที่สุดคือ 77 คน คิดเป็นร้อยละ 33.77 รองลงมาได้แก่ ช่วงระยะเวลา 6 – 11 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และช่วงระยะเวลา 12 ปีขึ้นไป มีจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 32.90 โดยผู้ประกอบการมีระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบันเฉลี่ย 9.81 ปี (S.D. = 6.68) มีระยะเวลาน้อยที่สุดคือ 1 ปี และมีระยะเวลามากที่สุด คือ 34 ปี

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง บุคลิกภาพ ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค และความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และระดับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค และความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

(n = 228)

ตัวแปร	$\bar{x}$	S.D.	max	min	ระดับ
ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง	43.964	4.939	60.000	31.000	ปานกลาง
ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค	52.469	5.541	65.000	39.000	สูง
ความสำเร็จในอาชีพ	63.000	8.064	85.000	35.000	สูง

จากตารางที่ 2 สามารถอธิบายระดับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค และความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม ได้ดังนี้

ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า ผู้ประกอบการมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 43.964$) โดยมีคะแนนสูงสุดคือ 60.000 คะแนน และคะแนนต่ำสุดคือ 31.000 คะแนน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการค่อนข้างรู้สึกถึงความมีคุณค่าต่างๆ ที่มีอยู่ในตนเอง โดยค่อนข้างรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีความสำคัญต่อบุคคลรอบข้าง และค่อนข้างรู้สึกถึงการมีความสามารถในการกระทำสิ่งต่างๆ ได้ประสบความสำเร็จ

ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค พบว่า ผู้ประกอบการมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 52.469$) โดยมีคะแนนสูงสุดคือ 65.000 คะแนน และคะแนนต่ำสุดคือ 39.000 คะแนน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการสามารถควบคุมตนเองและควบคุมสถานการณ์ที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรคให้ผ่านพ้นไปได้ด้วยดี มีความอดทนเพียรพยายามในการฟื้นฝ่าอุปสรรคอย่างมาก พร้อมทั้งสามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อเอาชนะปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นได้

จากตารางที่ 3 สามารถอธิบายคะแนนมาตรฐานของค่าเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพ 8 ด้านของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม ได้ดังนี้

องค์ประกอบ A เก็บตัว - ชอบสังคม พบว่า ผู้ประกอบการมีบุคลิกภาพชอบเก็บตัว - สังคม เป็นแบบกลางๆ ก่อนไปทางชอบสังคม ($\bar{x} = 6.311$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการค่อนข้างชอบเข้าสังคม มีความรู้สึกอบอุ่น เป็นกันเองกับผู้อื่น น้ำใจดี มีความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ ชอบเข้าร่วมกิจกรรม มีความสนใจและเอาใจใส่ผู้อื่น มีความเมตตา กรุณา และมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น

องค์ประกอบ B ฉลาดน้อย - เฉลียวฉลาด พบว่า ผู้ประกอบการมีบุคลิกภาพฉลาดน้อย - เฉลียวฉลาด เป็นแบบกลางๆ ก่อนไปทางฉลาดน้อย ($\bar{x} = 4.728$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการค่อนข้างใช้ความคิดเชิงรูปธรรมมากกว่านามธรรม ทำความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ช้า และขาดความมั่นคงในตนเอง

องค์ประกอบ C อารมณ์อ่อนไหว - อารมณ์มั่นคง พบว่า ผู้ประกอบการมีบุคลิกภาพอารมณ์อ่อนไหว - อารมณ์มั่นคง เป็นแบบกลางๆ ก่อนไปทางอารมณ์อ่อนไหว ($\bar{x} = 4.824$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการค่อนข้างมีความรู้สึกอ่อนไหวง่าย ทักษะคติเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย

องค์ประกอบ E ถ่อมตัว - ชอบแสดงออก พบว่า ผู้ประกอบการมีบุคลิกภาพถ่อมตัว - ชอบแสดงออก เป็นแบบกลางๆ ก่อนไปทางถ่อมตน ($\bar{x} = 4.377$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการค่อนข้างมีลักษณะนิสัยอ่อนน้อม เชื่อฟังผู้อื่น มีจิตใจเมตตา กรุณา และมีนิสัยประนีประนอม

องค์ประกอบ H ขี้อาย - กล้าหาญ พบว่า ผู้ประกอบการมีบุคลิกภาพขี้อาย - กล้าหาญ เป็นแบบกลางๆ ($\bar{x} = 5.473$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการมีแนวโน้มชอบเสี่ยงภัย ชอบพบปะกับบุคคลอื่นและมีความคล่องแคล่ว และในบางขณะก็มีลักษณะขี้อาย ชอบหลบถอย และปลีกตัวจากผู้อื่น

องค์ประกอบ M ทำในสิ่งที่เป็นไปได้ - ช่างฝัน พบว่า ผู้ประกอบการมีบุคลิกภาพ
ทำในสิ่งที่เป็นไปได้ - ช่างฝัน เป็นแบบกลางๆ ก่อนไปทางการทำในสิ่งที่เป็นไปได้ ($\bar{x} = 4.894$)
ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการค่อนข้างชอบการปฏิบัติจริง มีความระมัดระวัง เข้าระเบียบ
และมีความกระตือรือร้นในความต้องการที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

องค์ประกอบ Q2 ตัดสินใจร่วมกับผู้อื่น - ตัดสินใจด้วยตนเอง พบว่า ผู้ประกอบการ
มีบุคลิกภาพตัดสินใจร่วมกับผู้อื่น - ตัดสินใจด้วยตนเอง เป็นแบบกลางๆ ($\bar{x} = 5.675$)
ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการมีแนวโน้มมีความพอใจในตนเอง มีความเคยชินกับวิธีการทำงาน
ของตน ตัดสินใจและปฏิบัติตามแบบแผนของตนเอง และในบางขณะก็มีลักษณะขึ้นอยู่กับกลุ่ม
และต้องการความสนับสนุนจากกลุ่ม

องค์ประกอบ Q3 ควบคุมตนเองไม่ดี - ควบคุมตนเองได้ดี พบว่า ผู้ประกอบการมี
บุคลิกภาพควบคุมตนเองไม่ดี - ควบคุมตนเองได้ดี เป็นแบบกลางๆ ก่อนไปทางควบคุมตนเองได้ดี
($\bar{x} = 6.201$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการค่อนข้างมีการควบคุมตนเองได้ ปฏิบัติตน
เหมาะสมในสังคม และมีความตั้งใจจริง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

สมมติฐานที่ 1.1 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีเพศต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคแตกต่างกัน

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม จำแนกตามเพศ

ตัวแปร	ชาย		หญิง		t	p
	(n = 129)		(n = 99)			
	$\overline{x}$	S.D.	$\overline{x}$	S.D.		
ความสามารถในการเผชิญและ ฟื้นฟ้อุปสรรค	52.806	5.583	52.030	5.483	1.048	.296

จากตารางที่ 4 เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมจำแนกตามเพศ ไม่พบว่า ผู้ประกอบการที่มีเพศต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบแนวโน้มว่าผู้ประกอบการเพศชายมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคสูงกว่าเพศหญิง

สมมติฐานที่ 1.2 อายุมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

ตัวแปร	ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรค	
	r	p
อายุ	.164*	.013

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม พบว่า อายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .164

สมมติฐานที่ 1.3 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรคแตกต่างกัน

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	$\bar{x}$	S.D.	F	p
ต่ำกว่าปริญญาตรี	65	53.876	5.877	3.497*	.032
ปริญญาตรี	116	52.181	5.435		
สูงกว่าปริญญาตรี	47	51.234	5.005		

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 6 เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อเปรียบเทียบรายคู่จากค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน 3 กลุ่ม ปรากฏผลตารางที่ 7

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างรายคู่ของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ระดับการศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการศึกษา		
			(1)	(2)	(3)
ต่ำกว่าปริญญาตรี (1)	53.876	5.877	-		*
ปริญญาตรี (2)	52.181	5.435		-	
สูงกว่าปริญญาตรี (3)	51.234	5.005			-

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 7 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างรายคู่ของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า ผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคแตกต่างจากผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค ($\bar{x} = 53.876$) สูงกว่าผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ($\bar{x} = 51.234$)

สมมติฐานที่ 1.4 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน
มีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคแตกต่างกัน

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจ
อุตสาหกรรมจำแนกตามสถานภาพสมรส

ตัวแปร	โสด		สมรส		t	p
	(n = 92)		(n = 136)			
	$\overline{x}$	S.D.	$\overline{x}$	S.D.		
ความสามารถในการเผชิญและ ฟื้นฟ้อุปสรรค	51.228	5.023	53.308	5.732	2.824*	.005

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 8 เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของ
ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมจำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า ผู้ประกอบการที่มีสถานภาพ
สมรสต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 1.5 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีลักษณะการเป็นเจ้าของกิจการต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคแตกต่างกัน

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมจำแนกตามลักษณะการเป็นเจ้าของกิจการ

ตัวแปร	เป็นเจ้าของกิจการเอง		มีส่วนเกี่ยวข้องกับ		t	p
			เจ้าของกิจการ			
	(n = 122)		(n = 106)			
	$\overline{x}$	S.D.	$\overline{x}$	S.D.		
ความสามารถในการเผชิญและ ฟื้นฟ้อุปสรรค	53.549	5.550	51.226	5.288	3.221*	.001

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 9 เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมจำแนกตามลักษณะการเป็นเจ้าของกิจการ พบว่า ผู้ประกอบการที่มีลักษณะการเป็นเจ้าของกิจการต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 1.6 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคแตกต่างกัน

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมจำแนกตามประสบการณ์ในการทำธุรกิจ

ตัวแปร	มีประสบการณ์		ไม่มีประสบการณ์		t	p
	(n = 109)		(n = 119)			
	$\overline{x}$	S.D.	$\overline{x}$	S.D.		
ความสามารถในการเผชิญและ ฟื้นฟ้อุปสรรค	52.926	5.731	52.050	5.351	1.194	.234

จากตารางที่ 10 เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมจำแนกตามประสบการณ์ในการทำธุรกิจ ไม่พบว่าผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบแนวโน้มว่าผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคสูงกว่าผู้ประกอบการที่ไม่มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจ

สมมติฐานที่ 1.7 ระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

ตารางที่ 11 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบันกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

ตัวแปร	ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค	
	r	p
ระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบัน	.188*	.004

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 11 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบันกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมพบว่า ระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .188

สมมติฐานที่ 2 ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและ
ฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

ตารางที่ 12 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองกับความสามารถ
ในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

ตัวแปร	ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค	
	r	p
ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง	.641*	.000

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 12 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองกับ
ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม พบว่า
ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อ
อุปสรรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .641

สมมติฐานที่ 3 บุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

ตารางที่ 13 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

ลักษณะบุคลิกภาพ		ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรค	
		r	p
องค์ประกอบ A	เก็บตัว - ชอบสังคม	.108	.105
องค์ประกอบ B	ฉลาดน้อย - เฉลียวฉลาด	-.074	.266
องค์ประกอบ C	อารมณ์อ่อนไหว - อารมณ์มั่นคง	.322*	.000
องค์ประกอบ E	ถ่อมตัว - ชอบแสดงออก	.010	.878
องค์ประกอบ H	ขี้อาย - กล้าหาญ	.345*	.000
องค์ประกอบ M	ทำในสิ่งที่เป็นไปได้ - ข้างฝัน	-.100	.133
องค์ประกอบ Q2	ตัดสินใจร่วมกับผู้อื่น - ตัดสินใจด้วยตนเอง	-.130*	.049
องค์ประกอบ Q3	ควบคุมตนเองไม่ดี - ควบคุมตนเองได้ดี	.267*	.000

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 13 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม พบว่า องค์ประกอบ อารมณ์อ่อนไหว - อารมณ์มั่นคง องค์ประกอบ H ขี้อาย - กล้าหาญ และองค์ประกอบ Q3 ควบคุมตนเองไม่ดี - ควบคุมตนเองได้ดี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .322 .345 และ .267 ตามลำดับ ส่วนองค์ประกอบ Q2 ตัดสินใจร่วมกับผู้อื่น - ตัดสินใจด้วยตนเอง มีความสัมพันธ์ทางลบกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .130

ส่วนองค์ประกอบ A เกือบตัว - ชอบสังคม องค์ประกอบ B นลาคน้อย - เฉลียวฉลาด
องค์ประกอบ E ถ่อมตัว - ชอบแสดงออก องค์ประกอบ M ทำในสิ่งที่เป็นไปได้ - ช่างฝันนั้น
ไม่พบว่า มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจ
อุตสาหกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจ อุตสาหกรรม

สมมติฐานที่ 4.1 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีเพศต่างกันมีความสำเร็จในอาชีพ
แตกต่างกัน

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมจำแนกตามเพศ

ตัวแปร	ชาย		หญิง		t	p
	(n = 129)		(n = 99)			
	$\overline{x}$	S.D.	$\overline{x}$	S.D.		
ความสำเร็จในอาชีพ	62.596	7.905	63.525	8.278	.861	.390

จากตารางที่ 14 เปรียบเทียบความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม
จำแนกตามเพศ ไม่พบว่า ผู้ประกอบการที่มีเพศต่างกันมีความสำเร็จในอาชีพแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบแนวโน้มว่าผู้ประกอบการเพศหญิงมีความสำเร็จในอาชีพสูงกว่า
เพศชาย

สมมติฐานที่ 4.2 อายุมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

ตารางที่ 15 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

ตัวแปร	ความสำเร็จในอาชีพ	
	r	p
อายุ	.087	.188

จากตารางที่ 15 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม ไม่พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 4.3 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความสำเร็จในอาชีพแตกต่างกัน

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	$\bar{x}$	S.D.	F	p
ต่ำกว่าปริญญาตรี	65	64.692	9.399	2.090	.126
ปริญญาตรี	116	65.474	7.623		
สูงกว่าปริญญาตรี	47	61.957	6.849		

จากตารางที่ 16 เปรียบเทียบความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม จำแนกตามระดับการศึกษา ไม่พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความสำเร็จในอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบแนวโน้มว่าผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมีความสำเร็จในอาชีพมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ

สมมติฐานที่ 4.4 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความสำเร็จในอาชีพแตกต่างกัน

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม จำแนกตามสถานภาพสมรส

ตัวแปร	โสด		สมรส		t	p
	(n = 92)		(n = 136)			
	$\overline{x}$	S.D.	$\overline{x}$	S.D.		
ความสำเร็จในอาชีพ	62.576	7.464	63.286	8.461	.652	.515

จากตารางที่ 17 เปรียบเทียบความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม จำแนกตามสถานภาพสมรส ไม่พบว่า ผู้ประกอบการที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีความสำเร็จในอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบแนวโน้มว่าผู้ประกอบการที่สมรสแล้ว มีความสำเร็จในอาชีพสูงกว่าผู้ประกอบการที่เป็นโสด

สมมติฐานที่ 4.5 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีลักษณะการเป็นเจ้าของกิจการ ต่างกันมีความสำเร็จในอาชีพแตกต่างกัน

ตารางที่ 18 เปรียบเทียบความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม จำแนกตามลักษณะการเป็นเจ้าของกิจการ

ตัวแปร	เป็นเจ้าของกิจการเอง		มีส่วนเกี่ยวข้องกับ เจ้าของกิจการ		t	p
	(n = 122)		(n = 106)			
	$\overline{x}$	S.D.	$\overline{x}$	S.D.		
ความสำเร็จในอาชีพ	64.196	8.599	61.622	7.198	2.430*	.016

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 18 เปรียบเทียบความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม
จำแนกตามลักษณะการเป็นเจ้าของกิจการ พบว่า ผู้ประกอบการที่มีลักษณะการเป็นเจ้าของกิจการ
ต่างกันมีความสำเร็จในอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 4.6 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจต่างกัน
มีความสำเร็จในอาชีพแตกต่างกัน

ตารางที่ 19 เปรียบเทียบความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม
จำแนกตามประสบการณ์ในการทำธุรกิจ

ตัวแปร	มีประสบการณ์		ไม่มีประสบการณ์		t	p
	(n = 109)		(n = 119)			
	$\overline{x}$	S.D.	$\overline{x}$	S.D.		
ความสำเร็จในอาชีพ	63.100	8.152	62.907	8.016	.180	.857

จากตารางที่ 19 เปรียบเทียบความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม
จำแนกตามประสบการณ์ในการทำธุรกิจ ไม่พบว่า ผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์ต่างกันมี
ความสำเร็จในอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบแนวโน้มว่าผู้ประกอบการที่มี
ประสบการณ์ในการทำธุรกิจมีความสำเร็จในอาชีพสูงกว่าผู้ประกอบการที่ไม่มีประสบการณ์
ในการทำธุรกิจ

สมมติฐานที่ 4.7 ระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

ตารางที่ 20 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบันกับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

ตัวแปร	ความสำเร็จในอาชีพ	
	r	p
ระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบัน	.119	.074

จากตารางที่ 20 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบันกับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม ไม่พบว่า ระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 5 ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

ตารางที่ 21 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองกับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

ตัวแปร	ความสำเร็จในอาชีพ	
	r	p
ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง	.606*	.000

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 21 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองกับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม พบว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .606

**สมมติฐานที่ 6 บุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการ
ธุรกิจอุตสาหกรรม**

ตารางที่ 22 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับความสำเร็จในอาชีพ
ของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

ลักษณะบุคลิกภาพ		ความสำเร็จในอาชีพ	
		r	p
องค์ประกอบ A	เก็บตัว - ชอบสังคม	.194*	.003
องค์ประกอบ B	ฉลาดน้อย - เฉลียวฉลาด	-.113	.088
องค์ประกอบ C	อารมณ์อ่อนไหว - อารมณ์มั่นคง	.296*	.000
องค์ประกอบ E	ถ่อมตัว - ชอบแสดงออก	.013	.844
องค์ประกอบ H	ขี้อาย - กล้าหาญ	.347*	.000
องค์ประกอบ M	ทำในสิ่งที่เป็นไปได้ - ข่างฝัน	-.043	.516
องค์ประกอบ Q2	ตัดสินใจร่วมกับผู้อื่น - ตัดสินใจด้วยตนเอง	-.159*	.016
องค์ประกอบ Q3	ควบคุมตนเองไม่ดี - ควบคุมตนเองได้ดี	.227*	.001

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 22 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม พบว่า องค์ประกอบ A เก็บตัว - ชอบสังคม องค์ประกอบ C อารมณ์อ่อนไหว - อารมณ์มั่นคง องค์ประกอบ H ขี้อาย - กล้าหาญ และองค์ประกอบ Q3 ควบคุมตนเองไม่ดี - ควบคุมตนเองได้ดี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .194 .296 .347 และ .227 ตามลำดับ ส่วนองค์ประกอบ ตัดสินใจร่วมกับผู้อื่น - ตัดสินใจด้วยตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบกับความสำเร็จในอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .159

ส่วนองค์ประกอบบุคลิกภาพ B เฉลี่ยฉลาด-ฉลาดน้อย องค์ประกอบบุคลิกภาพ E ชอบแสดงออก-ถ่อมตัว องค์ประกอบบุคลิกภาพ M ช่างฝัน-ทำในสิ่งที่เป็นไปได้นั้น ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 7 ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

ตารางที่ 23 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคกับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

ตัวแปร	ความสำเร็จในอาชีพ	
	r	p
ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค	.576*	.000

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 23 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคกับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม พบว่า ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .576

ตอนที่ 4 การสังเกตพฤติกรรมและสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

จากการเข้าร่วมสังเกตพฤติกรรมและสัมภาษณ์ผู้ประกอบการในระหว่างการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม ทำให้ได้ข้อมูลต่างๆ ดังนี้

1. ผู้ประกอบการมีความตั้งใจจริงที่จะเข้าร่วมการฝึกอบรมในโครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม เพื่อนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาตนเองและสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ อันเป็นประโยชน์ต่อการทำงานในอนาคต โดยผู้ประกอบการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี มีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ประกอบการที่เข้าอบรมร่วมกัน มีความคิดสร้างสรรค์และมีความสามารถในการควบคุมตนเอง โดยสามารถปฏิบัติตามข้อตกลงอันเป็นกฎเกณฑ์ที่กลุ่มได้จัดตั้งขึ้นมาได้
2. ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้ประกอบการได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะไว้ว่า โดยส่วนตัวแล้วผู้ประกอบการทุกคนย่อมต้องมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ภายในแต่ละบุคคล เนื่องจากเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความมั่นใจในความสามารถของผู้ประกอบการในการก่อตั้งธุรกิจและนำพาธุรกิจไปสู่ความสำเร็จ นอกจากนี้การที่เป็นผู้บริหารกิจการนั้นทำให้ผู้ประกอบการรู้สึกถึงการมีความสามารถในการเป็นผู้นำ การมีความสามารถในการควบคุมบุคคลอื่น การได้รับความนับหน้าถือตา และการเป็นที่รู้จักกับบุคคลอื่นมากขึ้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้ย่อมทำให้ผู้ประกอบการเกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง
3. ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค ผู้ประกอบการได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะไว้ว่า ผู้ประกอบการนั้นต้องพบเจอและแก้ไขปัญหหรืออุปสรรคในการทำงานอยู่เสมอ โดยปัญหาที่พบบ่อยนั้นมีทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้งในการทำงาน เช่น การทะเลาะวิวาทระหว่างลูกน้อง การทำงานผิดพลาด ตลอดจนปัญหาที่เข้ามาโดยไม่คาดคิดมาก่อน เช่น ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ. 2540 ซึ่งไม่ว่าจะเจอกับปัญหาในลักษณะหรือรูปแบบใด ผู้ประกอบการก็จะพยายามต่อสู้และยืนหยัดในการฟันฝ่าอุปสรรคให้สำเร็จลุล่วงผ่านพ้นไป โดยเหตุผลส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้ประกอบการมีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคนั้นเนื่องมาจากการที่ผู้ประกอบการประกอบกิจการมาเป็นระยะเวลานาน ซึ่งการประกอบกิจการมาเป็นระยะเวลานานนั้นทำให้ผู้ประกอบการได้พบเจอกับปัญหาหรืออุปสรรคในการทำงานในรูปแบบต่างๆ และสามารถนำประสบการณ์ที่ได้พบเจอในระหว่างช่วงชีวิตการทำงานที่ผ่านมามาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

4. ความสำเร็จในอาชีพ ผู้ประกอบการได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะไว้ว่า มีปัจจัยหลายๆ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพ โดยมีทั้งปัจจัยภายในที่ผู้ประกอบการสามารถควบคุมได้ เช่น เทคนิคการทำงาน การวางแผนการทำงาน และปัจจัยภายนอกที่ผู้ประกอบการไม่สามารถควบคุมได้ เช่น สภาพเศรษฐกิจ การเมือง นอกจากนี้ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ที่ก่อตั้งกิจการหรือเป็นเจ้าของกิจการเองได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จในอาชีพไว้ว่า ผู้ประกอบการรู้สึกพึงพอใจในความสำเร็จที่ได้รับ เนื่องจากเป็นผู้ที่เห็นความก้าวหน้าของกิจการมาโดยตลอด ในขณะที่ผู้ประกอบการที่เป็นทายาทธุรกิจหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับเจ้าของกิจการให้ความคิดเห็นว่า ยังไม่รู้สึกระบบความสำเร็จเท่าใดนัก เนื่องจากเพิ่งเริ่มก้าวเข้ามาสู่ตำแหน่งผู้บริหารและยังไม่ได้แสดงความสามารถหรือมีผลงานใดๆ ที่ทำให้รู้สึกถึงความสำเร็จในการทำธุรกิจ

ข้อวิจารณ์

จากการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง บุคลิกภาพ ความสามารถในการเผชิญหน้าอุปสรรค และความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมการฝึกอบรมในโครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตภาคกลาง จำนวน 228 คน ซึ่งผลจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติปรากฏผลดังนี้

ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 43.964 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ประกอบการอาจจะรู้สึกว่ายังไม่สามารถทำตามสิ่งที่ตั้งใจไว้ได้อย่างลุล่วงหรือไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ จึงทำให้ผู้ประกอบการมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าคะแนนความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับปานกลางที่ค่อนข้างสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้ประกอบการก้าวเข้ามาประกอบกิจการหรือบริหารกิจการนั้น ย่อมทำให้ผู้ประกอบการมีอำนาจในการบริหารกิจการ มีการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น มีการเข้าสังคม และได้รับสัมพันธภาพที่ดีจากบุคคลรอบข้าง จึงทำให้ผู้ประกอบการเกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า โดยส่วนลึกแล้วผู้ประกอบการทุกคนย่อมต้องมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ภายในแต่ละบุคคล เนื่องจากก่อนที่จะตัดสินใจทำธุรกิจได้นั้น ผู้ประกอบการย่อมต้องมีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเอง

มีความสามารถ และมีจิตใจที่เข้มแข็งเพื่อต่อสู้กับปัญหาต่างๆ ที่จะเข้ามาพร้อมกับตำแหน่งเจ้าของกิจการหรือผู้บริหารกิจการ จากสิ่งต่างๆ เหล่านี้จึงทำให้ผู้ประกอบการเกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง

ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการมีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคอยู่ในระดับสูง มีคะแนนเฉลี่ย 52.469 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการประกอบกิจการนั้นย่อมทำให้ผู้ประกอบการต้องพบเจอกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ มากมายในการทำงาน ทั้งปัญหาหรืออุปสรรคที่มาจากสภาพแวดล้อมภายนอกกิจการ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี และจากสภาพแวดล้อมภายในกิจการ เช่น ระบบการจัดการและความขัดแย้งภายใน จากสภาพแวดล้อมต่างๆ เหล่านี้จึงทำให้ผู้ประกอบการต้องมีการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในปัจจัยต่างๆ ที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ รวมถึงทำให้ผู้ประกอบการต้องมีความอดทนเพียรพยายามหาแนวทางต่างๆ มาใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อนำพาธุรกิจไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ไม่ว่าจะเจอกับปัญหาในลักษณะหรือรูปแบบใด ผู้ประกอบการก็จะพยายามต่อสู้และยืนหยัดในการฟันฝ่าอุปสรรคให้สำเร็จลุล่วงผ่านพ้นไป ดังนั้นผู้ประกอบการจึงมีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคอยู่ในระดับสูง

ความสำเร็จในอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการมีความสำเร็จในอาชีพอยู่ในระดับสูง มีคะแนนเฉลี่ย 63.000 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้ประกอบการที่ศึกษาในครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของกิจการเองประกอบกับธุรกิจที่ทำนั้นมีขนาดกลางและขนาดย่อม จึงทำให้ผู้ประกอบการส่วนใหญ่บริการกิจการด้วยตนเอง มีความใกล้ชิดสนิทสนมกับลูกน้อง มีความพึงพอใจในผลตอบแทนและความก้าวหน้าของกิจการ เนื่องจากเป็นผู้ที่มองเห็นพัฒนาการความก้าวหน้าของกิจการมาตั้งแต่แรกเริ่ม ตลอดจนเป็นผู้ที่กำหนดทิศทางทางการดำเนินกิจการในอนาคตข้างหน้า จึงทำให้ผู้ประกอบการมีความสำเร็จในอาชีพอยู่ในระดับสูง แต่จากค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นที่น่าสนใจที่อาจยังไม่ถือว่าอยู่ในระดับที่สูงมากนัก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ศึกษาในครั้งนี้ส่วนหนึ่งนั้นไม่ได้เป็นเจ้าของกิจการเอง แต่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเจ้าของกิจการ โดยเกี่ยวข้องเป็นสามี ภรรยา บุตร ญาติและหุ้นส่วน ซึ่งอาจจะไม่ได้ร่วมก่อตั้งกิจการมาหรืออาจอยู่ในระยะที่เริ่มก้าวเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารกิจการ ทำให้ยังไม่มีประสบการณ์สนิทสนมกับลูกน้องและยังไม่มี ความพึงพอใจในผลตอบแทนและความก้าวหน้าของกิจการเท่าใดนัก จึงทำให้ผู้ประกอบการมีความสำเร็จในอาชีพอยู่ในระดับสูงแต่ไม่ถึงว่าสูงมากนัก ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ที่ก่อตั้งกิจการหรือเป็นเจ้าของกิจการเองได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จในอาชีพไว้ว่า ผู้ประกอบการ

รู้สึกพึงพอใจในความสำเร็จที่ได้รับ เนื่องจากเป็นผู้ที่เห็นความก้าวหน้าของกิจการมาโดยตลอด ในขณะที่ผู้ประกอบการที่เป็นทายาทธุรกิจหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับเจ้าของกิจการให้ความคิดเห็นว่า ยังไม่รู้ลึกประสพความสำเร็จเท่าใดนัก เนื่องจากเพิ่งเริ่มก้าวเข้ามาสู่ตำแหน่งผู้บริหารและยังไม่ได้ แสดงความสามารถหรือมีผลงานใดๆ ที่ทำให้รู้สึกถึงความสำเร็จในการทำธุรกิจ

องค์ประกอบ A เก็บตัว - ชอบสังคม ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการมีองค์ประกอบ A เก็บตัว - ชอบสังคม อยู่ในระดับปานกลางก่อนไปทางชอบสังคม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ธุรกิจของผู้ประกอบการนั้นเป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจึงทำให้ผู้ประกอบการต้องออกไป พบปะลูกค้า คู่ค้าทางธุรกิจ และผู้ประกอบการในภาคธุรกิจอุตสาหกรรมเดียวกันเสมอ จึงทำให้ ผู้ประกอบการมีลักษณะการชอบสังคมค่อนข้างมาก

องค์ประกอบ B ฉลาดน้อย - เฉลียวฉลาด ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการมีองค์ประกอบ B ฉลาดน้อย - เฉลียวฉลาด อยู่ในระดับปานกลางก่อนไปฉลาดน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ ธุรกิจของผู้ประกอบการนั้นเป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจึงทำให้ผู้ประกอบการต้องลงมือ ปฏิบัติงานได้เกือบทุกขั้นตอนและต้องใช้ความคิดเชิงรูปธรรมมากกว่านามธรรม จึงทำให้ ผู้ประกอบการมีลักษณะโน้มเอียงไปทางการใช้ความคิดเชิงรูปธรรม

องค์ประกอบ C อารมณ์อ่อนไหว - อารมณ์มั่นคง ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการ มีองค์ประกอบ C อารมณ์อ่อนไหว - อารมณ์มั่นคง อยู่ในระดับปานกลางก่อนไปทางอารมณ์ อ่อนไหว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้ประกอบการเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการ ทำงานอยู่เสมอจึงทำให้เกิดภาวะอารมณ์แปรปรวนง่ายและมีทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงไป

องค์ประกอบ E ถ่อมตัว - ชอบแสดงออก ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการมีองค์ประกอบ E ถ่อมตัว - ชอบแสดงออก อยู่ในระดับปานกลางก่อนไปทางถ่อมตัว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะ นิสัยโดยพื้นฐานของคนไทยนั้นมักจะมีลักษณะนิสัยที่อ่อนน้อมถ่อมตน มีจิตใจเมตตากรุณา และมีนิสัยประนีประนอม จึงทำให้ผู้ประกอบการมีบุคลิกลักษณะก่อนไปทางการอ่อนน้อมถ่อม ตน

องค์ประกอบ H ขี้อาย - กล้าหาญ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการมีองค์ประกอบ H ขี้อาย - กล้าหาญ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้ประกอบอาจจะไม่กล้าแสดงออก ตามลักษณะนิสัยของคนไทย แต่เมื่อมาประกอบธุรกิจจึงต้องทำให้มีลักษณะที่ต้องกล้าเผชิญ

กล้าเสี่ยง เพราะการกล้าเสี่ยงนั้นย่อมนำมาซึ่งความสำเร็จในการทำธุรกิจได้ จึงทำให้ผู้ประกอบการมีบุคลิกลักษณะการกล้าเผชิญเป็นแบบกลางๆ

องค์ประกอบ M ทำในสิ่งที่เป็นไปได้ - ช่างฝัน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการมีองค์ประกอบ M ทำในสิ่งที่เป็นไปได้ - ช่างฝัน อยู่ในระดับปานกลางก่อนไปทางทำในสิ่งที่เป็นไปได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ธุรกิจของผู้ประกอบการนั้นเป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและมีข้อจำกัดทางด้านเงินทุน จึงทำให้ผู้ประกอบการชอบลงมือปฏิบัติจริงมากกว่าการจินตนาการถึงสิ่งที่ยังเป็นไปไม่ได้ จึงทำให้ผู้ประกอบการมีบุคลิกลักษณะ โน้มเอียงไปทางการลงมือปฏิบัติ

องค์ประกอบ Q2 ตัดสินใจร่วมกับผู้อื่น - ตัดสินใจด้วยตนเอง ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการมีองค์ประกอบ Q2 ตัดสินใจร่วมกับผู้อื่น - ตัดสินใจด้วยตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก แม้ว่าผู้ประกอบการจะเปิดรับประสบการณ์ ความคิดเห็นจากบุคคลอื่น แต่ในท้ายที่สุดแล้วผู้ประกอบการก็มักจะตัดสินใจด้วยเหตุผลของตนเอง จึงทำให้ผู้ประกอบการมีบุคลิกลักษณะทั้งฟังผู้อื่นและฟังตนเองด้วย

องค์ประกอบ Q3 ควบคุมตนเองไม่ดี-ควบคุมตนเองได้ดี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการมีองค์ประกอบ Q3 ควบคุมตนเองไม่ดี-ควบคุมตนเองได้ดี อยู่ในระดับปานกลางก่อนไปทางควบคุมตนเองได้ดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความเป็นผู้บริหารหรือเป็นผู้นำที่ต้องรับผิดชอบภาระหน้าที่เกี่ยวกับกิจการต่างๆ มากมาย จึงทำให้ผู้ประกอบการต้องมีการควบคุมตนเองได้ค่อนข้างดีเพื่อนำพาธุรกิจไปสู่ความสำเร็จ จึงทำให้ผู้ประกอบการมีบุคลิกลักษณะไปทางการควบคุมตนเองได้ดี

จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ปรากฏผลดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

สมมติฐานที่ 1.1 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีเพศต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคแตกต่างกัน

จากผลการวิจัย ไม่พบว่า ผู้ประกอบการที่มีเพศต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะความเป็นผู้ประกอบการหรือความเป็นเจ้าของกิจการ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิงเมื่อต้องพบเจอกับปัญหาหรืออุปสรรคใดๆ ก็จะต้องแสดงความเป็นผู้นำด้วยการกล้าเผชิญและร่วมรับผิดชอบต่อปัญหาทุกอย่างที่เกิดขึ้นไม่ต่างกัน นอกจากนี้จากสภาพการทำงานในการประกอบธุรกิจนั้น ไม่ว่าผู้ประกอบการทั้งเพศชายหรือเพศหญิงต่างก็ต้องพบเจอกับปัญหาหรืออุปสรรคในการทำงานเหมือนกัน จึงทำให้ผู้ประกอบการทั้งเพศชายและเพศหญิงต่างก็ต้องมีความอดทนและเพียรพยายามในการฟื้นฟ้อุปสรรคเพื่อนำพาธุรกิจไปสู่ความสำเร็จเหมือนกัน จึงทำให้ไม่พบว่าผู้ประกอบการที่มีเพศต่างกันจะมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวรรณวิภา ดิวนันทกร (2548) ที่ศึกษาลักษณะบุคลิกภาพและปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของนักธุรกิจอิสระองค์กรหนึ่งของบริษัทแอมเวย์ (ประเทศไทย) จำกัด ผลการศึกษาพบว่า นักธุรกิจอิสระที่มีเพศต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 1.2 อายุมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

จากผลการวิจัย พบว่า อายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ประกอบการที่มีอายุน้อยจะมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคมาก ส่วนผู้ประกอบการที่มีอายุน้อยจะมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคน้อย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ประกอบการที่มีอายุน้อยนั้นมีวุฒิภาวะมากขึ้น มีโอกาสได้พบเจอกับสิ่งต่างๆ มากมายที่เข้ามาในชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ ทั้งในส่วนของ การดำเนินชีวิตและการทำงานนั้นย่อมมีมาให้พบเจอและแก้ไขอยู่เสมอ ผู้ประกอบการที่มีอายุมาก

จึงมีโอกาสได้เรียนรู้วิธีการต่อสู้เพื่อเอาชนะต่ออุปสรรคต่างๆ และหากต้องพบเจอกับปัญหาหรืออุปสรรคใดๆ ก็จะมีจิตใจที่เข้มแข็งและมีความพร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคมาก จึงทำให้ผู้ประกอบการที่มีอายุนั้นมีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคมากตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Stoltz (1997) ที่ศึกษาระดับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคกับความเป็นผู้บริหารของสถาบันเทคนิค Rainzenare ผลการศึกษาพบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการนำตนเองเข้าไปแก้ไขในสถานการณ์และความสามารถในการควบคุมอุปสรรคหรือปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 1.3 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคแตกต่างกัน

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยเมื่อทำการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างรายกลุ่มพบว่า ผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษาค่ำกว่าปริญญาตรีมีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคสูงกว่าผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษาค่ำกว่าปริญญาตรีนั้นดำเนินชีวิตด้วยข้อจำกัดทางการศึกษา ทำให้มีโอกาสได้พบเจอกับปัญหาหรืออุปสรรคในรูปแบบต่างๆ มากมาย ดังนั้นเมื่อต้องพบเจอกับปัญหาหรืออุปสรรคใหม่ๆ จึงทำให้รู้สึกตื่นตระหนกหรือรู้สึกท้อถอย ทั้งยังสามารถนำประสบการณ์ที่ผ่านพ้นมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ ในขณะที่ผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษาสูงนั้นอาจมีโอกาสดังกล่าวได้พบเจอกับปัญหาหรืออุปสรรคที่ยังไม่หลากหลายนัก เมื่อพบเจอกับปัญหาหรืออุปสรรคใหม่ๆ ก็อาจทำให้รู้สึกตื่นตระหนก ท้อถอย และขาดความอดทนเพียรพยายามในการก้าวข้ามผ่านปัญหาหรืออุปสรรคไปได้ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่า การที่ผู้ประกอบการได้พบเจอกับปัญหาหรืออุปสรรคในการทำงานในรูปแบบต่างๆ นั้นจะทำให้ผู้ประกอบการสามารถนำประสบการณ์ที่ได้พบเจอในระหว่างช่วงชีวิตการทำงานที่ผ่านมานำมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

สมมติฐานที่ 1.4 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคแตกต่างกัน

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ประกอบการที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ประกอบการที่สมรสแล้วเมื่อพบเจอกับปัญหาหรืออุปสรรคใดๆ ย่อมคำนึงถึงผลกระทบของปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัวและมีความพยายามในการแก้ปัญหามากขึ้น นอกจากนี้ยังมีความพยายามในการหาหนทางต่างๆ ที่จะทำให้ครอบครัวมีความสุข กินดีอยู่ดี รวมทั้งต้องมีความอดทนในการพยายามประคับประคองชีวิตคู่ให้เป็นไปด้วยความราบรื่น สิ่งต่างๆ เหล่านี้จึงทำให้ผู้ประกอบการที่สมรสแล้วมีความสามารถในการเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรค ตลอดจนมีความพยายามในการเอาชนะต่อปัญหาหรืออุปสรรคในรูปแบบต่างๆ มากกว่าผู้ประกอบการที่เป็นโสด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทนุช ตั้งเสถียร (2546) ที่ศึกษานักศึกษา MBTI ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค และความเครียดในการทำงานของวิศวกรในบริษัทสื่อสารและโทรคมนาคมแห่งหนึ่ง ผลการศึกษาพบว่า วิศวกรที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 1.5 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีลักษณะการเป็นเจ้าของกิจการ ต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคแตกต่างกัน

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ประกอบการที่มีลักษณะการเป็นเจ้าของกิจการต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ประกอบการที่เป็นเจ้าของกิจการเองจะเป็นผู้รับผิดชอบและบริหารธุรกิจ จัดหาเงินทุนดำเนินการและแบกรับภาระความเสี่ยงในการทำธุรกิจเกือบทั้งหมด ผู้ประกอบการที่เป็นเจ้าของกิจการเองจึงต้องมีความพยายามในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น รวมถึงต้องมีความรับผิดชอบต่อผลกระทบที่จะมาถึงของปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำธุรกิจมากกว่าผู้อื่น จึงทำให้ผู้ประกอบการที่เป็นเจ้าของกิจการเองมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคแตกต่างจากผู้ประกอบการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเจ้าของกิจการ ซึ่งจากผลการวิจัยของ วรณวิภา ติวงนันทกร (2548) ที่ศึกษาลักษณะบุคลิกภาพและปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของนักธุรกิจอิสระองค์กรหนึ่งของบริษัทแอมเวย์ (ประเทศไทย) จำกัด ผลการศึกษาพบว่า นักธุรกิจอิสระที่มีระดับตำแหน่งตั้งแต่

ระดับผู้จำหน่ายตรงขึ้นไปมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคสูงกว่านักธุรกิจอิสระทั่วไป ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่าลักษณะการเป็นเจ้าของกิจการนั้นมีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค

สมมติฐานที่ 1.6 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจต่างกัน มีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคแตกต่างกัน

จากผลการวิจัย ไม่พบว่า ผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการประกอบธุรกิจนั้นผู้ประกอบการแต่ละบุคคลต่างก็ต้องพบเจอกับปัญหาและอุปสรรคที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจมาก่อนและเคยต่อสู้กับปัญหาหรือผ่านพ้นอุปสรรคอย่างหนึ่งไปได้ แต่ก็อาจจะไม่สามารถผ่านพ้นปัญหาหรืออุปสรรคใหม่ในด้านอื่นที่ผู้ประกอบการอาจไม่มีความชำนาญ ไม่มีความรู้หรือมีความสามารถเพียงพอในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นไปได้ เช่น ในอดีตอาจจะประสบกับอุปสรรคทางด้านเงินทุนในการประกอบกิจการและสามารถผ่านวิกฤติการณ์ดังกล่าวมาได้ แต่เมื่อประกอบกิจการปัจจุบันอาจจะประสบกับอุปสรรคทางการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีการผลิต ซึ่งผู้ประกอบการอาจจะไม่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวมาก่อน จึงทำให้ไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ท้อแท้และยอมแพ้ต่อปัญหาไปในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทนุช ตั้งเสถียร (2546) ที่ศึกษาบุคลิกภาพ MBTI ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค และความเครียดในการทำงานของวิศวกรในบริษัทสื่อสารและโทรคมนาคมแห่งหนึ่ง ผลการศึกษาพบว่า วิศวกรที่มีประสบการณ์การทำงานในบริษัทต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 1.7 ระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

จากผลการวิจัย พบว่า ระยะเวลาในการประกอบกิจการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ผู้ประกอบการที่มีระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบันมากจะมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคสูง ส่วนผู้ประกอบการที่มีระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบันน้อยจะมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคต่ำ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

การที่ผู้ประกอบการประกอบกิจการมาเป็นระยะเวลานานนั้นมักจะทำให้ผู้ประกอบการมีโอกาสได้คลุกคลีและใกล้ชิดกับปัญหาหรืออุปสรรคที่ต้องเจอในงานมากมาย ซึ่งส่งผลให้ผู้ประกอบการมีความเข้าใจถึงปัญหา ไม่รู้สึกตื่นตระหนก และพร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรคใหม่ๆ ที่เข้ามาได้ นอกจากนี้จากการที่มีระยะเวลาในการประกอบกิจการมาเป็นระยะเวลานาน ผู้ประกอบการจึงมีโอกาสดำเนินการประสบผลสำเร็จและความล้มเหลวจากการแก้ปัญหาในกิจการนั้นมาแล้วมากมาย ซึ่งสิ่งนี้ล้วนทำให้ผู้ประกอบการมีการสั่งสมประสบการณ์ และสามารถนำประสบการณ์เหล่านั้นมาใช้เป็นประโยชน์ต่อการสร้างกำลังใจให้แก่ตนเองและการค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ จึงทำให้ระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค

สมมติฐานที่ 2 ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

จากผลการวิจัย พบว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ผู้ประกอบการที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะมีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคสูง ส่วนผู้ประกอบการที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะมีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคต่ำ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ประกอบการที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองนั้นจะมีการมองโลกในแง่ดี มองตนเองในทางบวก มีความมั่นใจในตนเอง มีความสามารถด้านการฟื้นตัวอย่างรวดเร็วเมื่อพบกับสภาวะวิกฤตและพร้อมที่จะนำพาตนเองออกจากสภาวะวิกฤตดังกล่าวแล้วกลับสู่สภาพเดิมได้อย่างรวดเร็ว ตรงกันข้ามกับบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำที่มักจะรู้สึกว่าตนเองไร้ความสามารถ ซึ่ง Stoltz (1997: 57) ได้กล่าวไว้ว่า การที่บุคคลรู้สึกว่าตนเองไร้ความสามารถนั้นย่อมเป็นตัวกั้นขวางพลังในการต่อสู้กับปัญหาหรืออุปสรรค อันเป็นผลให้สามารถทำลายความสำเร็จในทุกๆ ด้าน รวมถึงความสามารถในการฟื้นตัวจากความล้มเหลวหรือความเจ็บปวด ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่าความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค

สมมติฐานที่ 3 บุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

จากผลการวิจัย พบว่า องค์กรประกอบ C อารมณ์อ่อนไหว - อารมณ์มั่นคง องค์กรประกอบ H จี้อย - กล้าหาญ และองค์กรประกอบ Q3 ควบคุมตนเองไม่ดี - ควบคุมตนเองได้ดีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า ผู้ประกอบการที่มีลักษณะมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ใจเย็น รู้จักความเป็นจริงของชีวิต มีจิตใจสงบ ชอบเสี่ยงภัย ชอบพบปะผู้อื่น มีความคล่องแคล่ว มีการควบคุมตนเองได้ ปฏิบัติตนตามความเหมาะสมในสังคม และแสดงความตั้งใจจริงนั้น จะมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคลิกภาพเหล่านี้เป็นบุคลิกภาพที่ส่งผลให้ผู้ประกอบการมีความกล้าเผชิญ รู้จักควบคุมตนเอง มีจิตใจมั่นคง และไม่ตื่นตระหนกกับปัญหาและอุปสรรคที่เข้ามาในชีวิต จึงทำให้ผู้ประกอบการที่มีลักษณะเหล่านี้สูงจะมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคสูงด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วินัส ภักดีนรา (2546) ที่พบว่าบุคลิกภาพขององค์กรประกอบ H และองค์กรประกอบ Q3 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์กรประกอบ Q2 ตัดสินใจร่วมกับผู้อื่น - ตัดสินใจด้วยตนเอง พบว่า องค์กรประกอบ Q2 ตัดสินใจร่วมกับผู้อื่น - ตัดสินใจด้วยตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการที่มีลักษณะเคยชินกับวิธีการทำงานของตนและตัดสินใจและปฏิบัติตามแบบแผนของตนเองสูงนั้นจะมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคต่ำ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ประกอบการที่มีลักษณะเช่นนี้จะทำงานโดยไม่เปิดรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งในบางครั้งปัญหาหรืออุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิตนั้นก็ไม่สามารถที่แก้ปัญหาได้โดยแต่เพียงลำพัง แต่หากได้รับฟังแนวทางการแก้ไขปัญหามาจากผู้ที่เคยผ่านประสบการณ์มาก่อนก็อาจทำให้ผู้ประกอบการสามารถผ่านปัญหาและอุปสรรคมาได้อย่างราบรื่น ในขณะที่หากผู้ประกอบการไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นนั้นก็อาจจะทำให้รู้สึกเหนื่อยล้า และท้อแท้เมื่อพบเจอกับปัญหาที่คิดว่าไม่สามารถแก้ไข ซึ่งส่งผลให้มีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคลดลงในที่สุด

องค์ประกอบ A เก็บตัว - ชอบสังคม องค์ประกอบ B ฉลาดน้อย - เฉลียวฉลาด
องค์ประกอบ E ถ่อมตัว - ชอบแสดงออก และองค์ประกอบ M ทำในสิ่งที่เป็นไปได้ – ช่างฝันนั้น
ไม่พบว่า มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจ อุตสาหกรรม

สมมติฐานที่ 4.1 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีเพศต่างกันมีความสำเร็จในอาชีพ แตกต่างกัน

จากผลการวิจัย ไม่พบว่า ผู้ประกอบการที่มีเพศต่างกันมีความสำเร็จในอาชีพแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่
ผู้ประกอบการนั้นมาจากผู้ประกอบการหลากหลายภาคธุรกิจ ได้แก่ ภาคอุตสาหกรรม ภาคการค้า
หรือภาคการบริการ ซึ่งกิจการในบางกิจการนั้นต้องใช้ความประณีต ละเอียดอ่อนในการผลิตสินค้า
หรือบริการ ซึ่งก็มีแนวโน้มว่าผู้ประกอบการเพศหญิงจะมีความเข้าใจการทำงานหรือบริหารจัดการ
ได้ดีกว่าผู้ประกอบการเพศชาย ในขณะที่กิจการบางกิจการนั้นผู้ประกอบการเพศชายก็มีแนวโน้ม
ที่จะเข้าใจและเรียนรู้ลักษณะการทำงานได้ดีกว่าผู้ประกอบการเพศหญิง นอกจากนี้ประกอบกับ
ในปัจจุบันความแตกต่างระหว่างเพศได้ลดบทบาทลงเป็นอย่างมาก ทั้งเพศชายและเพศหญิง
ต่างมีโอกาสได้แสดงความสามารถและพิสูจน์ความสำเร็จให้เป็นที่ประจักษ์แก่สังคมได้พอๆ กัน
จึงทำให้ไม่พบว่าผู้ประกอบการที่มีเพศต่างกันจะมีความสำเร็จในอาชีพแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้อง
กับผลการวิจัยของ จริยา ดันติพงษ์อนันต์ (2549) ที่ศึกษาบุคลิกภาพผู้ประกอบการ ภูมิความรู้
ความชำนาญ ความสำเร็จในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและ
ขนาดย่อมที่ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการที่มีเพศต่างกัน
มีความสำเร็จในการประกอบการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 4.2 อายุมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจ อุตสาหกรรม

จากผลการวิจัย ไม่พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการวัดความสำเร็จในอาชีพในครั้งนี้เป็นการวัดความรู้สึกประสบความสำเร็จจากความรู้สึกส่วนบุคคล ซึ่งแต่ละบุคคลก็มีมาตรฐานในเรื่องการประสบความสำเร็จนี้แตกต่างกัน เช่น ผู้ประกอบการที่มีอายุน้อยที่เริ่มประกอบกิจการและยังไม่มีประสบการณ์ในด้านนี้มาก่อนอาจจะมองตนเองว่าประสบความสำเร็จและมีความพึงพอใจในงานแล้ว ในขณะที่เดียวกันผู้ประกอบการที่มีอายุมากกว่า ซึ่งผ่านประสบการณ์ทั้งความล้มเหลวและการประสบความสำเร็จมาแล้วต่างๆ มากมายก็อาจจะประเมินว่าตนยังไม่ประสบความสำเร็จในอาชีพเท่าใดนักและยังมีความพึงพอใจในงานน้อย จึงทำให้ไม่พบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Lau and Shaffer (2002) ที่ศึกษาถึงจิตความสามารถ ประสบการณ์ และบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความสำเร็จในอาชีพด้านจิตใจของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในประเทศฮ่องกง ผลการศึกษาพบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในประเทศฮ่องกงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 4.3 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความสำเร็จ ในอาชีพแตกต่างกัน

จากการผลการวิจัย ไม่พบว่า ผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความสำเร็จในอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเมื่ออยู่ในสภาพการทำงานในลักษณะการประกอบธุรกิจ ระดับการศึกษาอาจจะไม่ใช่ปัจจัยหลักที่จะทำให้ผู้ประกอบการประสบความสำเร็จ เพราะการที่ผู้ประกอบการจะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยอีกหลากหลาย ทั้งปัจจัยภายใน เช่น การบริหารจัดการ ความคิดสร้างสรรค์ และปัจจัยภายนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงความต้องการของตลาด หรืออัตราดอกเบี้ย ซึ่งในกรณีที่ธุรกิจมีความสลับซับซ้อนและในช่วงเริ่มต้นของการประกอบกิจการ ระดับการศึกษาอาจจะเป็นตัวกำหนดบทบาทที่สำคัญต่อการประกอบกิจการ แต่ในระยะยาวระดับการศึกษาที่อาจลดบทบาทลงและมีปัจจัยอื่นที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการประสบความสำเร็จในอาชีพแทน เช่น ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นและการพัฒนาตนเอง สิ่งนี้เองจึงทำให้ไม่พบว่าผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความสำเร็จในอาชีพแตกต่างกัน

ซึ่งมีผลการวิจัยของ ภาสกร แซ่มประเสริฐ (2545) ที่ศึกษาเปรียบเทียบภูมิหลังและลักษณะความเป็นผู้ประกอบการระหว่างผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จสูงและต่ำในการดำเนินกิจการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ภูมิหลังในด้านระดับการศึกษาของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการสูงและต่ำไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 4.4 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความสำเร็จในอาชีพแตกต่างกัน

จากผลการวิจัย ไม่พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความสำเร็จในอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ประกอบการที่สมรสหรือมีครอบครัวแล้วนั้นจะมีภาระหน้าที่รับผิดชอบเพิ่มขึ้นมากมายหลายด้าน โดยจะพยายามสร้างฐานะให้มีความมั่นคงและอุทิศตนต่อการทำงาน เพื่อให้ประสบความสำเร็จ ในขณะที่ผู้ประกอบการที่เป็นโสดนั้นแม้จะไม่มีภาระรับผิดชอบเท่ากับผู้ประกอบการที่สมรสแล้วแต่ก็จะอุทิศตนต่อการทำงานเช่นเดียวกันเพื่อที่สร้างฐานะให้กับตนเอง จึงทำให้ไม่พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความสำเร็จในอาชีพแตกต่างกัน ซึ่งมีผลการวิจัยของ ภาสกร แซ่มประเสริฐ (2545) ที่ศึกษาเปรียบเทียบภูมิหลังและลักษณะความเป็นผู้ประกอบการระหว่างผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จสูงและต่ำในการดำเนินกิจการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ภูมิหลังในด้านสถานภาพสมรสของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการสูงและต่ำไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 4.5 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีลักษณะการเป็นเจ้าของกิจการต่างกันมีความสำเร็จในอาชีพแตกต่างกัน

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีลักษณะการเป็นเจ้าของกิจการต่างกันมีความสำเร็จในอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ประกอบการที่เป็นเจ้าของกิจการนั้นจะเป็นผู้ที่ก่อตั้งกิจการและอยู่กับกิจการมาตั้งแต่แรกเริ่ม มีความรักและชื่นชอบในธุรกิจที่ทำ และมีการทุ่มเทแรงกายแรงใจอย่างเต็มที่เพื่อพัฒนากิจการให้ประสบความสำเร็จ ในขณะที่ผู้ประกอบการที่มี

ส่วนเกี่ยวข้องกับเจ้าของกิจการนั้นอาจเป็นทายาทธุรกิจที่เริ่มเข้ามาสานต่อกิจการ จึงทำให้ยังรู้สึกไม่ประสบความสำเร็จในอาชีพเท่าใดนัก สิ่งต่างๆ เหล่านี้จึงทำให้ผู้ประกอบการที่มีลักษณะเป็นเจ้าของกิจการเองมีความสำเร็จในอาชีพแตกต่างจากผู้ประกอบการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเจ้าของกิจการ ดังที่ โชคชัย ชยธวัช (2546: 31) ได้กล่าวไว้ว่าความรับผิดชอบจากการเป็นเจ้าของธุรกิจนั้นทำให้ผู้ประกอบการต้องทำงานหนัก มีความขยัน อดทน เอาจริงเอาจัง อันเป็นคุณสมบัติของผู้ประกอบการชาญฉลาดที่จะนำพาธุรกิจไปสู่ความสำเร็จ

สมมติฐานที่ 4.6 ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจต่างกัน มีความสำเร็จในอาชีพแตกต่างกัน

จากผลการวิจัย ไม่พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจต่างกันมีความสำเร็จในอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้ประกอบการแต่ละคนนั้นได้รับประสบการณ์ในการทำธุรกิจที่แตกต่างกัน ซึ่งประสบการณ์ในการทำธุรกิจนั้นก็ไม่ได้เป็นเครื่องประกันว่าการทำธุรกิจมานานกว่าหรือมีประสบการณ์ในการทำธุรกิจมากกว่าจะประสบความสำเร็จในอาชีพแตกต่างจากผู้ประกอบการที่ไม่มีประสบการณ์ ซึ่งมีผลการวิจัยของ ภาสกร แหม่มประเสริฐ (2545) ที่ศึกษาเปรียบเทียบภูมิหลังและลักษณะความเป็นผู้ประกอบการระหว่างผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จสูงและต่ำในการดำเนินกิจการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ภูมิหลังในด้านประสบการณ์ในการทำธุรกิจมาก่อนเปิดกิจการของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการสูงและต่ำไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 4.7 ระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

จากผลการวิจัย ไม่พบว่า ระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ความสำเร็จในอาชีพนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ความรู้ ความสามารถ ทักษะในการบริหารจัดการ รวมไปถึงบุคลิกลักษณะที่สอดคล้องกันระหว่างบุคลิกภาพและอาชีพ ซึ่งองค์ประกอบหลายอย่างที่ประกอบกันนี้เอง

จึงทำให้ไม่พบว่า ระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วันวิสาข์ ฤทธิธาดา (2549) ที่ศึกษาความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคที่ส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพของพนักงานขาย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลในด้านอายุการทำงานไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพของพนักงานขายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 5 ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

จากผลการวิจัย พบว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความความสำเร็จในอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ผู้ประกอบการที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะมีความสำเร็จในอาชีพสูง ส่วนผู้ประกอบการที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะมีความสำเร็จในอาชีพต่ำ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้ประกอบการที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูง จะเป็นผู้ที่มองตนเองในทางบวก รับรู้คุณค่าและศักยภาพที่มีอยู่ในตนเอง และมีความเชื่อมั่นว่าตนเองมีความสามารถในการทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จได้ สอดคล้องกับ Brehm and Kassir (1996: 56-57) ที่ได้กล่าวเกี่ยวกับบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่า ในตนเองไว้ว่า บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะมีความรู้สึกดีต่อตนเอง มีแนวโน้มที่จะมีความสุขและประสบความสำเร็จ ในขณะที่บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองเองต่ำนั้นมักจะรู้สึกกังวลใจ ท้อแท้ มีการมองโลกในแง่ร้าย และมีแนวโน้มที่จะประสบกับความล้มเหลว และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Lau and Shaffer (1999: 225-230) ที่ศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพที่ส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพ ผลการศึกษาพบว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในอาชีพ เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ กวิน อ่ำไพพงษ์ (2543) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ความผูกพันในอาชีพ ความพึงพอใจในงานและความสำเร็จในอาชีพของครู โรงเรียนเอกชน ผลการศึกษาพบว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 6 บุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจ อุตสาหกรรม

จากผลการวิจัย พบว่า องค์กรประกอบ A เก็บตัว - ชอบสังคม องค์กรประกอบ C อารมณ์อ่อนไหว - อารมณ์มั่นคง องค์กรประกอบ H ซื่อสัตย์ - กล้าหาญ และองค์กรประกอบ Q3 ควบคุมตนเองไม่ดี - ควบคุมตนเองได้ดีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในอาชีพมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า ผู้ประกอบการที่ลักษณะชอบเข้าสังคม มีความรู้สึกอบอุ่น มีความเป็นกันเองกับผู้อื่น น้ำใจดี ชอบเข้าร่วมกิจกรรม มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ใจเย็น รู้จักความเป็นจริงของชีวิต มีจิตใจสงบ ชอบเสี่ยงภัย ชอบพบปะผู้อื่น มีความคล่องแคล่ว ควบคุมตนเองได้ ปฏิบัติตนตามความเหมาะสมในสังคม และแสดงความตั้งใจจริงนั้นจะมีความสำเร็จในอาชีพสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคุณลักษณะต่างๆ เหล่านี้เป็นคุณลักษณะที่สำคัญต่อการประสบความสำเร็จของผู้ประกอบการ เช่นเดียวกับที่ บุรณะศักดิ์ มาดหมาย (2547: 115-119) ได้กล่าวเกี่ยวกับลักษณะของบุคคลที่จะประสบความสำเร็จในการประกอบธุรกิจนั้นจะต้องมีคุณสมบัติ ได้แก่ การกระหายสู่ความสำเร็จ มีลักษณะชอบเสี่ยง มีความเชื่อมั่นและมีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการตัดสินใจ และมีวิสัยทัศน์ที่ดี มองการเปลี่ยนแปลงคือโอกาส มีความอดทนต่อความไม่แน่นอนรู้จักเริ่มต้นทำและต้องทำให้สำเร็จถึงที่สุด และตระหนักในคุณค่าของเวลา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริรัตน์ โกสโยภานนท์ (2541) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรประกอบบุคลิกภาพกับผลการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทหลักทรัพย์ ภัทร จำกัด ผลการศึกษาพบว่า องค์กรประกอบบุคลิกภาพด้านการเข้าสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผลการวิจัยของ สุนิย์รัตน์ เสริมฐการพิทักษ์ (2546) ที่ศึกษาบุคลิกภาพ ปัจจัยส่วนบุคคลกับความสำเร็จในอาชีพของตัวแทนประกันชีวิตแห่งหนึ่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ตัวแทนประกันชีวิตที่ประสบความสำเร็จจะมีบุคลิกภาพองค์กรประกอบ A องค์กรประกอบ C องค์กรประกอบ H และองค์กรประกอบ Q3 สูงกว่าตัวแทนประกันชีวิตที่ไม่ประสบความสำเร็จ

องค์กรประกอบ Q2 ตัดสินใจร่วมกับผู้อื่น - ตัดสินใจด้วยตนเอง พบว่า องค์กรประกอบ Q2 ตัดสินใจร่วมกับผู้อื่น - ตัดสินใจด้วยตนเอง มีความสัมพันธ์ทางลบกับความสำเร็จในอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการที่มีลักษณะพอใจในตนเอง เคยชินกับวิธีการทำงานของตน ตัดสินใจและปฏิบัติตามแบบแผนของตนเองสูงนั้นจะมีความสำเร็จในอาชีพต่ำ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ประกอบการที่มี

ลักษณะบุคลิกภาพเหล่านี้มักจะยึดแบบแผนการตัดสินใจของตนเอง ยึดตนเองเป็นที่ตั้ง ไม่ปรับตัวให้เข้ากับสังคม ตัดสินใจตามความคิดของตนจึงส่งผลให้ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

องค์ประกอบ B ฉลาดน้อย - เฉลียวฉลาด องค์ประกอบ E ถ่อมตัว - ขอบแสดงออก และองค์ประกอบ M ทำในสิ่งที่เป็นไปได้ - ข้างฝนนั่นไม่พบความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 7 ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

จากผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ผู้ประกอบการที่มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคสูงจะมีความสำเร็จในอาชีพสูง ส่วนความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคต่ำจะมีความสำเร็จในอาชีพต่ำ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ประกอบการที่มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคสูง จะมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรค สามารถแก้ไขปัญหาลงมือลงไปได้โดยรู้จักยืดหยุ่นและปรับตัวได้ทันเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง มีความอดทนไม่ย่อท้อต่อปัญหา ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญต่อการทำธุรกิจได้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วันวิสาข์ ฤทธิธาดา (2549) ที่ศึกษาความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคที่ส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพของพนักงานขาย ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลวิตรา ผิวงาม (2548) ที่ศึกษาปัจจัยด้านภาวะผู้นำ เชาวน์อารมณ์ และความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคที่มีผลต่อความสำเร็จในการประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในการประกอบการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ประเภทการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้สึกรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง บุคลิกภาพ ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค และความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม และศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง บุคลิกภาพ ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค และความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมการฝึกอบรมในโครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตภาคกลาง จำนวน 228 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล เป็นแบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ลักษณะการเป็นเจ้าของกิจการ ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ และระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบัน เป็นแบบสอบถามที่ใช้เดิมข้อความและตรวจรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยนำแนวความคิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของ Coopersmith (1981) มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มีให้เลือกประเมิน 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีข้อคำถามจำนวนรวมทั้งสิ้น 12 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบทดสอบบุคลิกภาพ เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 ด้าน ซึ่งสร้างและพัฒนาโดย Cattell (1965) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกวัดองค์ประกอบบุคลิกภาพ 8 ด้าน โดยมีข้อคำถามจำนวนรวมทั้งสิ้น 109 ข้อ ได้แก่

1. องค์ประกอบ A	เก็บตัวชอบ - สังคม
2. องค์ประกอบ B	ฉลาดน้อย - เฉลียวฉลาด
3. องค์ประกอบ C	อารมณ์อ่อนไหว - อารมณ์มั่นคง
4. องค์ประกอบ E	ถ่อมตัว - ชอบแสดงออก
5. องค์ประกอบ H	จืดชืด - กล้าหาญ
6. องค์ประกอบ M	ทำในสิ่งที่เป็นไปได้ - ช่างฝัน
7. องค์ประกอบ Q2	ตัดสินใจร่วมกับผู้อื่น - ตัดสินใจด้วยตนเอง
8. องค์ประกอบ Q3	ควบคุมตนเองไม่ดี - ควบคุมตนเองได้ดี

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยนำแนวความคิดความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของ Stoltz (1997) มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มีให้เลือกประเมิน 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 13 ข้อ

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามความสำเร็จในอาชีพ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยนำแนวความคิดความสำเร็จในอาชีพของ Gattiker and Larwood (1986) มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มีให้เลือกประเมิน 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 17 ข้อ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างโดยส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืน ก็ทำการตรวจสอบคัดเลือกรูปแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ ได้จำนวน 228 ชุด ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป คำนวณค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) t-test F-test ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's product moment correlation coefficient)

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นชายมีจำนวน 129 คนคิดเป็นร้อยละ 56.58 มีอายุต่ำกว่า 37 ปี จำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 35.10 โดยมีอายุเฉลี่ย 39.88 ปี มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีจำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 50.88 มีสถานภาพสมรสที่สมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 59.65 มีลักษณะเป็นเจ้าของกิจการเอง คิดเป็นร้อยละ 53.51 ไม่มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจมาก่อน คิดเป็นร้อยละ 52.19 และมีผู้ประกอบการที่ประกอบกิจการปัจจุบันมาเป็นระยะเวลาต่ำกว่า 6 ปี มีจำนวนมากที่สุดคือ 77 คน คิดเป็นร้อยละ 33.77 โดยมีระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบันเฉลี่ย 9.81 ปี

2. ผู้ประกอบการมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 43.964$) มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 52.469$) และมีความสำเร็จในอาชีพอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 63.000$)

3. ผู้ประกอบการมีบุคลิกภาพองค์ประกอบ A เก็บตัว - ชอบสังคม องค์ประกอบ B ฉลาดน้อย - เฉลียวฉลาด องค์ประกอบ C อารมณ์อ่อนไหว - อารมณ์มั่นคง องค์ประกอบ E ถ่อมตัว - ชอบแสดงออก องค์ประกอบ H ขี้อาย - กล้าหาญ องค์ประกอบ M ทำในสิ่งที่เป็นไปได้ - ข่างฝัน องค์ประกอบ Q2 ตัดสินใจร่วมกับผู้อื่น - ตัดสินใจด้วยตนเอง และองค์ประกอบ Q3 ควบคุมตนเองไม่ดี - ควบคุมตนเองได้ดี อยู่ในระดับปานกลาง โดยก่อนไปทางชอบสังคม (A+) ฉลาดน้อย (B-) อารมณ์อ่อนไหว (C-) ถ่อมตัว (E-) กล้าหาญ (H) ทำในสิ่งที่เป็นไปได้ (M-) ตัดสินใจด้วยตนเอง (Q2) และควบคุมตนเองได้ดี (Q3+)

4. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ประกอบการที่มีปัจจัยส่วนบุคคลในด้านระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และลักษณะการเป็นเจ้าของกิจการแตกต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังพบว่า อายุและระยะเวลาในการประกอบกิจการปัจจุบันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลิกภาพองค์ประกอบ C อารมณ์อ่อนไหว - อารมณ์มั่นคง องค์ประกอบ H ขี้อาย - กล้าหาญ และองค์ประกอบ Q3 ควบคุมตนเองได้ดี-ควบคุมตนเองไม่ดีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และองค์ประกอบ Q2 ตัดสินใจร่วมกับผู้อื่น – ตัดสินใจด้วยตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ประกอบการที่มีลักษณะการเป็นเจ้าของกิจการแตกต่างกันมีความสำเร็จในอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

9. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลิกภาพองค์ประกอบ A เก็บตัว - ชอบสังคม บุคลิกภาพองค์ประกอบ C อารมณ์อ่อนไหว - อารมณ์มั่นคง องค์ประกอบ H ขี้อาย - กล้าหาญ และองค์ประกอบ Q3 ควบคุมตนเองได้ดี-ควบคุมตนเองไม่ดีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และองค์ประกอบ Q2 ตัดสินใจร่วมกับผู้อื่น – ตัดสินใจด้วยตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบกับความสำเร็จในอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

10. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง บุคลิกภาพ ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค และความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการและผู้ที่เกี่ยวข้องในวงการธุรกิจอุตสาหกรรม ดังต่อไปนี้

1. จากการวิจัย พบว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค ดังนั้นการที่ผู้ประกอบการรู้สึกว่าคุณค่าในตนเองมีความสามารถ และมีความสำคัญต่อบุคคลอื่นย่อมส่งผลดีต่อการที่ผู้ประกอบการมีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค ผู้ประกอบการจึงควรที่จะสร้างและพัฒนาความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองให้เกิดขึ้น โดยการสร้างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองให้สูงขึ้นนั้น ผู้ประกอบการจะต้องมีการพัฒนาความรู้สึกชื่นชมยินดีในความสามารถที่เป็นจุดแข็งของตนเอง มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลรอบข้างเกี่ยวกับข้อดีและข้อบกพร่องในตนเอง เพื่อนำไปสร้างความเชื่อมั่นในตนเองและพัฒนาตนเองต่อไป

2. จากการวิจัย พบว่า ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในอาชีพ ดังนั้นการที่ผู้ประกอบการมีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคสูงย่อมส่งผลดีต่อการประสบความสำเร็จในอาชีพ ผู้ประกอบการจึงควรที่จะสร้างและพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคให้เกิดขึ้น โดยการสร้างและพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคให้เกิดขึ้นนั้นสามารถทำได้โดยการตั้งสติสัมปชัญญะให้มั่นคงเมื่อเวลาพบเจอกับปัญหาหรืออุปสรรค พยายามค้นหาสาเหตุของปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้น ตลอดจนหาวิธีการและดำเนินการแก้ไขปัญหานั้นให้หมดสิ้นไป ซึ่งหากผู้ประกอบการจะต้องเผชิญกับปัญหาที่ยืดเยื้อหรือไม่หมดสิ้นไปโดยง่ายก็จะต้องมีการหาแนวทางในการสร้างกำลังใจให้กับตนเอง มีการมองโลกในแง่ดี และมีความอดทนต่อปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อตนเองทั้งในส่วนของ การดำเนินชีวิตประจำวันและการทำงานให้ประสบความสำเร็จในอาชีพให้สูงขึ้นต่อไป

3. จากการวิจัย พบว่า บุคลิกภาพองค์ประกอบ C อารมณ์อ่อนไหว - อารมณ์มั่นคง องค์ประกอบ H จี้อาย - กล้าหาญ และองค์ประกอบ Q3 ควบคุมตนเองไม่ดี - ควบคุมตนเองได้ดี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค ผู้ประกอบการจึงควรที่จะพัฒนาลักษณะความมั่นคงทางอารมณ์ การกล้าเสี่ยง และการควบคุมตนเองให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้ประกอบการมีความกล้าที่จะเผชิญเมื่อพบกับความเสี่ยงหรือพบกับปัญหาในการทำงาน มีการควบคุมตนเองได้ยามเกิดปัญหาหรืออุปสรรค และมีความอดทนไม่ทอดทิ้งต่อปัญหาหรืออุปสรรคที่แม้จะมีความยืดเยื้อ

4. จากการวิจัย พบว่า บุคลิกภาพองค์ประกอบ A เก็บตัว - ชอบสังคม องค์ประกอบ C อารมณ์อ่อนไหว - อารมณ์มั่นคง องค์ประกอบ H จี้อาย - กล้าหาญ และองค์ประกอบ Q3 ควบคุมตนเองไม่ดี - ควบคุมตนเองได้ดีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในอาชีพ ผู้ประกอบการจึงควรที่จะพัฒนาลักษณะการเข้าสังคม ความมั่นคงทางอารมณ์ การกล้าเสี่ยง และการควบคุมตนเองให้มากยิ่งขึ้น โดยมีการออกไปพบปะพูดคุยกับลูกค้า เพื่อนร่วมงาน หรือลูกน้องเพื่อให้ทราบถึงความต้องการและการปรับทัศนคติในการทำงานให้มีความสอดคล้องกัน นอกจากนี้ด้วยการประกอบกิจการนั้นจะต้องพบกับปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวมากมาย ผู้ประกอบการจึงควรมีลักษณะที่กล้าเสี่ยงและลงมือปฏิบัติในสิ่งที่จริงใจได้ รู้จักควบคุมอารมณ์ และมีความตั้งใจจริงในการทำงานเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการประสบความสำเร็จในอาชีพ

5. จากการวิจัย พบว่า บุคลิกภาพองค์ประกอบ Q2 ตัดสินใจร่วมกับผู้อื่น – ตัดสินใจด้วยตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบกับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคและความสำเร็จในอาชีพ ดังนั้นผู้ประกอบการจึงควรเปิดรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นให้มากขึ้นและไม่ควรยึดการตัดสินใจด้วยตนเองเป็นใหญ่ ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการมีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคและการประสบความสำเร็จในอาชีพต่อไป

6. จากการวิจัย พบว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองและความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในอาชีพ ดังนั้นการฝึกอบรมผู้ประกอบการจึงควรมีเนื้อหาที่ครอบคลุมเกี่ยวกับการสร้างและการพัฒนาความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองและความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค นอกจากนี้ยังควรมีการบรรจุหลักสูตรการพัฒนาบุคลิกภาพเข้าไปในโครงการฝึกอบรม เพื่อให้ผู้ประกอบการได้เรียนรู้ที่จะพัฒนาและปรับปรุงบุคลิกภาพให้มีความเหมาะสมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการทำงานต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลิกภาพ

ด้านการเข้าถึงคม ความมั่นคงทางอารมณ์ การกล้าเสี่ยง และการควบคุมตนเอง ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบบุคลิกภาพดังกล่าวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในอาชีพ

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ ได้ทำการศึกษากับผู้ประกอบการที่เข้าร่วมในโครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตภาคกลาง ดังนั้นเพื่อให้ผลการวิจัยสามารถที่จะใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น จึงควรที่จะขยายขอบเขตของกลุ่มประชากรออกไปยังผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั่วทุกภูมิภาค
2. การวิจัยครั้งนี้ศึกษากับผู้ประกอบการที่มาจากภาคธุรกิจต่างๆ ร่วมกัน ดังนั้นเพื่อให้ผลการวิจัยสามารถอธิบายในเชิงลึกได้มากยิ่งขึ้นจึงควรมีการศึกษาความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการที่มาจากภาคธุรกิจภาคเดียวกันเพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในอาชีพของภาคธุรกิจนั้นๆ ได้
3. การศึกษาในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาในภาพรวมของตัวแปรความรู้สึกรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค และความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการ ดังนั้นจึงควรที่จะมีการศึกษาตัวแปรโดยพิจารณาจากองค์ประกอบย่อยต่างๆ ของแต่ละตัวแปรที่นำมาศึกษา เพื่อให้ผลการวิจัยสามารถอธิบายได้ในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น
4. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงตัวแปรอื่นๆ ที่อาจมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการต่อไป เช่น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความผูกพันในอาชีพ และเขาวนอารมณ์ เป็นต้น

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กวิน อำไพพงษ์. 2543. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ความผูกพันในอาชีพ ความพึงพอใจในงานและความสำเร็จในอาชีพของครูโรงเรียนเอกชน. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2541. ข้าฯ คือบัณฑิต: หลอมแนวคิดคนรุ่นใหม่สู่ภาวะปัญญาชนแห่งยุค. กรุงเทพมหานคร: ชัคเชตมีเดีย.

เกียรติวรรณ อมาตกุล. 2533. ผู้ชีวิตด้วยจิตวิทยา. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.

จริยา ดันติพงศ์อนันต์. 2549. บุคลิกภาพผู้ประกอบการ ภูมิความรู้ความชำนาญและความสำเร็จในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบ OTOP (4-5ดาว) ประเภทอาหาร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จันทรา ธรรมบุศย์. 2545. “AQ กับความสำเร็จของชีวิต.” วารสารสาส์นรัฐประศาสนศาสตร์ 4 (19): 25-28

ฉันทนิช อ้วนนนท์. 2545. การพัฒนาบุคลิกภาพ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

ชวนจิตร ชูระทอง. 2544. เชาวน์ปัญญา เชาวน์อารมณ์และความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของหัวหน้าแผนกขาย ในธุรกิจสรรพสินค้า ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

โชคชัย ชยวัช. 2546. ผู้ประกอบการชาวนครลาด. กรุงเทพมหานคร: ซี.พี.บุ๊คสแตนด์การ์ด.

- ถาวร ศรีสุขะโต. 2543. **เคล็ดลับการทำธุรกิจSMEs**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: แปลนพริ้นท์ติ้ง.
- ธีรยุทธ วัฒนาสุโข. 2542. “Entrepreneurship: ว่าจะเป็นฟางเส้นสุดท้ายต่อระบบเศรษฐกิจไทย.” **วารสารจุฬาลงกรณ์วารสาร** 45 65-75
- นพมาศ อึ้งพระ. 2546. **ทฤษฎีบุคลิกภาพและการปรับตัว**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นันทนุช ตั้งเสถียร. 2546. **บุคลิกภาพ MBTI ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคและความเครียดในการทำงาน: กรณีศึกษาบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. 2542. **สถิติวิจัย I**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: พี.เอ็น.การพิมพ์.
- บุณยะศักดิ์ มาดหมาย. 2547. “คุณสมบัติที่ดีของการเป็นผู้ประกอบการ-นักธุรกิจ.” **วารสารIndustrial Technology Review** 10 (128): 115-119
- สุสติ รุมาคม. 2544. **การบริหารธุรกิจขนาดย่อม**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.
- ภาสกร แซ่มประเสริฐ. 2545. **การเปรียบเทียบภูมิหลังและลักษณะความเป็นผู้ประกอบการระหว่างผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จสูงและต่ำในการดำเนินกิจการอุตสาหกรรมขนาดย่อมและขนาดกลาง จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัจรินทร์ พรชัยวิเศษกุล และคณะ. 2546. **รายงานการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่อง การศึกษาวิจัยคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ**.

ลลนา เลิศพฤกษ์. 2546. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ ทัศนคติต่ออาชีพและความสำเร็จในอาชีพของผู้แทนขายสินค้าอุตสาหกรรม. การค้นคว้าแบบอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2543. การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

ลวitra ผิวงาม. 2548. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ เชาว์อารมณ์ และความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคที่มีผลต่อความสำเร็จในการประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วรรณวิภา ติวนันทกร. 2548. ลักษณะบุคลิกภาพและปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค: กรณีศึกษาเฉพาะนักธุรกิจอิสระองค์กรหนึ่งของบริษัท แอมเวย์ (ประเทศไทย) จำกัด. งานวิจัยส่วนบุคคลศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วรรณภา ฉายาวัฒนะ. 2544. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะผู้ประกอบการ ภูมิความรู้ความชำนาญ และความสำเร็จของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดย่อมในอุตสาหกรรมแม่พิมพ์โลหะ และพลาสติกในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วันวิสาข์ ฤทธิธาดา. 2549. ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคที่ส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพของพนักงานขาย: กรณีศึกษาพนักงานขายเครื่องถ่ายเอกสาร บริษัท ไทยฟูจิซี ร็อกซ์ จำกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร. งานวิจัยส่วนบุคคลศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิทยา นาควัชร. 2544. วิธีเลี้ยงลูกให้ เก่ง ดี และมีสุข IQ EQ MQ AQ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.

วิจิตร อวทะกุล. 2545. **พัฒนาบุคลิกภาพ เทคนิคและวิธีการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮาส์.

วินัส ภักดิ์นรา. 2546. **ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางบุคลิกภาพกับเชาวน์อารมณ์ และความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2539. **ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: หมอชาวบ้าน.

คันสนีย์ จัตรคุปต์. 2544. **เทคนิคการสร้าง IQ EQ AQ: 3Q เพื่อความสำเร็จ**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันสร้างสรรค์ศักยภาพสมองศรีเอทีเฟเบอร์.

ศิริินภา จามรมาน. 2540. **เอกสารประกอบการสอน**. ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (อัดสำเนา).

สถิต วงษ์สวรรค์. 2540. **การพัฒนาบุคลิกภาพ**. กรุงเทพมหานคร: อักษรพิทยา.

สมชาย หิรัญกิตติ. 2539. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร: วิสิทธิ์พัฒนา.

สิริรัตน์ โกไศยกานนท์. 2541. **ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางบุคลิกภาพกับผลการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทหลักทรัพย์ ภัทร จำกัด**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2547. **2 ปีแห่งการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: เพชรรุ่งการพิมพ์.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. ม.ป.ป.. **ข้อมูลการสำรวจแรงงาน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี. อ้างใน ชัยยุทธ์ ปัญญาสวัสดิ์สุทธิ. 2543. **เจาะมาตรการแก้วิกฤติเศรษฐกิจไทย**. กรุงเทพมหานคร: ร่วมด้วยช่วยกัน.

สุนทร อุจจ์ศรี. 2544. **ความสำเร็จในการประกอบธุรกิจขนาดย่อมในการจัดจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวโพด: กลยุทธ์ในการดำเนินงานและภูมิความรู้ความชำนาญของผู้ประกอบการ.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุณิษร์ตัน เศรษฐการพิทักษ์. 2546. **บุคลิกภาพ ปัจจัยส่วนบุคคลกับความสำเร็จในอาชีพของตัวแทนประกันชีวิตแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร.** งานวิจัยส่วนบุคคลศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อนันต์ รุ่งฟ่องศรีกุล. 2540. **ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำงาน ความพึงพอใจในงานและแนวโน้มที่จะลาออกจากองค์การของผู้แทนขายยา.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Boudreau, J.W. *et al.* 2001. "Effects of personality on executive career success in the United States and Europe." **Journal of Vocational Behavior** 58 (1): 53-81.

Bozionelos, N. 2004. "The relationship between disposition and career success: a British study." **Journal of Occupational and Organization Psychology** 77: 403-420.

Branden, N. 1998. **Self-Esteem at Work: How Confident People Make Powerful Companies.** San Francisco: Jossey-Bass Publishers.

Bradshaw, P. 1981. **The Management of Self Esteem: How People Feel Good About Themselves and Better About Their Organization.** New Jersey: Prentice Hall Inc.

Brehm, S.S. and S. M. Kassin. 1996. **Social Psychology.** 3rd ed. Massachusetts: Houghton Mifflin Company.

Bruno, F. J. 1983. **Adjustment and Personnel Growth: Seven Pathways.** 2nd ed. New York: John Wiley & Son, Inc.

Burger, J. M. 2000. **Personality**. 5th ed. Australia: Wadsworth / Thomson Learning.

Catlin, K. and J. Matthews. 2001. **Leading at the Speed of Growth**. New York: Hungry Minds.

Cattell, R.B. 1965. **The scientific analysis of personality**. Harmondsworth: Penguin. cited in นวลละออง สุภาพล. 2527. **ทฤษฎีบุคลิกภาพ**. กรุงเทพมหานคร: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร).

Coopersmith, S. 1981. **The Antecedent of Self Esteem**. California: Consulting Psychologists Press Inc.

DuBrin, A. J. 1994. **Applying Psychology Individual and Organizational Effectiveness**. New Jersey: Prentice Hall.

_____. 1996. **Human Relations for Career and Personal Success**. New Jersey: Prentice Hall.

Eby, L. T. *et al.* 2005. "Predictors of objective and subjective career success: a meta-analysis." **Personel Psychology** 58: 367-408.

Engler B. 1999. **Personality Theories an Introduction**. 5th ed. New York: Houghton Mifflin Company.

Fehr, L. A. 1983. **Introduction to Personality**. New York: MacMillan Publishing Company.

Gattiker, U. and L. Larwood. 1986. "Subjective career success: a study of managers and support personnel." **Journal of Business and Psychology** 1: 78-94.

- Hellriegel, D., S. E. Jackson, and J. W. Slocum. 2002. **Management: A competency-Based Approach**. 9th ed. Ohio: South-Western.
- Iles, P., C. Mabey, and I. Robertson. 1990. "HRM practices and employee commitment: possibilities, pitfalls and paradoxes." **British Journal of Management** 1: 147-157.
cited in Thomson, R. and C. Mabey. 1994. **Developing Human Resources**. Oxford: Butterworth - Heinemann.
- James, W. 1950. **The Principle of Psychology**. New York: Holt. cited in Coopersmith, S. 1981. **The Antecedent of Self Esteem**. California: Consulting Psychologists Press Inc.
- Judge, T. A. *et al.* 1995. "An empirical investigation of the predictors of executive career success." **Personnel Psychology** 48: 485-519.
- Lau, V. P. and M. A. Shaffer. 1999. "Career Success: the effects of personality." **Career Development International** 4 (4): 225-230.
- _____. 2002. **Entrepreneurial Career Success in The Context of Southeast Asian Values: Scale and Model Development and Assessment**. (Online).
<http://net2.hkbu.edu.hk/~brc/CCMP200206.PDF>., January 20, 2007.
- Lindenfield, G. 1995. **Self-Esteem**. California: Thorsons.
- Markman, G. D. 2003. **Adversity quotient: the role of personal bounce-back ability in new venture formation**. (Online).
<http://www.peaklearning.com/documents/RensselaerStudy%20doc.pdf>., April 6, 2007.
- Maslow, A. H. 1970. **Motivation and Personality**. 2nd ed. New York: Harper & Row Inc.
cited in ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2539. **ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: หอมชาวย่าน.

Mulligan, J. 1988. **The Personal Management Handbook: How to Make the Most of Your Potential.** London: Brown and Company (UK) Ltd.

Nabi, G. R. 1999. "An investigation into the differential profile of predictors of objective and subjective career success." **Career Development International** 4: 212-224.

Schermerhorn, J. R. *et al.* 2003. **Organizational Behavior.** 8th ed. New York: John Wiley & Sons, Inc.

Schultz, D. P. and S. E. Schultz. 2001. **Theories of Personality.** 7th ed. Australia: Wadsworth /Thomson Learning.

Seibert, S. E. *et al.* 1999. "Proactive personality and career success." **Journal of Applied Psychology** 84 (3): 416-427.

Steers, R. M. 1991. **Introduction to Organizational Behavior.** 4th ed. New York: Harper Collins Publishers.

Stoltz, P. G. 1997. **Adversity Quotient : Turning Obstacles into Opportunities.** New York: John Willey & Son, Inc.

Stoner, C. R. and J. F. Gilligan. 2002. "Leader rebound: how successful managers bounce back from the tests of adversity." **Business Horizons** 45 (6): 17-24.

Sturges, J. 1999. "What it means to succeed: personal conceptions of career success held by male and female managers at different ages." **British Journal of Management** 10: 239-252.

Wayne, S. J. *et al.* 1999. "The role of human capital, motivation and supervisor sponsorship in predicting career success." **Journal of Organizational Behavior** 20: 577-595.

Yamane, T. 1967. **Statistics; An introductory analysis.** New York: Harper and Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. นางยุพรัตน์ ศตวิริยะ

ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ สำนักพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมและ
ผู้ประกอบการ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

2. นายมานพ จิวธนาสุนทร

เจ้าหน้าที่นโยบายและแผน 9 ชช. สำนักพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการ
กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

ที่ ศธ 0513.11202/2.252.3

ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
50 ถนนพหลโยธิน จตุจักร
กรุงเทพ 10900

/3 ธันวาคม 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (คุณยุพรัตน์ ศตวิริยะ)

ด้วย นางสาวกนกวรรณ ออบเชย นิสิตปริญญาโท สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง บุคลิกภาพ ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค และความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม” ในการควบคุมดูแลของ อ.ศิริินภา จามรมาน และอ.ทรงสนะ ใจชุ่มชื่น ในการนี้ นิสิตได้สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามความสำเร็จในอาชีพ และอยู่ในระหว่างการดำเนินการปรับปรุงเครื่องมือวิจัย ซึ่งการปรับปรุงดังกล่าว จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือ ทั้งนี้ เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือให้กับนิสิต

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นางศิริินภา จามรมาน)

หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์

ภาควิชาจิตวิทยา

โทรศัพท์ 0-2561-3480 กด 1

ที่ ศธ 0513.11202/ว. ๕๕๑.4

ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
50 ถนนพหลโยธิน จตุจักร
กรุงเทพ 10900

13 ธันวาคม 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คุณมานพ ชิวหนาสุนทร

ด้วย นางสาวกนกวรรณ อบเชย นิสิตปริญญาโท สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง บุคลิกภาพ ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค และความสำเร็จในอาชีพของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม” ในการควบคุมดูแลของ อ.ศิริินภา จามรมาน และอ.ทรรศนะ ใจหุ่มชื่น ในการนี้นิสิตได้สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามความสำเร็จในอาชีพ และอยู่ในระหว่างการดำเนินการปรับปรุงเครื่องมือวิจัย ซึ่งการปรับปรุงดังกล่าว จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือ ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือให้กับนิสิต

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นางศิริินภา จามรมาน)

หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์

ภาควิชาจิตวิทยา

โทรศัพท์ 0-2561-3480 กด 1

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด่วนที่สุด
ที่ อก 0413/ร.3903

สำนักพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรม
และผู้ประกอบการ
กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
ถนนพระราม 6 เขตราชเทวี
กรุงเทพฯ 10400

27 ธันวาคม 2549

เรื่อง ขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

เรียน สมาชิก คพอ.

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามลักษณะของผู้ประกอบการกับความสำเริงในอาชีพ

ด้วยนิติปริญญาโท สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในความควบคุมดูแลของอาจารย์ศิริภา จามรมาน และอาจารย์ทรงชนะ ใจชุ่มชื่น กำลังจัดทำวิทยานิพนธ์ ในเรื่องเกี่ยวกับลักษณะของผู้ประกอบการกับความสำเริงในอาชีพ โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม โดยจะสอบถามข้อมูลจากผู้ประกอบการที่ผ่านการฝึกอบรมโครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม (คพอ.)

ในการนี้ โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม สำนักพัฒนาผู้ประกอบการ และผู้ประกอบการ พิจารณาเห็นว่าข้อมูลของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างมากแก่นิติปริญญาโท ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งเป็นประโยชน์ในการเผยแพร่ผลการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวให้เราได้ทราบถึงบุคลิกลักษณะ และวิธีการคิด การตัดสินใจ รวมทั้งการบริหารงานที่มีผลต่อความสำเริงของการประกอบธุรกิจ จึงขอความร่วมมือจากท่านในการให้ข้อมูลแก่นิติปริญญาโท โดยตอบแบบสอบถามแล้วส่งกลับไปยังที่อยู่ตามเจ้าหน้าที่ส่งมาพร้อมกับแบบสอบถามตามสิ่งที่ส่งมาด้วยนี้ ภายในวันที่ 31 มกราคม 2550

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความร่วมมือด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นางยุพรัตน์ ศตวิริยะ)

ส่วนพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

โทรศัพท์ 0-2202-4578

โทรสาร 0-2354-3116

ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง

คุณลักษณะของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม
โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม (คพอ.)

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงคุณลักษณะของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม คำตอบของท่านไม่มีคำตอบถูกหรือผิด โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อด้วยตัวของท่านเอง โดยตอบให้ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของท่านให้มากที่สุด เพราะคำตอบของท่านทุกข้อมีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างยิ่งต่องานวิจัย โดยท่านไม่ต้องระบุชื่อ-นามสกุลในแบบสอบถามนี้ คำตอบของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับ และไม่มีผลกระทบใดๆ ต่ออาชีพของท่าน และจะไม่มีการเปิดเผยในที่ใดๆ เป็นรายบุคคล นอกจากนำผลรวมต่างๆ ไปใช้ในการวิจัยเท่านั้น

การวิจัยครั้งนี้จะสำเร็จลงไม่ได้ หากไม่ได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน เนื่องจากคำตอบของท่านมีคุณค่า มีคุณประโยชน์และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่องานวิจัย ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณในความร่วมมือของท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือ

นิสิตปริญญโท สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

☐ (1) ชาย

☐ (2) หญิง

2. อายุ.....ปี.....เดือน

3. การศึกษา

☐ (1) ประถมศึกษา ☐ (2) มัธยมศึกษาตอนต้น ☐ (3) มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช

☐ (4) ปวส / อนุปริญญา ☐ (5) ปริญญาตรี สาขา ระบุ).....

☐ (6) สูงกว่าปริญญาตรี สาขา (ระบุ).....

4. สถานภาพสมรส

☐ (1) โสด

☐ (2) สมรส

☐ (3) หม้าย / หย่า หรือ แยกกันอยู่

5. ความเป็นเจ้าของกิจการ

☐ (1) ท่านเป็นเจ้าของกิจการเอง

☐ (2) ท่านมีส่วนเกี่ยวข้องกับเจ้าของกิจการ โดยเกี่ยวข้องเป็น

☐ (2.1) สามี / ภรรยา เจ้าของกิจการ

☐ (2.2) บุตรเจ้าของกิจการ

☐ (2.3) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

☐ (3) ท่านไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเจ้าของกิจการ

6. ท่านมีประสบการณ์ในการทำธุรกิจมาก่อนเริ่มกิจการนี้หรือไม่

☐ (1) มี (รวมจำนวนปี).....

☐ (2) ไม่มี

7. ระยะเวลาที่ท่านประกอบกิจการนี้.....ปี.....เดือน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้สึกต่อตนเอง

คำชี้แจง กรุณาอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วเลือกตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียงคำตอบเดียวในแต่ละข้อ

ข้อ ที่	ข้อความ	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	ท่านรู้สึกว่ ท่าน....					
1	มีความสามารถในการคิดหาทางแก้ไขปัญหาต่างๆ					
2	ได้รับการชื่นชมจากบุคคลรอบข้าง					
3	สามารถโน้มน้าวให้บุคคลรอบข้างปฏิบัติตาม ความคิดเห็นของท่าน					
4	นำหลักคำสอนทางศาสนาที่ท่านนับถือมาใช้ ในการดำรงชีวิต					
5	มีความมั่นใจ เมื่อต้องตัดสินใจเลือกในสิ่งที่ ต้องการ					
6	สามารถทำสิ่งต่างๆ ได้ประสบความสำเร็จ					
7	ได้รับการเอาใจใส่จากบุคคลรอบข้าง					
8	สามารถทำตามสิ่งที่ท่านตั้งใจไว้ได้อย่างลุล่วง					
9	คำสั่งของท่านไม่มีความหมายใดต่อ บุคคลรอบข้าง					
10	มีการเข้าร่วมกิจกรรมบริจาคเพื่อ สาธารณประโยชน์					
11	สามารถควบคุมให้ลูกน้องปฏิบัติตามกฎวินัยได้					
12	มีลักษณะเด่นเป็นที่ยอมรับของบุคคลรอบข้าง					

ส่วนที่ 3 แบบทดสอบบุคลิกภาพ

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามตามที่ท่านเห็นจริงสำหรับท่านแล้วทำเครื่องหมาย **X** ลงหน้าตัวเลือก
ที่ตรงกับคำตอบของท่าน

ตัวอย่าง

ข้าพเจ้าชอบดูกีฬาที่เล่นเป็นทีม

X ก. ใช่

ข. เป็นครั้งคราว

ค. ไม่ใช่

ข้าพเจ้าชอบคนที่

ก. เก๋ตัว

ข. อยู่ระหว่างข้อ ก. กับข้อ ค.

X ค. เป็นมิตรกับคนง่าย

สนใจติดต่อได้ที่ อ. ศิริินภา จามรมาน
ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามการเผชิญปัญหาและอุปสรรค

คำชี้แจง ขอให้ท่านประเมินความรู้สึกและความคิดเห็นที่ท่านมีต่อปัญหาหรืออุปสรรคที่ได้พบเจอในชีวิตประจำวันหรือในการทำงาน และโปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ท่านสามารถรับรู้ได้ถึงผลที่ตามมาของปัญหาที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข					
2	ในการปรับปรุงงานที่ทำไปไม่เกิดผลดี ท่านจะพยายามค้นหาสาเหตุว่ามีข้อบกพร่องในส่วนใด					
3	ท่านพร้อมจะฟันฝ่าอุปสรรคด้วยวิธีการต่างๆ แม้จะยากลำบากเพียงใด					
4	ท่านรู้ว่าปัญหาที่ท่านพบเจอ นั้นมีวิธีแก้ไขได้อย่างไร					
5	ท่านคิดว่าปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นย่อมมีทางแก้ไข					
6	ท่านสามารถอดทนต่อการเผชิญอุปสรรคเพื่อไปถึงยังเป้าหมายที่ตั้งไว้					
7	ท่านพยายามหาวิธีการแก้ปัญหาก็ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง โดยขอคำปรึกษาแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ					
8	ท่านพร้อมรับมือต่อปัญหาที่ยืดเยื้อ					
9	หากเกิดปัญหาในเรื่องงาน ท่านเชื่อมั่นว่าท่านสามารถควบคุมสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้					
10	ท่านคิดว่าปัญหาที่เกี่ยวข้องกับท่านเป็นสิ่งที่ท่านต้องรับผิดชอบ					
11	ท่านเตรียมความพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านต่างๆ ต่อสถานการณ์ปัจจุบัน					

ข้อ ที่	ข้อความ	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
12	ท่านมีกำลังใจเข้มแข็งกับการต่อสู้กับอุปสรรคในชีวิต					
13	ท่านพยายามหาทางแก้ไขปัญหา โดยไม่ผลัดความรับผิดชอบให้ผู้อื่น					

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามความสำเร็จในอาชีพ

คำชี้แจง ขอให้ท่านประเมินความรู้สึกและความคิดเห็น ที่ท่านมีต่ออาชีพนี้ในด้านต่างๆและโปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1	ท่านสามารถทำงานร่วมกับบุคคลรอบข้างได้อย่างราบรื่น					
2	ผลตอบแทนที่ได้รับคุ้มค่ากับสิ่งที่ท่านได้ลงทุนไป					
3	ท่านสามารถสร้างความพึงพอใจในการทำงานให้แก่บุคคลรอบข้าง					
4	ท่านมีความพึงพอใจในการเติบโตก้าวหน้าของธุรกิจ					
5	ท่านมีความชื่นชอบในธุรกิจของท่าน					
6	ท่านมีความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับจากการทำธุรกิจของท่าน					
7	ลูกน้องเลือกท่านเป็นที่ปรึกษา เมื่อเกิดปัญหา					
8	ธุรกิจของท่านมีสภาพคล่องทางการเงิน					
9	ท่านหาโอกาสในการพัฒนาตนเองเพื่อช่วยในการทำงาน					
10	ลูกน้องให้ความเคารพนับถือในตัวท่าน					
11	ธุรกิจของท่านมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ					
12	ท่านมีโอกาสดำเนินเพิ่มหรือขยายธุรกิจเดิมที่ทำอยู่					

ข้อ ที่	ข้อความ	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
13	ลูกน้องให้ความช่วยเหลือ เมื่อท่านเดือดร้อน					
14	ท่านได้รับข้อคิดเห็นเกี่ยวกับธุรกิจของตนจาก ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง					
15	ท่านมีโอกาสลงทุนในธุรกิจประเภทอื่นๆ ที่แตกต่างจากธุรกิจเดิม					
16	บุคคลรอบข้างให้การยอมรับในระบบการ ทำงานของท่าน					
17	ธุรกิจของท่านมีการเติบโต เมื่อเทียบกับ ผู้ประกอบการรายอื่นในธุรกิจเดียวกัน					

ข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค
การทดสอบเครื่องมือ

ตารางผนวกที่ 1 ค่า Item test correlation ของแบบสอบถามความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง

ข้อ	ค่า Item test correlation
1	.7324
2	.7692
3	.5575
4	.5159
5	.7641
6	.7615
7	.3487
8	.5797
9	.3290
10	.4954
11	.5391
12	.7322

ค่า Reliability ทั้งหมด = .8851

ตารางผนวกที่ 2 ค่า Item test correlation ของแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญและ
ฟื้นฟ้อุปสรรค

ข้อ	ค่า Item test correlation
1	.4694
2	.7075
3	.5624
4	.5058
5	.4202
6	.6610
7	.4545
8	.5404
9	.6365
10	.3931
11	.4886

ค่า Reliability ทั้งหมด = .8754

ตารางผนวกที่ 3 ค่า Item test correlation ของแบบสอบถามความสำเร็จในอาชีพ

ข้อ	ค่า Item test correlation
1	.6553
2	.5448
3	.8076
4	.6766
5	.6767
6	.7865
7	.7041
8	.7094
9	.6454
10	.7260
11	.5738
12	.6638
13	.4530
14	.4903
15	.3588
16	.7392
17	.6265

ค่า Reliability ทั้งหมด = .9258

ภาคผนวก ง

ความน่าเชื่อถือในการมองตนเอง

ตารางผนวกที่ 4 จำนวนและร้อยละของค่าคะแนนความน่าเชื่อถือในการมองตนเองของ
ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

(n = 228)

ระดับ คะแนน	ความน่าเชื่อถือในการมองตนเอง			
	มองตนเองในทางที่ดีเกินความเป็นจริง $\bar{x} = 5.469$		มองตนเองในทางที่แย่เกินความเป็นจริง $\bar{x} = 2.837$	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
0	2	0.88	17	7.46
1	13	5.70	41	17.98
2	16	7.02	54	23.68
3	18	7.89	49	21.49
4	31	13.60	26	11.40
5	33	14.47	18	7.89
6	40	17.54	10	4.39
7	28	12.28	10	4.39
8	20	8.77	1	0.44
9	17	7.46	1	0.44
10	3	1.32	1	0.44
11	5	2.19	0	0.00
12	1	0.44	0	0.00
13	1	0.44	0	0.00

จากตารางผนวกที่ 4 จำนวนและร้อยละของค่าคะแนนความน่าเชื่อถือในการมองตนเองของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม พบว่า มีผู้ประกอบการที่ได้คะแนนความน่าเชื่อถือในการมองตนเองในส่วนของการมองตนเองในทางที่ดีเกินความเป็นจริง ตั้งแต่ 7 คะแนนขึ้นไป จำนวน 47 คน หมายความว่า มีผู้ประกอบการตอบแบบทดสอบบุคลิกภาพโดยมองตนเองในทางที่ดีเกินความเป็นจริง จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 20.62 ส่วนผู้ประกอบการที่มองตนเองในทางที่แย่เกินความเป็นจริงที่ได้คะแนนตั้งแต่ 7 คะแนนขึ้นไป มีจำนวน 3 คน หมายความว่า มีผู้ประกอบการตอบแบบทดสอบบุคลิกภาพโดยมองตนเองในทางที่แย่เกินความเป็นจริง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.32

ภาคผนวก จ

โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม

หลักการและเหตุผล

นับตั้งแต่ที่ประเทศไทยได้ใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 มาจนถึงปัจจุบัน ผลของการพัฒนาประเทศก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศโดยส่วนรวมมาเป็นลำดับ อย่างไรก็ตามผลของการพัฒนา โดยเฉพาะนโยบายการส่งเสริมการกระจายอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาคของรัฐบาล ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร พิจารณาได้จากการที่อุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังคงกระจุกตัวอยู่ในบริเวณกรุงเทพฯ และเขตปริมณฑล ไม่กระจายไปสู่ภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ ทั้งนี้อาจเกิดจากเหตุผลหลายประการ เช่น ความพร้อมทางด้านการบริการขั้นพื้นฐานและสาธารณูปโภคต่างๆ เป็นต้น

โดยเหตุที่อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งจัดตั้งอยู่กระจายกันไปตามภูมิภาคต่างๆ มีความสำคัญยิ่งต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ กล่าวคือ มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 90 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด เป็นแหล่งรองรับการจ้างงานที่สำคัญ คือ ประมาณร้อยละ 74 ของการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรม และมีผลิตภัณฑ์ส่งออกต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติประมาณร้อยละ 67 ปัจจุบันอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศโดยส่วนใหญ่ประสบปัญหาอุปสรรคเช่นเดียวกับประเทศที่กำลังพัฒนาหลายประเทศ ดังเช่น ปัญหาด้านการพัฒนาบุคลากร การพัฒนาเทคโนโลยี การได้รับความช่วยเหลือด้านการเงิน และการเข้าถึงตลาด เป็นต้น ดังนั้นหากอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมได้รับความช่วยเหลือดูแลส่งเสริมให้มีความเข้มแข็ง แข็งแรง โดยเฉพาะการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมที่ดำเนินธุรกิจอุตสาหกรรมอยู่แล้วให้สามารถดำเนินกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการสร้างโอกาสให้ผู้ที่ไม่เคยอยู่ในวงการธุรกิจอุตสาหกรรมมาก่อน ได้มีโอกาสเข้าสู่วงการธุรกิจอุตสาหกรรมอย่างมีความมั่นใจ ก็จะส่งผลทำให้การพัฒนาอุตสาหกรรมโดยส่วนรวมของประเทศเป็นไปอย่างมั่นคงและยังผลให้เศรษฐกิจของประเทศมีเสถียรภาพมั่นคงตามไปด้วย

ความเป็นมาของโครงการ

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนกิจการอุตสาหกรรมให้มีประสิทธิภาพในการผลิตสูงขึ้น สามารถขยายกิจการหรือเจริญก้าวหน้ามั่นคงต่อไป นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ในการส่งเสริมให้เกิดอุตสาหกรรมใหม่ และเกิดการกระจายอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาค ตามนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดย่อม และขนาดกลางของรัฐบาล ได้จัดทำโครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมขึ้น โดยมอบหมายให้ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคและกองพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นผู้รับผิดชอบ ในการจัดทำโครงการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ ทำให้ผู้ประกอบการ อุตสาหกรรม เข้าใจในหลักการจัดการ และรู้จักวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการก่อนที่จะทำ การลงทุน
2. เพื่อพัฒนาผู้ที่มีแนวโน้มการลงทุนประกอบธุรกิจอุตสาหกรรม ให้เป็นผู้ประกอบการ อุตสาหกรรมที่ประสบความสำเร็จ
3. เพื่อให้ก่อเกิดการลงทุนเพิ่มขึ้น มีการจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นในภูมิภาค รวมทั้งมีการ นำวัตถุดิบในท้องถิ่นมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่ม

ปรัชญาของโครงการ

1. การสร้างนักธุรกิจโดยเชื่อว่าคนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ศูนย์กลางการพัฒนา และศูนย์กลางการเปลี่ยนแปลง
2. การสร้างธุรกิจโดยให้เริ่มต้นธุรกิจได้และ บริหารธุรกิจ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่รอดอย่างยั่งยืน รวมทั้งสามารถแข่งขันได้

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ประกอบการที่เป็นเจ้าของหรือหุ้นส่วนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ดำเนินธุรกิจอยู่แล้ว หรือทายาทธุรกิจหรือผู้ที่ประสงค์จะลงทุนใหม่ซึ่งมีโครงการลงทุนที่แน่นอนแล้ว

การฝึกอบรม

เนื้อหาการฝึกอบรมครอบคลุมทุกด้านสำหรับการประกอบการ โดยแบ่งออกเป็น 4 หมวด คือ

1. ลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ เน้นกิจกรรมเสริมสร้างแรงจูงใจ ฝึสัมผัสฤทธิ์ในการประกอบการ ด้วยการนำเอาหลักวิชาการมาใช้ในการวิเคราะห์ถึงศักยภาพที่มีในตัวผู้ประกอบการเพื่อนำมาใช้ในการบริหารธุรกิจ

2. ด้านการจัดการธุรกิจ แบ่งเป็น

- การจัดการด้านบุคคล
- การจัดการด้านการตลาด
- การจัดการด้านการผลิต
- การจัดการด้านการเงิน
- การเจรจาต่อรองธุรกิจ

3. การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ/แผนธุรกิจ

4. ความรู้เรื่องการจัดตั้งธุรกิจ

จุดเด่นของวิธีการฝึกอบรม

1. หลักสูตรมีเนื้อหาครบวงจร ที่ผู้ประกอบการต้องทราบเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินธุรกิจ

2. วิทยากร มีความเข้าใจถึงกลุ่มผู้เข้าร่วมอบรมว่ามีความแตกต่างในสาขาอาชีพ การศึกษา อายุ และประสบการณ์ จึงถ่ายทอดความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยใช้ภาษาที่เข้าใจได้ง่าย ทำให้ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้ และประสบการณ์อย่างดีทุกคนและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารกิจการได้เป็นอย่างดี

3. เนื่องจากการฝึกอบรมโครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมมีความต่อเนื่อง เชื่อมโยงตั้งแต่รุ่นแรกจนถึงปัจจุบัน ผู้ผ่านการฝึกอบรม จึงเปรียบเสมือนสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน ทำให้มีความรักความผูกพัน และจริงใจในการที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งในเรื่องส่วนตัวและธุรกิจเกิดเป็นเครือข่ายพันธมิตรธุรกิจขึ้น

4. หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม นอกจากจะได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานในกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ผู้รับการฝึกอบรมยังสามารถขอรับบริการต่างๆ จากสมาคมส่งเสริมผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย (ATSME) ซึ่งเป็นสมาคมของสมาชิกโครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม โดยสมาคมนี้จะให้ความช่วยเหลือสมาชิกทางด้านวิชาการ เทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจของสมาชิก ให้เจริญก้าวหน้า สมดังคำขวัญของโครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่ว่า “ มิตรภาพเฟื่องฟู เชิดชู วิชาการ บริการสมาชิก เชื่อมโยงธุรกิจ” อีกด้วย จึงนับว่าเป็นโครงการคุณภาพที่ให้ประโยชน์ต่อผู้ประกอบการอย่างแท้จริง

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ –นามสกุล

นางสาวกนกวรรณ อบเชย

วัน เดือน ปี ที่เกิด

วันที่ 20 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2524

สถานที่เกิด

จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

วิทยาศาสตร์บัณฑิต (จิตวิทยา)

เกียรตินิยมอันดับ 2

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ทุนการศึกษาที่ได้รับ

ทุนผู้ช่วยสอน บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์